

BU HESAPTA YOKTU

Bu çeviri Sn.Sevgi Sanlı'nın izniyle basılmıştır

Yayına hazırlayan : Egemen Berköz

Dizgi : Yeni Gün Haber Ajansı Basın ve Yayıncılık A.S.

Baskı : Çağdas Matbaacılık Yayıncılık Ltd. Sti.

Mayıs 2000

OSTROVSKİ

BU HESAPTA YOKTU

Çeviren:

Sevgi Sanlı

~

KÜÇÜK TİYATRONUN BÜYÜK YAZARI:

ALEKSANDR OSTROVSKİ

Moskova'daki "Maly Theatre" (Küçük Tiyatro) "Ostrovski'nin Evi" diye bilinir. Aleksandr Nikolayeviç Ostrovki (1823-1886) on dokuzuncu yüzyılın ortalarında Rus tiyatrosuna damgasını vuran adamdır. Bugün hâlâ ülkesindeki tiyatroların dağarında yer almakla kalmaz; sınırları çoktan asan oyunları tiyatro dünyasının baskentlerinde tekrar tekrar oynanır.

Babası Nikolai Fedoroviç ünlü, varlıklı bir avukattı. Aleksandr'ın annesi ölünce genç, güzel, zengin barones Emilia Andreyevna von Tessin'le evlendi. Mülküne mülk, parasına para kattı. İsveç asıllı barones kendi çocuklarından başka üvey oğlu Aleksandr'ın da eğitimiyle ilgilenmiş, onun yabancı diller ve müzikteki yeteneğine hayran olmuştur. Güzel bir tenor sesi olan delikanlı notaları da yazılar kadar severek okuyup yazıyordu. Aleksandr, "gimnasium"u birincilikle bitirdikten sonra babasının ısrarıyla hukuk eğitimi gördü. İlk önemli oyunu "İflas Bayrağı"nı yazıncaya kadar mahkemelerde dolanıp durdu. Gel gelelim avukatlık yılları daha çok oyunları için malzeme toplamasına yaradı. Daha sonra "Aile İçinde Kalsın" adıyla da bilinen bu oyun dalavereci tüccar sınıfının yaşamını realist çizgilerle çiziyordu. Sansürün hismine uğradığı için tam on üç yıl sahnelenmesi yasaklandı. Ama daha sahnelenmeden yazarına ün getirmisti. Tiyatro yeteneği yazarlıkla sınırlı kalmayan Ostrovski oyunu belli çevrelerde okuyor, sesini bile değiştirmeden, ilginç tonlamalarla kadınlı erkekli bütün kisileri dinleyenler için hayata geçiriyordu. Her kisinin uyumlu bir biçimde bütüne hizmet etmesi, baskalarını ezerek sivrilmeye çalışmaması daha o zamandan inandığı, bizzat uyguladığı bir dramaturjiydi.

Daha sonra yazdığı "Fakirlik Ayıp Değil" adlı komedi bir hayli başarı kazandı.

Bunu "Kozma Minin" ve "Vasilisa Melenteva" gibi tarihi piyesler izledi.

"Karların Kızı" adlı fantezisini Rimsky-Korsakov bir opera yaptı.

Yine de en başarılı yapıtları Rusya'daki orta sınıf, tüccarlar ve küçük toprak sahipleri üstüne yazdığı oyunlar ve komedyalardır. En önemli rollerinden birini

"Çeyizsiz Gelin"de oynayan Stanislavski, yazardan çok etkilendiğini söyler:

"Volga'daki küçük kentlerden birinde Avrupa limanlarına gidip sık giyinmesini, hava basmasını öğrenen tüccarlar yüreklerinde hâlâ hayvanoğlu hayvandırlar. Yarı

çingene, güzel Larissa bir handa çigan melodileri söyler. Eski bir kurtizan olan annesi onu en fazla para bastırana satmak hevesindedir. Volga'dan, eski subay, şimdi gemi sahibi olan Paratov gelir. Gelisi bir olaydır. Larissa'yı bastan çıkarır. Adamın evli olduğu anlasılınca birtakım acı olaylar birbirini kovalar. Kızla evlenmek isteyen çekingen, tutucu Karandisev ile Paratov birbirlerine ates ederken çeyizsiz gelin vurulur.

"Ostrovski'nin zengin, kusursuz dilinin hakkını verememek korkusu beni dehsete düşürüyordu. Ancak kırk derecelik atesle tiyatroya gelip kendimi unuttuğum ve Paratov'un insanca yönlerini de kavrayabildiğim gece iyi bir oyun çıkarttım." Ostrovski, ailesinin onaylamadığı güler yüzlü, tatlı dilli, ama okuyup yazması bile olmayan Agafia İvanovna'yı eve getirince baba ocağından kovuldu. Bir tavanarasına sığınan gençler çok sıkıntılı yıllar geçirdiler. Evlilik dışı çocukları yaşamadı. Çevresi çekici aktrislerle dolu olan Aleksandr, Agafiya ölünceye kadar ona sadık kaldı.

İkinci askı bir serf olarak doğan, ama çalışkanlığı, direnci, üstün yeteneğiyle bas oyunculuğa yükselen Lubov Kositskaya idi. Olağanüstü bir sesi olan kadın drama kadar opera, vodvil ve farlarda da başarılıydı. Ostrovski'nin kendisi için yazdığı, belki ilk Rus feminist eğilimli yapıt sayabileceğimiz "Fırtına"yı oynadığı zaman o sırada kent dışında bulunan yazara "Fırtına Moskova'da kıyametleri kopartıyor" diye yazmıstı. Gerçekten kazanılan başarı müthisti. Kositskaya ömrünün sonuna kadar yazarla dostluğunu sürdürmüs, ama onun evlenme teklifini kabul etmemisti.

Kositskaya kendinden bir hayli genç, yakışıklı, ama yeteneksiz ve hayırsız bir oyuncuyla hayatını birleştirdince, Ostrovski de kendinden bir hayli genç, güzel, ama yeteneksiz bir oyuncuyla evlendi. Ama Maria Vasilyevna hayırlı çıktı ve yazara altı çocuk doğurdu. Tabii ailesini geçindirebilmek için çok daha fazla çalışması gerekiyordu. İsten bas kaldıramasa bile çocuklarının üstüne titrer, bir tanesi hastalansa günlerce eline kalem kâğıt alamaz, bir konuk holde altı çocuğu bir arada görürse, "İste en güzel eserlerim" diye övünürdü.

Yazları ailece Şçelikovo'daki büyük eve giderlerdi. Aleksandr ile kardesi Mikhail

bu konak yavrusunu babaları ölünce üvey annelerinden satın almışlardı. Mikhail, St.Petersburg'da önemli bir devlet memuru olduğu için buraya seyrek gelirdi.

Evin

kapısı dostlara, yoksul oyunculara, özellikle yazarın balıkçılık merakını paylasanlara açıktı.

Aleksandr burada sağlıklı, rahat, güzel günler geçirebilirdi. Ne var ki sansür hâlâ belini büküyor, yapıtlarının oynanabilmesi için yüksek memurlara meram anlatmaya çalışmak gücüne gidiyor, tiyatronun geleceğinin mankafaların elinde olması kanını basına sıçratıyordu. Masrafların gittikçe artması soluk aldırılmıyordu ona.

1860'lı yıllarda Rus tiyatrosuna yirmi bes yapıt armağan etmisti. Molière, Dumas ve Shakespeare'den yaptığı çeviriler de cabası. Tiyatrolar onun sayesinde bol

bol

para kazanıyor, ama yazarın iki yakası bir araya gelmiyordu. Biraz telif hakkı alabilmek için suna buna yüzünü dökmek hiç ona göre değildi. Tiyatrodan vazgeçmeyi ciddi ciddi düşünmeye başladı. Hiç değilse artık çağdas komediler yazmayacak, belki bir iki tarihi oyunla yetinecekti. Kaniyla canıyla kendini tiyatroya adanmış biri zaman zaman "Bıktım artık, tiyatroyu gözüm görmesin" dese de bu tövbe uzun sürer mi!

Ostrovski tiyatronun her yönüyle ilgiliydi, yönetmenliğin henüz bir meslek sayılmadığı günlerde gençlere, bu arada Stanislavski'ye ısık tutan bir yönetmen, Nemiroviç Dançenko'yu yüreklendiren bir oyunculuk eğitmeniydi. Oyunculara iyi bir

eğitim verilmeden tiyatro yapılamayacağına yürekten inanıyordu.

Ostrovski büyük tövbesinden sonra birbirinden güzel komedyalar vermeyi sürdürdü. 1855'ten 1886'da ölünceye kadar seksen tane oyun yazdı. Bir yandan "Oyun Yazarları Derneği"ni kurup yazarların haklarını savunmak, öbür yandan oyunculuk eğitimi veren bir okul açmak heyecanla sarıldığı işler arasındaydı. 1885'te büyük mücadeleler sonucunda Moskova İmparatorluk Tiyatrosu'nun basına getirildiği zaman

sağlığı bozulmuş, yüreği teklemeye başlamıştı. Bir yıl sonra Shakespeare'den çevirdiği "Antonius ile Kleopatra" metni üstünde çalışırken bu essiz yürek duruverdi.

Ostrovski'nin yazdığı en çarpıcı politik satir olan "Bu Hesapta Yoktu" ya da "En Akıllı Adam da Yanılabilir" 1868'de kaleme alındı. İlk kez 1869'da St. Petersburg'daki Aleksandrinski Tiyatrosu'nda oynandı. Herkesi alaya alıp taşlamalar yazan bir genç adam, Yegor Glumov, (bu ad, eğlenmek anlamına gelen 'glumitsya' fiiline dayanır) bu yolla bir yere varamayacağını anlayınca çevresindeki mevki ve servet sahibi budalaları pohpohlayarak avucunun içine alır.

Bu gidis zaman zaman midesini bulandırmaktadır. İçindeki zehiri günlüğüne kusarak

ferahlar. Erkekleri kandırıp kadınları büyüleyerek rahat bir ise, bol paraya, dolgun bir drahoması olan genç bir kıza kavusmak üzeredir. Gel gelelim en akıllı adam bile bazen bönlük eder, ihtiyatı elden bırakıverir.

Bu oyun 1944'te David Magarschak'ın çevirisiyle İngiltere'de basıldı ve oynandı. Fırtına 1900'de New York'ta, 1929'da Londra'da sergilendi. Anglosaksonlar, Ostrovski'nin zengin dilini, bol kullandığı atasözlerini ve deyimleri, oyunlarındaki bölgesel rengi kendi dillerine aktarmakta zorlanmışlardır. Türkçenin Rus deyimlerini, halk dilindeki kıvraklığı, mizah anlayışlarını bize getirmek, bize mal etmek için çok daha elverişli olduğunu söyleyebilirim.

Örneğin

halktan bir kadın olan falcı Manyefa'nın tekerlemelerini "Gözlüye gizli yoktur...

Görenedir görene, köre nedir köre ne? Bin bilsen de bir bilene danıs... Kime

niyet, kime kismet... Göğe direk, denize kapak olur mu?" gibi deyişlerini İngilizce metinlerde bulamazsınız. Oyunun önemli kişilerinden Krutitski (Moskova genel Valisi Zavkrevski'yi andırıldığı söylenir) yaşlı, tutucu bir adamdır. Ozerov ekolüne mensup olduğu için dili eskimis bazı yazılarını Glumov'un çağdas Rusçaya çevirmesini ister. Bu adamı Osmanlıca konuşturmak çeviriye bir renk kattı.

"Bu Hesapta Yoktu" 1974'te Ankara Devlet Tiyatrosu'nda Sevgi Sanlı'nın çevirisi, Nihat Akçan'ın rejisiyle oynandı. Rusçayı ve Rus Tiyatrosu'nu çok iyi bilen İsmail Ağlagül'e, gerek metnin özgün dildeki aslıyla karşılaştırılmasından, gerek

oynanış üslubundaki bazı özellikleri bize iletmesinden ötürü tesekkür borçluyuz.

Glumov rolünde Cihan Ünal kariyerinin en başarılı rollerinden birini oynadı.

Beyhan Saran'ın Madam Glumovası, Sadrettin Kılıç'ın Grodulini, Meral Gözendor'un Kleopatrasını unutulmaz. Engin Senkan ile Alp Öyken konservatuvardan yeni mezun oldukları halde Mamayev ile Krutitski gibi yaşlı baslı, kerli ferli adamları nasıl da ilginç, nasıl da inanılır kıldılar. Maral Ünal'ın Manyefasını görmemek bir kayıptır. Kurçayef'de Cemil Özbayar sıırım gibi bir süvari zabitiydi. Madam Turisina'da Suna Akbel, Masa'da Isıl Poyraz seslerini, jestlerini ayrıntılarıyla anımsadığım oyuncular.

1984'te aynı oyun, aynı çeviriyle, ama değişik bir ad altında İstanbul Sehir Tiyatrosu'nda oynandı. "Utanmazın Defteri"ni yöneten Nedret Güvenç'ti. Erhan Yazıcıoğlu'nun Glumov'la basını çektiği seçkin oyuncu kadrosunda Filiz Toprak, Metin Çoban, Aysegül İssever, Yavuz Seker, Emin And, Tanju Tuncel gibi adlar vardı.

Ankara Sanatseverler Derneği 1973-74 tiyatro sezonunda "Bu Hesapta Yoktu"yu Nihat

Akçan'ı en iyi yönetmen, Cihan Ünal'ı en iyi erkek oyuncu, Sevgi Sanlı'yı en iyi çevirmen seçerek ödüllendirdi. Birbirine uzanan iki eli, gülen ağlayan tiyatro masklarıyla birlikte sunan bu güzel heykelciği sevgiyle, onurla saklarım.

Ostrovski'nin parlak zekâsı, sımsıcak yüreği, tükenmeyen tiyatro sevgisiyle ülkeme el uzatmasında benim de parmağım varsa kendimi çok, ama çok sanslı saymaz mıyım!

Sevgi Sanlı

BU HESAPTA YOKTU

KİŞİLER

YEGOR DİMİTRİÇ GLUMOV: Genç, zeki, kurnaz, yakısıklı bir adam.

GLAFİRA KLİMOVNA GLUMOVA: Yegor'un annesi, suç ortağı.

STYOPKA: Usakları.

NEYEL FEDOSEYİÇ MAMAYEV: Kısa, tıknaz, komik bir adam, 55 yaşında.

KLEOPATRA İLVOVNA MAMAYEVA: 40 yaşlarında, daha genç görünmeye çalışan, cilveli

bir kadın. Mamayev'in esi.

KRUTİTSKİ: 60 yaşlarında, ince uzun, kibar görünüslü bir adam.

İVAN İVANOVIÇ GORODULİN: 35 yaşlarında, iyi giyinen, önemli bir devlet memuru.

SOFYA İGNATİYEVNA TURİSİNA: Orta yaşlı, güzel, solgun, dindar bir kadın. Zengin bir tüccarın dul karısı.

MASENKA: Genç, güzel bir kız. Turisina'nın yeğeni.

YEGOR VASİLİÇ KURÇAYEV: İnce uzun, yakısıklı, bir genç süvari subayı.

GOLUTVİN: 30 yaşlarında, issiz güçsüz santajcı.

MANYEFA: İri yarı, içkiye düskün falcı kadın.

MATRİOSA: Sisman, komik bir kadın. Turisina'nın arkadaşı.

LUDİNKİ: Zayıf, pasaklı, komik bir kadın, Turisina'nın arkadaşı.

MAMAYEV'İN USAĞI

GRİGORİ: Turisina'nın usağı. Dobra dobra konuşur.

ZAMAN: 1860 YILI.

YER: Moskova ve Moskova dısı.

BİRİNCİ PERDE

Sahne I : Glumov'un evi.

Sahne II: Mamayev'in evi.

İKİNCİ PERDE

Sahne I : Madam Turisina'nın Moskova yakınındaki evi.

Sahne II: Glumov'un evi.

ÜÇÜNCÜ PERDE

Madam Turisina'nın evi.

BİRİNCİ PERDE

SAHNE I

Glumovların Moskova'daki apartmanlarının oturma odası. Daha sık, daha modaya uygun bir oturma odasına yakıacak bir iki parça esya bir yana bırakılırsa, fakirce dösenmiştir. İki kapı vardır. Sağdaki hole, ikincisi dairedeki öbür odalara açılır. Usak Styopka, sırtında bir gömlek, aylak aylak dislerini karıştırır. Odada bes aşağı bes yukarı gezinen Glumov sahne gerisindeki kapıya doğru giderek seslenir.

GLUMOV - Anne! Haydi su mektupları yazıver, n'olursun.

MADAM G. - Evde ağza konacak bir lokma yemek yok.

GLUMOV - Sen benim dediklerimi yap hele, görürsün bak, nasıl tıka basa doyarız.

MADAM G. - Yazdıracak başka birini bulaydın keske. (Görünür.)

GLUMOV - İtiraz istemez.

MADAM G. - (Styopka'ya.) Kalk ayağa, aylak herif, doğru mutfağa! Kaç haftadır semaver parlatılmadı.

STYOPKA - Kaç haftadır metelik almadım. İhtiyar öldü öleli.

MADAM G. - O durağı cennet olan efendinden öyle saygısızca söz etme. Ruhu sad olsun. Ne duruyorsun, yıkıl karsımdan. Seni gözüm görmesin. (Yazı masasına giderek, kâğıt, kalem ve mürekkep çıkarır)

STYOPKA - Sanki ben de buraya bayılıyordum. Böyle külüstür evlerde oturmaya alışkın değilim. Siz buraya tasınıncı bir ben kaldım adamlarınızdı. Sizi bırakmadığıma şükredin.

MADAM G. - Bu ülkenin uğradığı en büyük felaket serflerin serbest bırakılması

oldu.

STYOPKA - Küçük beyin hatırı olmasa zor kalırdım burda. Ama çok geçmeden gene konaklara kurulacağız sayesinde.

GLUMOV - Haydi göreyim seni, git de Bay Mamayev'in usağıyla o isi pisiriver.

Biriktirdiğin paralardan ne kaldı?

STYOPKA - İki yüz ruble kadar, efendim.

GLUMOV - Saçmalama. En az bes yüz rublen vardır. Bana elli ruble daha ödünç ver.

STYOPKA - (Hafiften homurdanarak, eski bir kese çıkarıp içini araştırır.)

MADAM G. - (Bir mektubun kopyasını çıkarmaktadır.) Bu ne Yegor? Yazını okuyamıyorum. Kurçayev neymis?

GLUMOV - (Omzunun üstünden bakarak.) "Kızları bastan çıkarın bir asağılık."

(Usaktan parayı alarak) Sağol... Al bakalım bes ruble Mamayev isi için, bes ruble

erzak düzmeye, iki ruble de sana.

STYOPKA - Çok tesekkür ederim, efendim. (Kapıya doğru gider.)

GLUMOV - Zorda kalmazsan yiyecek için para verme.

STYOPKA - (Dışardan.) Bas üstüne efendim.

MADAM G. - (Arkasından bakarak.) İğrenç herif. (Glumov'a.) O rublelerden onunu da

bana ver bakayım. Baban öldüğünden beri yeni bir sapka alamadım. Onun sağlığında da ancak üç ayda bir alırdım. Cimri moruk!

GLUMOV - (Parayı verir. Kadın kapar.) Haydi, bitir su mektupları.

MADAM G. - Bosuna zahmet. Madam Turisina, yeğeniyle evlenmene dünyada razı olmaz.

20.000 rublelik drahome...

GLUMOV - Zaten gözüm onda.

MADAM G. - Bu kadar parayla bir prens, bilemedin bir general bulurlar. Kurçayev de kızı alamayacak. Onun için böyle imzasız mektuplar yazmanın ne gereği var? Öz amcanın torunu üstelik.

GLUMOV - Sanki senin umurundaydı. Adamı bilirsin, uçarı bir süvari subayı. Eline para geçse kumarda çarçur eder.

MADAM G. - Mektupların bir ise yarayacağını bilsem.

GLUMOV - Bu benim bileceğim is.

MADAM G. - Sence bir umut var mı?

GLUMOV - Hiç süphen olmasın. Sevgili anneciğim, oğlunu iyi tanırsın. Açık göz, kurnaz, hınzır herifin biriyim. Kendimden daha iyi durumda olanları çekemem.

Sana

çekmişim, besbelli. Babam sağken, biz para içinde yüzerken ne yaptım ben? Can sıkıntısından, öfkeden kahrolarak surda burda sürtmekten, suna buna taslamalar yazmaktan başka ne halt ettim? Ama geçim derdine düşünce anladım ki, bu sehri yöneten aptallarla alay etmek karın doyurmaz. Marifet, onların enayiliklerinden yararlanmayı bilmek. Ne yazık, Moskova'da bir meslek sahibi olmayı düşünemezsiniz. Burada çene çalmaktan başka iş yapılmaz. Ancak zengin bir kız

alıp isi az, maası dolgun bir göreve atandın mı sırtın yere gelmez.

MADAM G. - Nerde bulacaksın böyle görevi?

GLUMOV - Devlet hizmetinde tabii. Moskova'da başarı kazanmanın yolu nedir?

Hiçbir

is görmeyeceksin ama çenen makas gibi isleyecek. Önemli olan laf etmek ve laf tasımaktır. Benim de ağızım laf yapar hani. Bu ağızından zehirli alev saçanlar cennetinde tutunmama kim engel olacak. Hiç kimse.

MADAM G. - Öyleyse, çeneni kapat da su mektupları yazayım.

GLUMOV - (Odanın içinde dolasıp bir sey arayarak.) Hatıra defterimi gördün mü anne?

MADAM - Orada, masanın üstünde.

GLUMOV - (Alır.) Tesekkür ederim. Yergiler, taslamalar yazmak benim neyime?

Artık

böyle seylere paydos. (Kendini bir koltuğa atarak.) Bundan böyle dalkavuğun daniskası olacağım. Yaltaklanmak, yüz suyu dökmek, yağ çekmek: Seçkin Moskovalıların anladığı tek dil budur. Önce Madam Turisina'nın çevresinden baslıyorum ise. Onları sıkılmış limon gibi bir köseye attıktan sonra bir baska çevreye geçirim.

MADAM G. - Sus Allahaskına. Basım ağrıyor. Bu da nesi? Kuryaçev neymis, neymis?..

Bir criminel mi?

GLUMOV - Hayır, bir liberal. Bu sersemeleri, bu aptalları pohpohlarken ne yapacağım, biliyor musun anne? Bir yere içimi bosaltmam gerek, yoksa çıldırırım. (Defteri gösterir.) Su günlük, benim sır ortağım olacak. İçimde kabaran zehri buraya akıtacağım. Dudaklarımdan bal dökülecek. Gecenin ıssızlığında yapayalnız, insanların küçüklüğünü yansıtan bu öyküleri yazacağım. Sadece kendim için. Yazar da ben, okur da. (Sokak kapısı çalınır.)

MADAM G. - Styopka! (Uzak ceketini giyerek içeriye girer.)

STYOPKA - O subay geldi efendim, hani o süvari alayındaki. Baska bir bayla birlikte bir arabadan indiler. İki de çakırkeyif bana sorarsanız.

MADAM G. - Kurçayev. Ne istiyor acaba?

GLUMOV - Ne isteyecek? Gene salaklığını göstermeye gelmiştir.

MADAM G. - (Styopka'yı izleyerek.) Ceketini düğmele, o ay çiçeği çekirdeklerini çıkar ağızından. On yıl önce olsaydı bir temiz dayak yerdin...

STYOPKA - (Hole giderek.) ama on yıl öncesinde değiliz. Eski çamlar bardak oldu.

MADAM G. - (Telasla giderek.) Aman, su mektupları göz önünden kaldırayım. Yegor, sen de su defterini saklasan iyi edersin. Yabancıların karıştırmasını istemezsin herhalde.

GLUMOV - Her şeyi olduğu gibi bırak anne.

STYOPKA - (Gelislerini bildirir.) Bay Kurçayev ile Bay Golutvin.

KURÇAYEV - (O dönemin tipik bir süvarisidir. İnce, uzun, asker görünüşlü, yüzünde

bos bir ifade olan bir delikanlı. Çakırkeyif olduğu için her zamankinden daha

canlı, daha candandır. Kendinden birkaç yas daha büyük olan arkadaşısı, gülünçlüğe kaçan bir özenle giyinip kusanmıştır. Onun da bası dumanlıdır.) *Glumov*, iki gözüm, seni çok aziz bir dostumla tanıştırmak istiyorum. Ah, affedersiniz *Madam Glumova*, özür dilerim. (Topuklarını vurarak elini öper.) Nasılsınız? Sihatınız nasıl?

MADAM G. - Pek iyi değil... *Ermis* kocacığım aramızdan ayrılalı ancak altı hafta oldu, ruhu sadolsun. Ama dayanıyorum, su zavallı *Yegorumun* hatırı için dayanıyorum...

KURÇAYEV - İzin verirseniz, size çok aziz bir dostumu tanıtayım.

GOLUTVİN - (Madamın elini öperek.) *Enchantée Madame.*

GLUMOV - (Aylakça kapıdan bakan usağa.) *Styopka*, durma. Git de o isi hallet bir an önce. Anlasıldı mı?

STYOPKA - Hay hay efendim. (Çıkar.)

KURÇAYEV - (*Golutvin*'i *Glumov*'a doğru götürerek.) Birbirinizi seveceğinizden eminim. *Golutvin* cin gibi zekidir. *Glumov* - *Golutvin*. (*Golutvin*'i *Glumov*'un kollarına iter nerdeyse.) İşte, onu sana emanet ediyorum.

GLUMOV - (Dönüp günlüğünü bir çekmeceye koyarak.) Sorumluluğunu üstüme alamam. (Duraklama.) Bu, *Bay Golutvin*'i ilk görüşüm değil.

GOLUTVİN - Sesinin tonunu pek beğenmedim.

MADAM G. - (Alçak sesle.) *Ermis* babacığı öleli, ruhu sad olsun, kendinde değil zavallı çocuk. Buyrun, oturun, rica ederim. Beni hosgörürseniz bitirilecek mektuplarım var. (Masanın başına oturarak, bundan sonraki sahne boyunca yazmaya devam eder. Ara sıra basını kaldırıp *Kurçayev*'e bakar.)

KURÇAYEV - Tabii. Tabii. Söyle otur, *Golutvin*.

GLUMOV - Bu ziyareti neye borçlu olduğumu sorabilir miyim? Vaktim çok dar baylar.

Ne istiyorsunuz? (Oturur.)

GOLUTVİN - (*Kurçayev*'le bir bakısmadan sonra.) *Mon cher ami*, bize siirlerinizi gösterir misiniz?

GLUMOV - Siirlerimi mi, siz yanlış kapı çalmısınız.

GOLUTVİN - *Mais non, mais non! Vous êtes trop modeste, mon cher.*

GLUMOV - (Masaya oturup bir kalem alarak bir kâğıda bir seyler çizen *Kurçayev*'e.)

Kâğıtlarımı karalamayın lütfen.

KURÇAYEV - Affedersin *Yegorcuğum*... Senin siir yazdığını bal gibi biliyoruz. Hani sunu bunu alaya alan siirler vardır, ne derler onlara?

GOLUTVİN - Taslama. (*Glumov*'a dönerek.) Kısacası sizde bir takım taslamalar varmış. Bunlar bize gerekli.

GLUMOV - Özür dilerim. Bende yok öyle sey.

KURÇAYEV - Saklama... Biliyoruz biliyoruz. Kaç kisiden isittik. Kentte herkes üzerine çok komik siirler yazmışsın. Ne olur bir iyilik ediver de su aziz dostumun elinden tut. Bir gazetede dedikodu yazarı olmak istiyor.

GLUMOV - Ya öyle mi? (*Golutvin*'e.) Simdiye kadar bir sey yazdınız mı?

GOLUTVİN - Bir sey mi? Her sey yazdım. Romanlar, öyküler, oyunlar, denemeler, destanlar...

GLUMOV - Bunlar yayınlandı mı?

GOLUTVİN - Hayır. Hiçbiri yayınlanmadı.

KURÇAYEV - Çok üstün yapıtlar bunlar, dert orda.

GLUMOV - Sen okudun mu?

KURÇAYEV - Hayır ama, bana anlattı.

GOLUTVİN - (Sözünü keserek Glumov'a.) Bugün kimse dedikodudan başka bir seyle ilgilenmiyor. Kim ne yapmış, ne türlü rezillikler çevirmiş! Ben de bunları yazmaya karar verdim.

GLUMOV - Sizin yerinizde olsam uzak dururdum böyle islerden. Tehlikeli olabilir.

GOLUTVİN - Tehlikeli mi? Ne demek istiyorsunuz, gece evime giderken üstüme mi çullanırlar?

GLUMOV - Birkaç kamçı yemekle kurtulursanız, sükredin.

GOLUTVİN - (Kısa bir duraklamadan sonra.) Moskova'da böyle seyler olmaz, aziz dostum. Böyle barbarlıkları biz daha az uygar kentlere bıraktık.

GLUMOV - Öyleyse ne duruyorsunuz, yazın.

GOLUTVİN - Ama kimden söz edeyim? Kimseyi tanımıyorum ki.

KURÇAYEV - Bana bak Yegor. Senin bir günlük tutup herkesleri batırdığını, kimsenin iler tutar yerini bırakmadığını isittik.

GOLUTVİN - Moskova'da en keskin ve en sirin taslamalar sizin kaleminizden çıkarmış. Yalvarırım, su günlüğü ödünç verin bana.

GLUMOV - Günlük münlik yok bende.

KURÇAYEV - Bırak bu ağızları, bize yutturamazsın.

GOLUTVİN - Sizden sadece materyel istiyorum, mon cher, düşünün sizin materyelinizle benim yeteneğim bir araya gelince ne paralar kırarız.

KURÇAYEV - Gözünü seveyim, Yegor. Su arkadasa bir iyilik et. Gerçekten paraya ihtiyacı var. Hep baskalarının kesesinden içip küçük düşüyor.

GOLUTVİN - Çalışmak istiyorum, ise susamışım ama ne yazık malzemem yok.

GLUMOV - (Kalkarak.) Dedim ya, yanlış kapı çaldınız. (Kurçayev'in önünden bir kâğıt alarak) Bu ne resmi? Bir suaygırı mı?

KURÇAYEV - Suaygırı değil. Pek sayın amcam Neyel Fedoseyiç Mamayev'in resmi. Tabii, bir suaygırı biçiminde çizilmiş.

GOLUTVİN - Nasıl, zengin, nüfuzlu biri mi?

KURÇAYEV - İsin kötüsü, miras bırakacak bir yığın parası var. Onun için amcama hep akıl danışmak zorunda kalıyorum. Kendisine akıl danıştınız mı keyfine diyecek yoktur.

GOLUTVİN - (Resmi Glumov'dan alarak.) Excusez moi, Monsieur. Simdi bu resme eğlenceli bir söz bulduk mu, gazeteye veririz. Durun, gerçekten komik bir sey uydurmalı... Ne diyelim... Buldum... Konusan suaygırı.

KURÇAYEV - (Gülerek resmin altına yazar.) Konusan suaygırı. Ama bana bak iki gözüm, bu resmi gazetelerde yayınlatabamayız. Ne de olsa amcam.

GLUMOV - (Resmi ondan alarak cebine atar.) Benim de akrabam.

GOLUTVİN - Biraz daha anlat amcanı. Benim taslayabileceğim baska özellikleri var mı?

KURÇAYEV - Pek akli basında değil, bence. Üç yıldan beri ev arıyor. Tasınmaya niyeti yok. Kapı kapı gezip insanların basını sisirmek için bir bahane. Dostlar alısveriste görsün. Sabah sabah yola çıkıp on kadar ev dolasır. Ev sahipleriyle, kapıcılarla çene çalar. Dükkânlarla uğrayıp havyarların, fûme balıkların tadına bakar. Bir sandalyeye kurulup zavallı çırakların kafasını ütüler. Bu beyefendiyi nasıl baslarından savacaklarını bilemezler. Ama kendisi zevkten dört köse olur. Çok faydalı bir sabah geçirdiğine inanır. (Glumov'a dönerek.) Laf aramızda, karısı, Kleopatra yengem sana asık olmus.

GLUMOV - Yok canım! Sahi mi?

KURÇAYEV - Geçen aksam seni operada gördü. Kim bu delikanlı diye bana sora sora bir hal oldu. Gözleri yuvalarından uğradı, sana bakacağım diye boynu kopacaktı nerdeyse... Bak karısmam, bu is sakaya gelmez.

GLUMOV - Ben saka etmiyorum. Her isi alaya alan sensin.

KURÇAYEV - Her neyse, kulağında bulunsun. (Madam Glumova'ya bir göz attıktan sonra alçak sesle.) Senin yerinde olsam bu durumdan yararlanırdım. Simdi bize su hatıra defterini gösterecek misin?

GLUMOV - Hayır.

KURÇAYEV - İnsafsızlık etme.

GOLUTVİN - Söyle köseciğinden bakalım.

GLUMOV - (Susar.)

GOLUTVİN - Bir kaç taslama verin öyleyse... Tek bir siir... Bir dize.

GLUMOV - Size söyledim. Bende siir filan yok.

GOLUTVİN - (Birden kalkıp kapıya doğru yürüyerek.) Burada bosuna nefes tüketiyoruz. Gidip karnımızı doyuralım. (Çıkarken madamı basıyla selamlayarak.) Bonjour madame. Mersi.

MADAM G. - (Nazikçe gülümseyerek.) Pek çabuk kalktınız. (Kurçayev'e dönerek.) Of,

bu mektuplardan sıkıldım. Basım çatlıyor. İmlamı bile sasırıyorum. Asağılık bir zampara... Asağılık kaç "s" ile yazılır? Bir mi, iki mi?

KURÇAYEV - Asağılık... Asağılık... Durun bakayım. Bir "s" ile.

MADAM G. - Tabii, tabii. Tesekkür ederim.

KURÇAYEV - Size bir yardımım dokunabilir mi? Mektuplarınızı usağımla yollatayım mı?

MADAM G. - Çok naziksınız. Sizi zahmete sokmak istemem. Güle güle. Gene buyurun. Bunu saymayız. Oturmaya da gelin. Bizi aramanız beni her zaman sevindirir.

(Elini

Kurçayev'e öptürür.)

KURÇAYEV - İlk fırsatta gelirim. (Topuklarını birbirine vurur. Dısarıya çıkmak üzereyken Glumov onu durdurur.)

GLUMOV - Böyle bir herifle niye düşüp kalkarsın?

KURÇAYEV - Cin gibi zeki bir adam. Zeki insanlardan hoslanırım.

GLUMOV - Allah için, zekâsı kulaklarından taşıyor.

KURÇAYEV - Bize göre zeki, hiç değilse. Gerçekten zeki adamlar bize yüz vermezler. (Çıkar.)

(Golutvin onu dışardaki kapıda beklemektedir. Kapı kapanınca Glumov kasılmayı bırakır, kahkahalarla gülmeye baslar. Coskun bir sevinçle odada üç aşağı bes yukarı gezinir.)

GLUMOV - İşler tıklarında anne, planlarım birer birer gerçekleşiyor. İsimiz is, Kleopatra yengenin beni locasından gözetlediğini biliyordum. Dikkatini çekmek için elimden geleni yapmıstım. Bol bol profilden poz verdim. Duygulu, romantik bir genç gibi görünmeye çalıştım.

MADAM G. - Su Mamayev var ya, kadının kocası, asıl onu tavlamaaya bakmalısın. Neden Kurçayev onun mirasına konacakmıs? Bu miras sana kalmalı, Yegor. Ona da imzasız bir mektup yazayım mı?

GLUMOV - Yok. Yok. Ben her isi güzelce planladım. Mamayev üzerine yeteri kadar bilgim var. Adamın elliye yakın amca çocuğu, hala kızı, dayı oğlu var. Onunla daha karsılaşmadık, ama ben de bu sürü sepet akrabaları arasındayım. Adam kardes çocuklarından birini seçip varını yoğunu onun üstüne yaptırıyor. Bıkıncaya kadar.

Bıktı mı kıçına bir tekme, kapı dışarı. Bu kez bir baskasını gözüne kestirip, mirasçısı ilan ediyor... Ama Kurçayev çabuk gözden düşecek... Su küçük suaygırı resmi çok ise yarayacak. (Cebinden çıkarıp gene koyar.) Bir kez Mamayevlerle dost

oldum mu, merdivenin ilk basamağına çıktım demektir. Onların aracılığıyla Krutitski ve Gorodulin'i tanıyabilirim. Bu iki adam hem yüksek kademeli birer devlet memuru, hem de Madam Turusina'nın yakın dostlarıdır. Bir kere de bu sayın bayanın evine adım attım mı artık beni kimse durduramaz.

MADAM G. - Hepsi pek âlâ, pek güzel, ama ilk adımı atmak zor.

GLUMOV - Merak etme, ben ilk adımı attım bile. Mamayev bu sabah buraya geliyor.

MADAM G. - Ne dedin, ne dedin?

GLUMOV - İhtiyar sokak sokak dolasıp evlere bakmaya bayılırmıs. Bunu birkaç gün önce öğrenmistim. Styopka usağıyla anlaşıp onu buraya getirtecek. (Kapı zili çalar.) Gelen Manyefa ise onu güler yüzle karsıla, güzelce ağırla.

MADAM G. - Daha neler! Böyle iğrenç, bayağı bir kadının karsısında kendimi küçük düşürür müyüm hiç? Nefesi les gibi votka kokan adi bir falcı.

GLUMOV - Gaipten haber veren bir kahin anne. Ve faydalı bir isbirlikçi. Gelecek çarsamba Madam Turusina'nın evinde fala bakacak. Ben Madam Turusina'nın yeğeniyle

evlenince hanımefendi rolü oynamak için bol bol vaktin olur. Simdilik senden tek dileğim bana yardım etmen. Manyefa'ya bir ulu rahipmis gibi davran. Evin içinde dolasıırken iki rahip çömezi gibi koltuk altlarından kavrayıp kendisini desteklemeliyiz. Bizden bunu bekler. Kalk votkayı da ona ver. (Glumov kapıyı açar. Basını nefis bir salla sarmıs, iri yarı, kırmızı yüzlü bir kadın görünür.

Kapının pervazına dayanıp durur. Soluk soluğadır.)

Madam Manyefa! Anneciğim, geldi. Madam Manyefa geldi. Dualarımız kabul olundu.

İçeri buyurmaz mısınız, Madam Manyefa? Bizim için ne şeref, değil mi anneciğim?

MANYEFA - (Azametle odaya girerek.) Bu yalan dünyanın bos heveslerini terk edecek

misin, delikanlı?

GLUMOV - Niyetim o, Madam Manyefa. Ama bunun için sizin yardımınız, sizin kutsal etkiniz gerekecek. Anne, madama bir sandalye getir.

MANYEFA - (İnleyip sızlayarak güçlkle oturur.) Ah sırtım, ah mafsallarım... Of

anacığım... (Diyaframını ovup geçirir.) Dün akşam uğradığım evde verdikleri çay

dokundu bana. Zaten o evi hiç gözüm tutmamıstı. (Karsısında durmadan selam veren,

reveranslar yapan Madam Glumova'yı görmezden gelir.)

GLUMOV - Bir yudum votka size iyi gelir, sanırım. Anne, Madam Manyefa'ya votka

getir. (Madam Glumova votka getirmeye gider.) Fazla yoruluyorsunuz. Biraz da kendinizi düşünün canım.

MANYEFA - (Gözlerini Madam Glumova'nın getirdiği votka sisesine dikmistir.) Bu

yalan dünyanın nimetlerine göz dikme... Bugün dini bütün bir aile fakirlere

dağıtmam için para verdi bana. Benim elimle fakirlere sevindiriyorlar. Sadakanın

günahkar ellerle değil de kutsal ellerle verilmesi ermislerimizin katında daha

makbuldür. (Madam Glumova'nın bir kadehe votka koymasını dikkatle izler.)

GLUMOV - Ne kutsal eller! (Para çıkararak.) Haddim olmayarak yirmi ruble takdim edebilir miyim?

MANYEFA - (Parayı çantasına koyarak.) Varını vereni Allah utandırmaz... Sunu otuz

yapsanız.

GLUMOV - Yirmi bes. (Manyefa karsılık vermeden bes ruble daha almak için elini

uzatır ve votkayı bir dikiste devirir. Styopka eli kolu nevale dolu gelir.

Sosisler, füme balıklar, ekmek somunları ve bir sise sarap.)

STYOPKA - Bu is tamam efendim. İhtiyar az sonra kapımızı çalacak.

GLUMOV - Fakir soframızı sereflendirir misiniz, Madam Manyefa?

MANYEFA - (Yiyeceklere oburca bakar.) Yeter. Bir lokma ekmek yeter bana. Maksat nefis körletmek.

GLUMOV - Belki önce biraz dinlenmek istersiniz. Anne, Madam Manyefa'yı odana

götür. (Bu disi peygamberi koltuklar, annesine de aynı seyi yapmasını isaret

eder. Kadın gizlice suratını burusturarak Manyefa'ya yardım eder.)

MANYEFA - Ah, sırtım. Vay, vay, vay! Allah sevdiğine dert verir. (Kapıya doğru

giderler.) Dünya nimetlerinden yüz çevirin ey kullar.

GLUMOV - Anne, votka sisesini yanınıza alın. Madam Manyefa hayır işlemekten

yorgun düsmüs, bitmiş, tükenmiş zavallı. (Madam Glumova öfkesini zor bastırarak,

oğluna ters ters bakar. Geri dönüp votka sisesiyle kadehi masanın üstünden

hırsıyla

alır. Manyefa'yı dışarıya çıkarırlar. Styopka yiyecekleri bir masanın üstüne

yayar. Glumov geri gelir.)

GLUMOV - Umarım bunlara para vermedin, Styopka.

STYOPKA - Hiç verir miyim? Kurçayev'in alısveris ettiği Smirnof'un dükkanından veresiye aldım. Onun hesabına yazdırıverdim.

GLUMOV - (Füme balığından tadarak.) İyi. Mamayev'in usağına kaç para verdin?

STYOPKA - Üç ruble.

GLUMOV - Bütün bunları bir kenara yazmalı. (Günlüğünü alıp masaya oturur.) Dur bakayım, Manyefa'ya yirmi bes ruble, Mamayev'in usağına üç ruble... (Kapı çalınır.)

STYOPKA - (Kapıya doğru giderek.) Odur.

MADAM G. - (Basını kapıdan uzatarak.) Pis karı yatağıma uzandı. Bu yatağı artık kaynar sular paklar.

GLUMOV - Ben çağırınca kadar gelme. Yanına git şimdi.

MADAM G. - (Çekilerek.) Mendebur! O votkayı doğum gününe saklıyordum.

USAK - (Görünerek.) Bay Mamayev'i getirdim. Artık ne der bilmem. Güzel bir apartman katı diye övdüm burasını.

GLUMOV - Al sana bir ruble daha.

USAK - Sağolun efendim. (Çıkar.)

GLUMOV - Styopka, sen mutfağa git.

STYOPKA - (Giderek.) İyi sanslar efendim. (Alçak sesle.) Adamı gördüm. Bunağın biri. (Glumov yazı masasına oturarak çalışıyormuş gibi yapar. Mamayev sıcak havadan bunalmıs, merdivenleri tırmanmaktan yorulmuş, kısa boylu, sisman bir baydır. Arkasında usağıyla girer.)

MAMAYEV - (Alındaki terleri silerek.) Bu da ne? Bir bekar evi mi?

GLUMOV - (Ona basıyla selam verip çalışmasını sürdürerek.) Evet efendim.

MAMAYEV - (Ona aldırmadan.) İyi dösenmiş, fena sayılmaz. Ama bir bekar evi.

Benim

ne isime yarar? (Usağına.) Beni niçin buraya getirdin?

GLUMOV - (Mamayev'e bir sandalye uzatıp tekrar isine dalmıs görünerek.) Buyurun, oturun.

MAMAYEV - (Ona bakmadan oturur.) Tesekkür ederim. Beni buraya getirmenin anlamı ne?

USAK - Affedersiniz efendim.

MAMAYEV - Bir bekar evinin isime yaramayacağını bilmez misin? Bir devlet büyüğüne

böyle bir ev yakısır mı? Madam Mamayeva'nın konukları hiç eksik olmaz, bilirsin. Sık sık ziyafetler verir.

USAK - Yanılmısım efendim.

MAMAYEV - Salon nerede?

USAK - Kusura bakmayın efendim.

MAMAYEV - Efendiler götürsün seni ahmak herif. (Glumov'u ilk kez görüyormuş gibi.) Bak, burada oturmuş yazı yazan biri var. Belki kendisini rahatsız ediyoruz

da, kibarlığından ses çıkarmıyor... Hep senin kabahatin, koca serssem.

GLUMOV - Lütfen onu suçlamayınız. Bu binada bir daire aradığımı isittim, bir de benimkine bakınız dedim. Aile için apartman aradığınızı bilmiyordum.

MAMAYEV - Bu daire kendinizin mi?

GLUMOV - Evet.

MAMAYEV - Neden kiraya veriyorsunuz?

GLUMOV - Benim için fazla masraflı.

MAMAYEV - Neden satın aldınız öyleyse? Sizi kim zorladı? İlle alacaksınız diye gırtlığınıza mı bastılar? Adamın parası yokken pahalı bir daire alması akıl kârı mı? Simdi de ne yapacağınızı, bu masrafın altından nasıl kalkacağınızı sasırdınız

tabii. Bilirim, bilirim, rahata çabuk alısılır. Böyle rahat bir evden sonra daracık bir bekar odasına tıklın da aklınız basınıza gelsin.

GLUMOV - Doğrusunu isterseniz, daha geniş bir apartmana taşınmayı düşünüyordum.

MAMAYEV - Hoppala! Hem bu evi çevirecek paranız yok, hem de daha büyüğüne taşınmayı düşünüyorsunuz. Aklınızdan zorunuz mu var?

GLUMOV - Aklımdan zorum filan yok, ama iste aptallık benimkisi.

MAMAYEV - Amma da yaptınız.

GLUMOV - Kafa büyük, içi bos.

MAMAYEV - Daha neler!

GLUMOV - Kısacası budalanın biriyim.

MAMAYEV - Saçma! Nereniz budala?

GLUMOV - Biraz safım... ne bileyim... aklım kıt... Bunda bir gariplik yok, değil mi? Olağan sey.

MAMAYEV - Bu çok ilginç. Bir adam açık açık budala olduğunu söylüyor.

GLUMOV - Baskaları söyleyeceğine ben söyleyeyim. Ne kadar saklamaya çalışsam bosuna.

MAMAYEV - Böyle bir kusuru örtmek kolay değil tabii.

GLUMOV - Örtmeye hiç yeltenmiyorum.

MAMAYEV - (Basını sallayarak.) Ççç! Yazık, pek yazık! (Glumov boynunu büker.) Size öğüt verecek, yol gösterecek kimseniz yok anlaşılan.

GLUMOV - Kimseciğim yok.

MAMAYEV - Doğru yolu gösteren kılavuzlar vardır, çok akıllı adamlar. Ama bu günlerde kimse onlara kulak vermiyor. Tabii yaşlıları eğitmek zordur. Akıl basta değil, yastadır sınırlar. Kimseden akıl danışmazlar. Ama gençler de öğüt dinlemezse bu dünyanın hali neye varır? Geçen gün okuldan kosa kosa çıkan bir öğrenciyi durdurdum. "Simdi tavsan gibi kaçıyorsun. Ama yarın sabah okula kaplumbağa gibi gelirsin, değil mi, haylaz!" dedim. Terbiyeli bir çocuk olsa, benim gibi efendiden bir adam gönül indirip sokakta kendisiyle konustu diye sevinirdi. Ne dese beğenirsiniz?

GLUMOV - Ne dedi?

MAMAYEV - "Sen bu trasları sisko karına sakla" demez mi? Sonra dilini çıkardı. Bir de okkalı küfür savurup sıvıstı.

GLUMOV - Bu ne arsızlık! Bu ne yüzsüzlük. Ama belki de zavallı çocuğun kendisine doğru yolu gösterecek kimsesi yoktur.

MAMAYEV - Tam üstüne bastınız. Simdilerde usaklar neden bu kadar bozuldu bilir misiniz? Çünkü artık efendilerinin öğütlerine kulak asmıyorlar. Eskiden adamlarımın her isiyile inceden inceye ilgilenir, hiçbir konuda öğütlerimi esirgemezdim onlardan. En büyüğünden en küçüğüne kadar hepsine hayat dersi verirdim. Her biri için saatlerce nefes tüketirdim. Öyle cosar, öyle düşünce doruklarına yükselirdim ki karsımdaki apısıp kalırdı. Sözlerimi tamamlayınca da bitmiş mahvolmuş bir adam gibi derin derin iç çekerdi. Benim için soylu bir uğrastı bu. Adamlarımı böyle adam ederdim. Ama nerde o günler? Büyük felaketten beri her şey değişti. Neden söz ettiğimi biliyor musunuz?

GLUMOV - Serflerin bası bos bırakılması mı?

MAMAYEV - (Basını sallayıp dislerinin arasından konuşarak.) Bu ülkenin basına gelen en büyük bela. Bu zamanda gel de bir usağa ahlak dersi ver. Pılısını pırtısını toplayıp kaçmaya kalkıyor. Durup dururken beni neden cezalandırıyorsun diye soruyor, utanmadan. Öğütlerimi dinlemek bir cezaymış, ceza!

GLUMOV - Ne günlere kaldık!

MAMAYEV - Ben sert bir adam değilim. Adamlarımı güzel sözlerle yola getirmeye çalışırım, bazı yeni zenginler gibi kötekle değil. Bunun için bana minnet duyacaklarını sanırsınız, değil mi? Ne gezer efendim!

GLUMOV - Yüreğiniz ne kadar inciniyordur, kim bilir?

MAMAYEV - Yüreğime bir bıçak saplanmış gibi oluyor. Nah surama. (Eliyle göğsünü bastırır.)

GLUMOV - Nerenize bıçak saplanmış gibi oluyor? (Kendi göğsünü gösterir.) Buraya mı?

MAMAYEV - Oraya değil, buraya.

GLUMOV - Buraya?

MAMAYEV - Hayır orası değil, burası.

GLUMOV - Ah, burası demek.

MAMAYEV - Hayır, hayır, daha yukarsı. Sen de amma kalın kafalıymısın, birader.

GLUMOV - Size demedim miydi?

MAMAYEV - Bu büyük bir kusur ama size öğüt verecek yaşlı baslı, görmüş geçirmiş dostlarınız ya da akrabalarınız varsa, düzeltilebilir.

GLUMOV - İşte asıl güçlük burada. Böyle bir yakınım oyk. Tabii, annem var. Ama o zavallı benden de aptal.

MAMAYEV - Ççççç! Genç bir adam için ne büyük bahtsızlık.

GLUMOV - Gerçi Moskova'da bir amcam var. Amca değil de bir kardes çocuğu. Ama ona

amca demek hosuma gidiyor.

MAMAYEV - Neden ona basvurmuyorsun?

GLUMOV - Keske ondan yardım isteyebilseydim. Çok bilgili, çok tecrübeli olduğu için herkese çok değerli öğütler verirmiş. Ama benim varlığımdan bile haberi yoktu. Ben de kendimi tanıtmaya dünyada cüret edemem.

MAMAYEV - Bu çok yanlış bir tutum, delikanlı.

GLUMOV - Yanlış anlamayın. O da benim gibi fakir olsaydı, elini eteğini öperdim. Ama zengin, Moskova'nın önemli kisilerinden. Büyük adam! Gidip kendisinden öğüt istesem, para isteyeceğimi sanır. Kendisinden bir metelik bile istemediğimi, ancak ve ancak yardımına, bilgeliğine ve sadece onun verebileceği akıla ihtiyacım

olduğunu, bana yol gösterecek ve tanrısal sözlere, göklerden yağan kudret helvası

gibi dudaklarından dökülecek o kutsal öğütlere susadığımı nasıl anlatırım? Ah, fakir olsaydı da onunla tanışabilseydim, gece gündüz ağzının içine bakardım.

MAMAYEV - HmMMM. O kadar da aptala benzemiyorsunuz.

GLUMOV - Zaman zaman zihnimdeki sis perdeleri kalkar ama sadece bir an. Çoğu zaman aklım basımda değildir. Onun için bir akıl hocası gerek bana.

MAMAYEV - Bu akrabanız kim acaba?

GLUMOV - Durun bakayım, adı neydi... Galiba Mamayev. Neley Fedoseyiç Mamayev.

MAMAYEV - Mamayev! Ya sizin adınız ne?

GLUMOV - Glumov, Yegor Glumov.

MAMAYEV - Dimitri Glumov'un oğlu mu?

GLUMOV - Evet.

MAMAYEV - Allah için, bu ne garip raslantı!

GLUMOV - Babamı tanır mıydınız?

MAMAYEV - Tanımak da söz mü? Su sözünü ettiğiniz Neyel Fedoseyiç Mamayev var ya,

o benim iste.

GLUMOV - Ne?

MAMAYEV - Benim, benim! Ta kendisi!

GLUMOV - Aman yarabbi! Mamayev amca, siz misiniz? Kulaklarıma inanamıyorum. Ah amcacığım. Size amca diyebilir miyim? (Nerdeyse gözleri yasararak.) İzin verin de

elinizi öpeyim, size doya doya bakayım. Amcacığım, akrabalarınızdan pek hoslanmadığınızı isittim. Sizi çok iyi anlıyorum. Kim bilir ne önemli kişilerle görüşüyorsunuz, kim bilir ne yüksek bir çevreniz vardır. Sizi rahatsız etmek aklımdan bile geçmez. Sizi bir kerecik olsun görmek, sizinle bir kerecik olsun konuşmak yeter de artar bana. Bugün bana verdiğiniz değerli öğütleri hiçbir zaman

unutmayacağım.

MAMAYEV - Sevgili oğlum, ne zaman akıl danışmak istersen doğru bana gel.

GLUMOV - Ama bana her zaman akıl vermek gerek, her zaman.

MAMAYEV - Öyleyse hemen bize gel. Bu aksamdan tezi yok.

GLUMOV - Size nasıl teşekkür edeceğimi bilemiyorum. Bu güzel haberi anneme vereyim. Acaba onu sizinle tanıştırebilir miyim?

MAMAYEV - Neden olmasın! Getir anneni.

GLUMOV - (Çağırarak.) Anne! Korkarım zekası pek parlak değildir ama altın gibi

yüreği vardır. (Madam Glumova içeriye girer. Glumov ona doğru giderek.)
Anneciğim, bil bakalım kim geldi? Ama söz ver bana, ağlamak filan yok.
(Mamayev'e.) Birdenbire fazla heyecanlanabilir. (Tekrar annesine dönerek.) Gökte
aradığımızı yerde bulduk. Babamın sevgili amcaoğlu çıkıp gelmesin mi! Bay
Mamayev
annem yıllardan beri sizinle tanışmaya can atıyordu. (Annesine.) Bizim için ne
güzel sürpriz, değil mi anne. Üstelik kendisine amca dememe izin verdi.
MADAM G. - Kendisiyle tanışmayı çoktandır isterdim. (Mamayev'e yaklaşılarak.)
Ermis
kocacığım Dimitri'den, ruhu sad olsun, o kadar çok bahsinizi isitmistim ki. Ölüm
döşğinde bile en son sizin adınızı andı. Hatırlar mısınız, Yegor? Sizi Tanrı
gönderdi. (Ağlar.)
MAMAYEV - (Aynı anda.) Üzülmeyin, üzülmeyin.
GLUMOV - (Aynı anda.) Hani söz vermistim, ağlamayacaktım.
MADAM G. - (Gözyaşları arasında.) Ah, elimde değil. Kendimi tutamıyorum.
Biliyorum, benimkisi aptallık. Ama, amcanın hısım akrabadan hazzetmediğini
söylüyorlar. Onu bize Tanrı gönderdi ama gene elimizden kaçıp gidecek.
MAMAYEV - Bosuna heyecanlanmayın. Akraba var, akrabacık var.
MADAM G. - (Gözlerini kurularıp burnunu silerek.) Çok afedersiniz. Birden neye
uğradığımı sasırdım. Sevgili Neley Fedoseyiç, Dimitrimin sevgili kuzeni, sizi
karsımda görmek ne büyük mutluluk..... Ama Yegor, baksana hiç de benzemiyor.
(Sonraki sahne boyunca Styopka içeriye girip dikkati çekmeden sofrayı kurar.)
GLUMOV - (Fısıldayarak.) Anne! (Annesine bir dirsek atar.)
MADAM G. - Ne oluyorsun? Benziyor mu? Benzediğini söyleyemezsin.
MAMAYEV - Ne demek istiyorsunuz kuzum? Ben kime benzemiyormuşum?
GLUMOV - (Annesine.) Amma da bosboğazsın, anne. Siz ona bakmayın amca.
Saçmalıyor.
MAMAYEV - Buna gelemem iste. Bir şeyi ya hiç söylememeli ya da tam söylemeli.
MADAM G. - O resmin size hiç benzemediğini söylemek istiyordum.
MAMAYEV - Hangi resim? Bu resmi nereden buldunuz?
MADAM G. - Yegor Kurçayev var ya, ara sıra bizi görmeye gelir. O da sizin
yeğeniniz değil mi?
GLUMOV - Pek hos bir insan.
MAMAYEV - Evet, ne olmuş?
MADAM G. - Sizin bir resminizi çizdi. Yegor, amcana göstereyim.
GLUMOV - Aman anneciğim, nereye koyduğumu bile bilmiyorum.
MADAM G. - Ara bul, öyleyse. Az önce burda çizdi o resmi. Yanındaki o acayip
adam
kimdi? İnsanları yermek için kaba taslamalar yazarmıs. Kurçayev "Ben amcamın
resmini çizeyim, sen de altına yazısını uydur" dedi. Ben de odadaydım. Kendi
kulağımla isittim.
MAMAYEV - Bu resmi gösterin bana. Bu resmi derhal görmek istiyorum.
GLUMOV - (Resmi ona vererek.) Anne, sen de dilini tutmasını bilmezsin.

MAMAYEV - Aferin, annene ikiyüzlülük öğret. (Resme bakar.) Bu da ne? Bir su aygırı. Ne yazıyor altında.

GLUMOV - (Omzunun üstünden bakarak.) Mamayev amca, konusan suaygırı.

MADAM G. - Tamam, konusan suaygırı. (Bir duraklama.)

MAMAYEV - (Birdenbire kâğıdı avcunda burusturarak.) Bu serseri bir daha evime adımını atarsa dünyanın kaç bucak olduğunu öğretirim ona. Yaptığım bütün iyiliklerin karşılığı bu demek. Nankör kerata! Ona az mı vaaz verdim, az mı nutuk

çektim? Kendisine doğru yolu göstereceğim diye dilimde tüy bitti. Ama bereket versin artık gözüm açıldı. (Glumov'a.) Sen de benim karikatürlerimi çizecek misin, delikanlı?

GLUMOV - Aman amcacığım, siz beni ne sanıyorsunuz?

MAMAYEV - Bu aksam sizi mutlaka bekleriz. Siz de buyurun Madam Glumova.

MADAM G. - Yegor yalnız gitsin. Ben de gelirim saçmalıklarımınla basınızı sisiririm.

MAMAYEV - Estağfurullah. Karım çok sevinir. (Kapıya doğru gider. Glumov onu izler. Mamayev'in usağı onlara kapıyı açar.)

GLUMOV - Aksamı iple çekeceğiz. Kaçta gelelim?

MAMAYEV - Saat sekizden sonra.

GLUMOV - Bugün buraya gelmeniz bizim için ne büyük bir sans. (Kapıda.) Güle güle, amca.

MAMAYEV - Allahısmarladık. Sekizden önce gelerseniz daha yemekten kalkmamış oluruz. Vakitsiz gelmeyin. (Merdivenlere doğru giderken usağına bağıırır.) Yürü! Sapsal sapsal dikilme orda. (Usak arkasından kosar.)

GLUMOV - Güle güle amcacığım! (Kapıyı yarı kapatır. Ötekilere döner. Styopka makaraları koyuverir. Glumov odaya gelerek usağına susmasını isaret edip sevinçli sevinçli konuşur.) Yürüyor! Bütün işler tasarladığım gibi tıkır tıkır yürüyor.

STYOPKA - (Gülmekten iki kat.) Ah, suaygırı resmini görünce moruğun suratı nasıl allak bullak oldu. Az daha makaraları koyuverecektim.

MADAM G. - Sus, sus! Yılısık herif. Adam daha merdivenlerde, söylediklerini duyabilir.

STYOPKA - Ben size demedim mi, efendimin sayesinde gene konaklara kurulup saltanat süreceğiz.

MADAM G.- Balık masaya öyle getirilir mi? Doğru dürüst bir tabağı koy.

GLUMOV - Su resim için çevirdiğin manevra çok ustacaydı. Sen çok yasa, e mi? (Annesini kucaklar.)

MADAM G. - (Alçakgönüllü.) Elimden geleni yapıyorum.

GLUMOV - Haydi yemek yiyelim. Acıktım. (Üçü de masaya oturur.)

MADAM G. - Bunlar pahalıya patlamıştır.

GLUMOV - Bosver. Kurçayev'in hesabına yazdırmıs.

MADAM G. - İyi. Sarabı aç, Styopka.

GLUMOV - Madam Manyefa'yı çağırırsana.

MADAM G. - Uyuyor. Bırak uyusun. Onu görürsem istahım kaçar.

STYOPKA - Suaygırı resmini görünce moruğun suratı nasıldı. (Taklidini yapar.) Bu serseri bir daha evime adımını atarsa... (Hepsi gülmekten katılır. Kurçayev kapıdan hızla girer. Öfkeden rengi uçmustur, titremektedir.)

KURÇAYEV - Amcam buraya geldi mi? (Hepsi birdenbire susarlar. Üçü de dönüp ona bakar. Styopka yerinden fırlayıp sofrada hizmet ediyormuş gibi yapar.)

GLUMOV - Evet. Ne olmuş? Lütfen, bir daha kapıyı çalmadan içeri girme.

KURÇAYEV - Amcama beni mi çekistirdin?

GLUMOV - Ne münasebet. Evi gezmeye geldi adam.

KURYAÇEV - (Odada ilerleyerek.) Dünyada inanmam. Bu bir entrika. Beni batırmak için seytanca entrikalar çevriliyor.

MADAM G. - Benim karsımda sesinizi yükseltmeyin, lütfen.

KURÇAYEV - Özür dilerim ama kendimi tutamıyorum. Simdi sokakta amcamla karsılaştım. "Senin suratını seytanlar görsün" dedi, düşünabiliyor musunuz?

GLUMOV - Ben düşünabiliyorum. Sen düşünabiliyor musun, anne?

KURÇAYEV - Madam Turisinalara gidiyorum, kadın beni görmek istemiyor. Kendisine sözüm yabana arkadaşlık eden o asalak karılardan birini yolluyor, evden kovuluyorum. Söylediklerimi isitiyor musun?

GLUMOV - İsitiyorum.

KURÇAYEV - Senden bir açıklamada bulunmanı istiyorum.

GLUMOV - Ne açıklaması? Bunu niçin benden istiyorsun? Durumun açıklanması gerekiyorsa, sen kendi yasantına bak.

KURÇAYEV - Ben baska gençlerin yaptığından fazla bir sey yapmıyorum ki. Bir kızla

nisanımın bozulmasını, amcamın mirasından yoksun bırakılmamı haklı gösterecek bir

suç islemedim.

GLUMOV - Ya arkadaşlarına ne demeli? Örneğin, su Golutvin'i alalım.

KURÇAYEV - Golutvin'i mi?

GLUMOV - Evet, Golutvin'i. (Ayağa fırlayarak.) Ne yüzle böyle bir herifi evime getirirsin? Ne yüzle onu anneme tanıtırsın?

MADAM G. - Evet, ne yüzle?

GLUMOV - Ben arkadaş seçmede çok titizimdir. Öyle önüme gelen adamla konuşmam. Böyle tatsız bir durumun tekrarından kendimi de, annemi de korumak zorundayım. Onun için bir daha evimize gelmemeni rica edeceğim.

MADAM G. - Gelmemeni rica edeceğiz.

KURÇAYEV - (Glumov'a.) Çıldırıldın mı sen?

GLUMOV - Bay Mamayev seni evinden kapı dışarı etmeyi uygun görmüş. Ben de onu örnek alacağım. Styopka, bu baya kapıyı göster.

KURÇAYEV - Gidiyorum, merak etme. Ama sana su kadarını söyleyeyim. Bütün bu isler

senin basının altından çıkıyorsa, sana bu dünyayı dar ederim, cici beyim. O zaman

ayağını denk al, o zaman...

GLUMOV - Gerektiğinde kendimi korumasını bilirim. Ama simdilik ciddi bir tehlike yok görünürde.

STYOPKA - Burdan buyurun, efendim. (Kapıyı açar.)

(Kurçayev bir an Glumov'a öfkeyle bakar. Sonra topuğu üstünde dönerek asker adımlarıyla dışarıya çıkar. Styopka kapıyı kapatıp tekrar boğuk kahkahalarla güler. Glumov ile annesi de ona katılırlar. Gülmeye devam edilerek yiyeceklere saldırılır. Styopka da masaya oturup atıştırır. Manyefa elinde bos votka siseli ve dudaklarında sarhosça bir gülümsemeyle görünür. Sallana sallana masaya doğru yürür.)

SAHNE II

Mamayevlerin evi. Bir limonluk. Arkada, balo salonuna açılan; palmyeler, eğrelti

otları ve bir kafesin maskelediği bir kapı vardır. İçerde balo verilmektedir. Bu sahne boyunca neseli müzik isitilebilir. Uzaktan iki yaşlı bayın sesleri gelir.

MAMAYEV - (Dışardan.) Bu ülkenin gidisini hiç beğenmiyorum. Bizi boynumuzdan tutmuş bir yerlere sürüklüyorlar. (Arkasında Krutitski olduğu halde girer.) Ama bu nasıl istir? Bu ne gidistir? Sonumuz neye varacak? Bunu ne biz biliyoruz, ne de basımızdakiler. (Mamayev'in kısa, sisman, kırmızı yüzlü ve bayağı görünüşlü olmasına karşılık Krutitski, ince, uzun, solgun ve kibar görünüşlüdür. Mamayev elindeki tabakta bulunan mezeleri elle yemektedir.)

KRUTİTSKİ - (Kasıtlı olarak eski dille konuşturulmuştur.) Yeni nesil kabına sığamıyor. Her şeyi değiştirmek istiyorlar. Sunu deneyelim, bunu deneyelim; su kötü, bu eskimis. Herhangi bir şeyi değiştirmek kolaydır. Su limonluktaki esyayı alalım. Bunların altını üstüne getirebiliriz. Al sana bir değişiklik. Ama su masa, kaç asırlık tecrübenin mahsulüdür. Kaç asırlık akıllı selim onu dört ayağının

üstüne oturtmudur. İşte bu masa sapasağlam durmuyor mu?

MAMAYEV - Bir kaya gibi sapasağlam. (Üstüne elini koyar. Masa sallanır.) Aaa, bir

ayağı sakatmış. (Eğilip bakar.) Altına bir takoz koymalı.

KRUTİTSKİ - Azizim, bu sadedimizin dışında kalır. Simdi su masayı alıp altını üstüne getirelim. (Altını üstüne getirirler.) Gördün mü, masayı devirdik.

MAMAYEV - (Yaptıkları marifeti gururla seyrederek.) Evet, basardık bu işi.

KRUTİTSKİ - Al sana tebeddülât. (Oturarak devrilmis masaya bakarlar.) Masayı

yana

yatırmak da mümkün.
MAMAYEV - (Ayağa kalkar.) Hayır, hayır. Altını üstüne getirmek daha anlamlı. Gençler görsün de, her şeyi değiştirme hırslarının nelere yol açacağını anlasınlar. Ama görmek istemezler ki.

KRUTİTSKİ - Görmek istemezlerse zorla gözlerine sokulmalı. Onlara ibret dersi verecek alim ve fazıl kisiler eksik değil çok sükür.

MAMAYEV - Bunu ben de biliyorum ama isin asıl acıklı tarafı, gençler söz

dinlemiyor artık. Alim ve fazıl kisilerin öğütlerine kulaklarını tıkıyorlar.

KRUTİTSKİ - Bu bizim kabahatimiz. Fikirlerimizi kelimelerle ifade etmesini biliyoruz ama kafi değil. Bunları kaleme almalıyız. Bugünlerde kalem erbabı yalnızca gençler arasından çıkıyor. Müskilatımızın hal çaresi budur: Yazmalı, yazmalı, bol bol yazmalı.

MAMAYEV - Yazalım demesi kolay, ama bu da ayrı bir hüner. Moskova'nın en zeki adamının böyle bir hüneri olmayabilir. Al beni, is konuşmaya geldi mi, gürül gürül konuşurum. İstersen şimdi başlayıp yarın geceye kadar konuşayım. Ama otur da yaz dersen, yazamam. Sizin kaleminiz kuvvetli midir?

KRUTİTSKİ - Kalemi elime aldım mı döktürürüm.

MAMAYEV - Bu da bir Tanrı vergisi.

KRUTİTSKİ - Lafla peynir gemisi yürümez. Adamın kalemi kuvvetli olmalı.

MAMAYEV - Ya kalemi kuvvetli değilse? Pekâlâ bilirsiniz, bunun zekayla ilgisi yoktur.

KRUTİTSKİ - Vardır demedim zaten. Acaba oldukça iyi aileden, oldukça iyi tahsil görmüş bir genç tanıyor musunuz? Rus halkının ıslahı için lüzumlu kanaat ve tasavvurları kâğıt üstüne dökcek bir delikanlı?

MAMAYEV - Evet, tam istediğiniz gibi bir delikanlı biliyorum.

KRUTİTSKİ - Ama sakın o havai, serbest fikirli, her şeyi alaya alan zamane delikanlılarından olmasın.

MAMAYEV - O taraklarda bezi yoktur. Size daha sonra takdim ederim.

KRUTİTSKİ - Burada, balo salonunda mı?

MAMAYEV - Henüz görünmedi.

KRUTİTSKİ - Filhakika, Rus ahalisinin ıslah ve tenevvürü için teferruatlı bir plan hazırladım. Ama malumu alınız, bendeniz eski usule göre tahsil görmüş bir kimseyim.

MAMAYEV - Efendim, nerde o eski tahsil, terbiye? Bunun için, simdiki zıpçıktılardan çok daha üstünsünüz.

KRUTİTSKİ - Tabiatıyla üslubu beyanım biraz eskidir. Size nasıl tarif etsem? Büyük Lomonozof ekolüne mensubum.

MAMAYEV - Ah, Lomonozof, Rusların Shakespeare'i.

KRUTİTSKİ - Hiç de değil. Shakespeare İngilizlerin Lomonozofuydu. Ama dediğim gibi, bugün Lomonozof veya Sumarokof üslubunda yazarsanız size gülerler. Acaba su

genç dostumuz benim eserimi hafifçe tashih ederek, bugünün, daha az belîğ, daha fakir lisaniyla yeniden kaleme alır mı?

MAMAYEV - Neden olmasın?

KRUTİTSKİ - Bittabi, kendisine münasip bir meblağ takdim ederim.

MAMAYEV - Avcuna bes on kurus sıkıştırırsanız yeter.

KRUTİTSKİ - Yok, ona karşı minnet altında kalmak istemem. Bu delikanlının ismi neydi?

MAMAYEV - Yeğenim, sevgili yeğenim Yegor Dimitriç Glumov.

(Madam Mamayev, balo salonundan hızla girer, Madam Glumova onu izler. Kleopatra

Mamayeva, kırkını askın, yasına yakımayacak bir biçimde giyinmiş, asırı süslü, fazla kendini beğenmiş ve yelpazesıyla cilveli hareketler yapan bir kadındır.)

KLEOPATRA - (İçeriye girerken.) Genç bir adamda aranacak bütün üstünlükleri kendinde toplamış, cana yakın, terbiyeli, yakışıklı. (Mamayev ile Krutitski'yi görür.) Sizi yaramazlar, sizi. Öyle basbasa vermiş, neler konuşuyorsunuz?

Birbirinizin canını sıkacağınıza misafirleri eğlendirişenize. Yegor'la sevgili akrabamız Glafira geldiler. Sizi tanıştırayım. Glafira Glumova, Bay Krutitski.

MADAM G. - (Krutitski elini alırken.) Bu debdebe, bu değerli misafirler, gözlerimi kamastırıyor. Ama sevgili Kleopatra'nın baloları hep böyle parlaktır. (Mamayev'e dönerek.) Sizinle kozumu paylaşacağım, aziz Neyel Fedoseyiç.

MAMAYEV - Ne olmuş?

MADAM G. - Oğlumu elimden aldınız. Zavallı anneciğini sevmiyor artık. Varsa amcası, yoksa amcası. "Hiç kimse amcam kadar akıllı olamaz" diyor. Amcasını hiç dilinden düşürmüyor.

MAMAYEV - İyi çocuk, efendi çocuk!

KLEOPATRA - Ne kadar da sıcak kanlı, ne kadar da alçak gönüllü. Balodaki genç kızların hiçbirisiyle dans etmek istemiyor. Kleopatra yengesinin yanında oturup konuşmak yetiyor ona.

KRUTİTSKİ - Bu demin bahsini ettiğiniz genç adam mı?

MAMAYEV - (Onu balo odasına doğru götürerek.) Gelin de size tanıtayım.

MADAM G. - (Birkaç kelime daha söyleyebilmek için onları izler.) Daha bebekken bile böyleydi. Annesiyle babasını öpmeden yatmaya gitmezdi. (Mamayev ile Krutitski durup onu dinlemek zorunda kalırlar. Konusmaya devam eder.) Yatmadan bütün büyükannelerini, bütün büyükbabalarını öperdi. Kocaman bir et beni ve kara bıyıkları olduğu halde büyük hala Evdoskiya Gregerovna'yı bile öpmeden içi rahat etmezdi. Hiç unutmam, bir sabah küçük basını kapıdan uzatıp "Anneciğim, dün aksam

melekleri rüyamda gördüm" dedi. "İkinneke kav gibi beyaz kanatlı meleklev basucuma kondulav. Bana babanla annenin hev dediğini yap, hep cici çocuk ol dedilev. Büyük büyük olunca, hep büyük sözü dinle dedilev. Ben de tesekkür edevim

güzel meleklev" dedim. O kapıdan uzanan küçük bas, o güzel yüzü çevreleyen kıvrık kıvrık saçlar dünkü gibi gözümün önündeler.

MAMAYEV - Kendisinden çok memnun olduğumu söyleyebilirsiniz oğlunuza. (Balo salonuna giden Krutitski'yi izler. Sonra geri dönüp bir gizlilik havası içinde, Glumova ile konuşur.) Kocanızın ölümünden sonra darda kaldığınızı biliyorum. Bir sabah bana uğrarsanız size biraz...

MADAM G. - Çok iyisiniz, ama kabul edemem.

MAMAYEV - Para değil, çok daha iyi bir şey vereceğim size, nasihat. Bana ev giderlerinizin listesini getirin. Dikkatle gözden geçirip gereksiz masrafları kısayım. (Balo salonuna gider.)

MADAM G. - Bize karşı ne kadar iyi davranıyorsunuz, sevgili Kleopatra. Siz olmasanız Yegor kıyıda kösede kalırdı. Sizin sayenizde gezip tozuyor, sizin

sayenizde adam içine çıkıyor.

KLEOPATRA - Canım, er geç dikkatimizi çekecekti.

MADAM G. - Ancak zeki adamlar dikkati çeker, benim bildiğim.

KLEOPATRA - Aldanıyorsunuz. Yegor kadar yakısıklı bir adamın zeki olması hiç de gerekli değildir. Beyni ne yapsın? Profesör olacak değil ya. Genç, yakısıklı bir adama her zaman yardım edecek biri bulunur. Gerek mesleğinde ilerlemesi, gerek para kazanması için bir elinden tutan çıkar. Ama akıllı bir adam için durum baskadır. Akıllı bir adamın yırtık pırtık gezdiğini, peynir ekmekle karın doyurduğunu, kötü bir evde oturduğunu görmek kimseyi üzmez. Onun için boğazınızın

düğümlediğini, gözlerinizin yasardığını hissetmezsiniz. Akıllı bir adamın zaten böyle yaşaması beklenir. Ama yakısıklı bir gencin hırpani bir kılıkla dolmasına

yürek mi dayanır? Olmaz, olmaz, ben böyle bir seye dünyada razı olmam.

MADAM G. - Siz bir meleksiniz.

KLEOPATRA - Moskova kadınları birlesmeli, dostlarımızın, kocalarımızın, yetkili kisilerin ona destek olmaları için direnmeliyiz. Yakısıklı erkeklerin köküne kıran girdi zaten. Tabii bütün fakirlere acımamız gerekir. Ama yakısıklı bir genci kolları kısalmış ya da yakası üzülmüş bir gömlekle görmek, insanın yüreğine

dokunan asıl bu. Hem bir erkek fakir düşünce, cesur ve girisken olamaz.

Yakısıklı

gençlerde kolayca hos görülen o kendini beğenmiş halini kaybeder.

MADAM G. - Yegor'un size gönül borcu var. Ve o borç altında kalmayı hiç sevmez.

KLEOPATRA - Ay ne kadar seker.

MADAM G. - Her ikinize de tapıyor adeta.

KLEOPATRA - Tapıyor mu? Korkarım biraz büyütüyorsunuz.

MADAM G. - Belki eksik söylüyorum, fazla değil. Çocuğun yaradılışı böyle. Yüce günlüdür. Gerçi oğlumu övmek bana düşmez ama. Simdi kendisinden söz ettiğimi bilse ne kadar kızar kimbilir?

KLEOPATRA - Ne olur anlatın. Size söz veriyorum, ona bir seycikler söylemem.

MADAM G. - Yegor'a sorarsanız dünyada esiniz yok. Amcası gibi kafalı bir adam da zor bulunur. Ama sizin güzelliğiniz tariflere sığmaz. Böyle bir güzellik.

KLEOPATRA - Oh, doğru mu? Gerçekten böyle mi dedi?

MADAM G. - Daha neler dedi. Ama size söylemem doğru olmaz.

KLEOPATRA - Ne olur söyleyin. Ne dedi, ne dedi?

MADAM G. - Aman, ben de ne aptalım. Her seyi ağızımdan kaçırırveririm böyle.

KLEOPATRA - (Hevesle.) Allahaskına söyleyin, ne dedi?

MADAM G. - Geçen gün bana, "yengeciğim bir melektir" dedi. Sonra basını göğsüme dayadı ve gözyaşlarını tutamadı.

KLEOPATRA - Aa? Neden acaba? Ne tuhaf! Baska neler söyledi?

MADAM G. - (Duraklayarak.) Söylediği sözlerden çok... Ah, Kleopatraciğim, onu hos

görün, bir delikanlı, bilirsiniz deli-kanlı ne demek. Korkarım, çok atesli bir yaradılışı var. Nasıl anlatsam? Sanki bir yanardağ gibi için için kaynıyor.

Sizinle tanıştığından beri de, her an patlayacak diye korkuyorum.

KLEOPATRA - (Hafifçe.) Ah! Böyle bir şey yapar mı dersiniz?

MADAM G. - Eyvahlar olsun. Bosboğazlık edip her şeyi berbat ettim. Yalnız emin olun, size karşı duyguları akrabalık sınırlarını asmıyor. Ama siz de kabul edersiniz, o yasta bir genç, güzel bir kadına fazla yaklaşıncı... Sizi gördükten sonra geceleyin gözünü uyku tutmuyor. Yatağın içinde bir sağa bir sola döndüğünü isitiyorum.

KLEOPATRA - Söyleyin bana, size sırlarını açar mı? Yoksa en derin duygularını sizden bile gizler mi?

MADAM G. - Anneciğinden mi? Asla! Küçük bir çocuk gibi her şeyini bana söyler.

KLEOPATRA - Evet, küçük bir çocuk gibi... Ama aynı zamanda patlamaya hazır bir volkan. Aslında, ona yol gösterecek olgun bir kadına ihtiyacı var.

MADAM G. - (Hararetle.) Siz onu kanadınızın altına alamaz mısınız?

KLEOPATRA - (Sevinçle güler.) Oğlunuzu çok sevdiğiniz belli.

MADAM G. - Sevmez olur muyum hiç? O benim biricik evladım. (Kendinden geçmişesine.) Severim, severim, çok severim.

KLEOPATRA - (Elini alarak.) Onu birlikte sevelim.

MADAM G. - Sevelim, seveceğiz! (Kucaklaşırlar. Madam Glumova çok duygulanmış gibi

burnunu siler.) Size bunları anlattığımı duyarsa bilmem Yegor ne der? Ona söylemeyeceksiniz, değil mi? Ne olur söz verin.

KLEOPATRA - (Ellerini yakalayarak.) Asla söylemem canikom, asla!

MADAM G. - Bu kadar budala olduğu için zavallı anacığından utanır zaman zaman, utanır, bilirim...

GLUMOV - (Balo salonundan gelir. Kleopatra'yı birden karsısında görünce, irkilmis

gibidir.) Annemi arıyordum. Sizin de burada olduğunuzu bilmiyordum, yengeciğim.

KLEOPATRA - Gelin, gelin. Korkulacak bir şey yok. Neden bu kadar utangaçsınız canım?

GLUMOV - Annemle konuşuyorsanız...

MADAM G. - Ben saçma sapan laflarımla yengeciğinin basını sisirdim zaten.

Kleopatra, size bir içki getireyim mi? İçiniz serinlesin.

KLEOPATRA - Hiç zahmet etmeyin. Ne kadar da düşüncelisiniz. Siz, kendinize bir seyler alın, sekerim.

MADAM G. - Bu bunak anne için canınızı üzmemin. (Glumov'a.) Sen de bu kadar sıkılgan olma yavrum. Yengeciğinle konuşsana. Genç, güzel bayanlara nasıl davranılacağını öğrenmelisin. Öyle değil mi, Kleopatra? Ama yakında öğrenirsin, yengeciğin öğretir sana. (Dışarı çıkar. Bir duraklama. Kleopatra konuşmasını bekler. Ama Glumov bir okul çocuğu gibi utangaç, karsısında durur.)

KLEOPATRA - Geliniz, yanıma oturunuz. (Süklüm püklüm yanına oturur.) Biraz daha serbest olunuz canım, ben adam yemem.

GLUMOV - Aman, yengeciğim.

KLEOPATRA - Hem durmadan yenge demeyin bana. Yenge aşağı, yenge yukarı.
(Yelpazesıyla vurur.)

GLUMOV - Sizi Kleopatra diye çağırabilir miyim?

KLEOPATRA - Elbette, deli çocuk. Neden bana karşı daha açık davranmıyorsunuz?

GLUMOV - Açık mı?

KLEOPATRA - Açık ya. Gizli gizli içinizi kemiren bir derdiniz olduğunu seziyorum.

Ara sıra vahsi bir parıltı beliriyor gözlerinizde. Bana içinizi açsanıza. Belki bir yardımım dokunur.

GLUMOV - Ah, keske size açılabilseydim. Keske siz... Siz sey olsaydınız.

KLEOPATRA - Ne olsaydım?

GLUMOV - Orta yaşlı bir kadın.

KLEOPATRA - Ama orta yaşlı bir kadın olmayı hiç istemem.

GLUMOV - (Ansızın beliren bir ihtirasla.) Bunu düşünmek bile istemem, Tanrı esirgesin. Demek istediğim su: Siz bu kadar genç, bu kadar güzel olmasaydınız, ben de bu kadar utanıp sıkılmazdım karşınızda.

KLEOPATRA - Yanıma biraz daha yaklasın. Her şeyi içtenlikle söyleyin bana. Orta yaşlı bir kadın olsaydım, niçin utanmazdınız?

GLUMOV - Genç bir kadının isi basından askındır. Fakir akrabalarına ayıracak vakit bulamaz. Oysa orta yaşlı bir kadının yapacak başka isi yoktur.

KLEOPATRA - Genç bir kadın akrabalarıyla ilgilenmez mi?

GLUMOV - İlgilenebilir. Ama ondan bir şey istemeye yüzünüz olmaz. Canını sıkılmaktan korkarsınız. Hayatı nese, eğlence doludur. Can sıkıcı isteklerle kapısını asındıran asık yüzlü bir akrabayı ne yapsın? Ama orta yaşlı bir kadın için durum farklıdır. Yasamını yeniden canlandıracak bir uğras bulur. Yeğenini yükseltmek için seve seve oradan oraya kosar. Bütün arkadaşlarına ne kadar iyi yürekli olduğunu göstermek fırsatını da bulur.

KLEOPATRA - Peki, orta yaşlı olsaydım, sizin için ne yapmamı isterdiniz?

GLUMOV - Ama siz orta yaşlı değilsiniz ki, gencecik bir kadınsınız. Askolsun, tuzak kuruyorsunuz bana.

KLEOPATRA - Pekâlâ, orta yaşlı olduğumu farzedelim.. hiç farketmez.

GLUMOV - Çok fark eder ama, neyse.. Örneğin İvan Gorodulin'e bir tek kelime söyler..

KLEOPATRA - Doğru, Gorodulin'e bir tek kelime söylemem yeter.

GLUMOV - Ama böyle can sıkıcı bir istekle basınızı ağrıtmak istemem.

KLEOPATRA - Daha neler...

GLUMOV - Bir kere adamdan böyle bir şey istemek doğru olmaz.

KLEOPATRA - Neden doğru olmasın?

GLUMOV - Çünkü size asık.

KLEOPATRA - Bunu da nerden çıkardınız?

GLUMOV - Eminim.

KLEOPATRA - Bak hele. Siz neler de biliyormussunuz! Ya benim ona karşı ne

duyduğumu söyleyebilir misiniz?

GLUMOV - Bunu ancak siz bilirsiniz!

KLEOPATRA - Benim duygularım.. sizi ilgilendirmiyor mu?

GLUMOV - Gizli duygularınızı kurcalamak bana düşmez.

KLEOPATRA - Onun askına karşılık verdiğimi bilseniz ne duyardınız.

GLUMOV - (Biraz durakladıktan sonra.) Benim bildiğim, Gorodulin hiçbir isteğinize

karsı koyamaz. Kendisinden bir iyilik istemeniz onu fazlasıyla sevindirir. Bu yüzden, sizin aracılığınızla adamdan bir şey istemek ona rüşvet vermek gibi olur.

KLEOPATRA - Yok canım, bunlar sizin kuruntunuz. Demek ona sizden söz etmemi istemiyorsunuz.

GLUMOV - Kesinlikle hayır. Size karşı bu kadar borç altına girmek istemem. Sonra nasıl öderim borcumu?

KLEOPATRA - Orta yaşlı bir kadına nasıl öderdiniz?

GLUMOV - Bu çok kolay. Ona sokulur, nazını çeker, köpeğini tasır, ayağının altına

bir iskemle sürer, elini öper ve yirmibesenden fazla göstermediğini söyledim.

Ama orta yaşlı olmayınca bütün bunlar anlamsız.

KLEOPATRA - Çok doğru.

GLUMOV - Yumusak huylu, tatlı bir kadınsa çok geçmeden alışırdım ona, bir yakınlık duyardım.

KLEOPATRA - Genç bir kadına yakınlık duyamaz mısınız?

GLUMOV - Duyarım duymasına ama göze alamam.

KLEOPATRA - (Yelpazesinin arkasından.) Çok şükür.

GORODULİN - (Balo salonunun kapısında görünür. Otuz bes yaşlarında sık ve havalı bir adam.) Rahatsız ediyor muyum?

KLEOPATRA - (Sasırır ama kendini çabuk toparlar.) Buyrunuz İvan. Az önce sizi düşünüyordum. Sizi tanıstırayım, yeğenim Yegor Dimitriç Glumov - İvan İvanoviç Gorodulin. (İki erkek selamlasınlar.) Yegor, zahmet olmazsa bana bir kadeh sarap getiriverin. (Yelpazelenir.) Bu gece sıcaktan bayılacağım nerdeyse. (Yegor kapıya

doğru giderken annesi yüzünde tilkice bir ifade ve elinde bir meze tabağıyla görünür. Yegor ötekilere çaktırmadan limonluğa girmesine engel olur.)

KLEOPATRA - Güzel kızlarla dansedeceğinize neden benim pesimden geliyorsunuz?

GORODULİN - Kızları gözüm mü görüyor! Sakin görüldüğüme bakmayın, beynim uğulduyor. Kalbim çarpıyor.

KLEOPATRA - Büsbütün unutulmadığıma sevindim. Zavallı, yalnız, yüzüstü bırakılmış

bir kadını ben.

GORODULİN - Kimmis sizi yüzüstü bırakan o küstah? Burada mı? Bana gösterin de haddini bildireyim. Zaten bugün tersliğim üstümde.

KLEOPATRA - Asılmayı da, boğulmayı da hak eden sizsiniz.

GORODULİN - Sizin güzel ellerinizle olursa, boynum kıldan ince.

KLEOPATRA - Sizin için bir ceza hazırladım.

GORODULİN - Kollarınızın arasında boğacak mısınız beni?

KLEOPATRA - Hayır, sizden bir ricada bulunacağım.

GORODULİN - Rollerimizi değiştirmek istiyorsunuz demek.

KLEOPATRA - Anlayamadım.

GORODULİN - Bana boynu bükük bir ricacı gibi gelmek istiyorsunuz?

KLEOPATRA - Siz ricacı mısınız? Bir yargıç, hiç değilse bir yargıç adayı olduğunuzu sanıyordum.

GORODULİN - Doğru, ama bir kadın karşısında...

KLEOPATRA - Bos lafları bırakalım. Sizinle ciddi bir iş üstünde konuşmak istiyorum.

GORODULİN - Kulak kesildim!

KLEOPATRA - Yeğenime çok ama çok gerekli olan bir şey var.

GORODULİN - Bir okul üniforması mı, yoksa bir kucak köpeği mi?

KLEOPATRA - Zirvalamayın. Simdi beni dikkatle dinleyeceksiniz, hem de hiç sözümü kesmeden. Aslında yeğenim değil de, kocamın bir akrabası. Çok sirin, çok akıllı, çok yakışıklı bir çocuk.

GORODULİN - Öyleyse ben hapı yuttum.

KLEOPATRA - İş istiyor.

GORODULİN - Onun için nasıl bir iş düşünürsünüz.

KLEOPATRA - Önemli bir devlet hizmeti. Çok beceriklidir. Hiçbir iş elinden kurtulmaz.

GORODULİN - Öyleyse onu istemezler.

KLEOPATRA - Artık canımı sıkmaya başladınız. Bu gidisle kavga edeceğiz. Ona uygun

bir iş var mı bildiğiniz?

GORODULİN - Sıradan bir genç için iş bulabilirim. Ama böyle bir akıl kumkumasına iş bulmak kolay değil. Su harika çocuğu bir görelim. Onun için nasıl bir görev salık verebileceğimi söylerim size.

KLEOPATRA - (Yegor içeriye girerken.) Tesekkür ederim, Yegor. (Kalkıp ona doğru giderek.) Ne kadar naziksınız! (Getirdiği sarabı alır.) Simdi sizi basbasa bırakacağım. Misafirlerimi ihmal ediyorum. (Kadehini kaldırarak.) Dostluğumuza! Biraz sonra yoklarım sizi. Bakalım anlasabilecek misiniz?

GLUMOV - (Kapıyı açarak.) Buyrunuz! (Kleopatra ona baygın bir nazar atfederek çıkar. Glumov, Gorodulin'e döner.) Yengem sahane bir kadın değil mi?

GORODULİN - (Sönük sönük.) Evet, sahane, sahane. (Susma.) Hiç devlet memurluğu yaptınız mı?

GLUMOV - (Cüretle.) Bulundum bir ara ama sonradan vazgeçtim.

GORODULİN - Neden? Orta karar bir zeka ve günde birkaç saat çalışma yeteneği memurluk için yeter de artar bile.

GLUMOV - Bu yeteneklerin bende eksik olduğunu söyleyemem. Ama bunlarla adam yerinde sayar. Ne uzayan, ne kısalan küçük bir memur olmakla yetinirseniz mesele

yok. Ama arkasız yükselmek istiyorsanız çok daha baska yetenekler gerek.

GORODULİN - Ne gibi?

GLUMOV - Kullanman için özellikle emir verilmedikçe, aklını rafa kaldıracaksın. Patronun gönül indirip bir saka yaparsa gülmeye ama kahkaha atmamaya çalışacaksın. Amirlerin hesabına her şeyi düşünmek, her işi yapmak görevindir. Ama aynı zamanda senin çok budala olduğuna, kendilerinin her şeyi akıl ettiklerine onları inandırmalısın. Dalkavukluk edeceksin ama fazla göze batmadan.

Amirin odaya girer girmez, ayağa fırlayıp esas vaziyetine geçerken hem yaltaklanır, hem yaltaklanmaz, hem büyüklerine saygılı, hem soylu ve güvenilir bir adam tavrı takınacaksın. Seni bir şey almaya yollarsa istediğini hemen getirmek için parçalanmalısın, ama onursuzca bir telasa kapılmadan. Mazurka adımları, dörtlüde kosus ve kaz yürüyüşü arasında bir şey.

GORODULİN - (Gülerek.) Sözleriniz eğlenceli ama artık geçerli değil. Son yıllarda

durum çok değişti.

GLUMOV - Ben değişen bir şey göremiyorum. Hâlâ kırtasiyecilikten göz açamıyoruz. Bütün devlet mekanizması evrak, dosya ve jurnallerden dikilmiş bir kale gibi. Zavallı Moskovalılar, sürüp giden bir sirküler, forma ve belge bombardımanı karşısında sinip kalıyorlar.

GORODULİN - Düşüncelerinizi dile getirmede bir hayli ustasınız.

GLUMOV - Düşüncelerime katıldığınıza pek sevindim.

GORODULİN - Önemli olan düşünce değil. Herkesin kendine göre bir düşüncesi vardır. Kelimeleri dizisiniz, kurusunuz hosuma gitti. Bana bir lütufta bulunur musunuz?

GLUMOV - Estağfurullah, emredersiniz.

GORODULİN - Bu söylediklerinizi kâğıda geçirin.

GLUMOV - Seve seve. Ama niçin?

GORODULİN - Sizinle açık konuşacağım. Bunu baska birine söylemeyi aklımdan bile geçirmezdim. Ama biz, birbirimizi anlarız. İkimiz de prensip sahibiyiz.

Açıkçası,

yarın bir ziyafetten sonra bir konuşma yapmam gerek, ama bir an durup düşünecek vaktim olmadı.

GLUMOV - Size yardım ederim tabii.

GORODULİN - (Eline dostça vurarak.) Bana bir dostluk etmiş olursunuz.

GLUMOV - Sözünü etmeye değmez. Yeter ki, insanlara yararlı olacağım, onları yakından tanımak fırsatını bulacağım, günlük ihtiyaçlarını araştırıp, sevgiyle, dürüstlikle hizmet edeceğim bir iş verin bana.

GORODULİN - Harika! Harika! Bunu da yazın lütfen. Şimdi düşünüyorum da, sizin gibi namuslu ve idealist bir adama en uygun iş bir devlet yardım kurumunun başkanlığıdır.

GLUMOV - Bana ne iş verilse yaparım. Yeter ki yapıcı ve yararlı olsun. Yeter ki, topluma geçim genişliği, gönenc ve mutluluk getirsin.

GORODULİN - Bunu da yazsanıza. Geçim genişliği, gönenç ve mutluluk! Güzel, çok güzel!

GLUMOV - İsterseniz, bütün nutku yazıvereyim.

GORODULİN - Ne iyi olur! Görüyor musunuz, daha merhaba derken dost oluverdik.

Neden? Çünkü aynı düşünceleri, aynı görüşleri paylaşıyoruz. (Saatine bakar.)

Gidip Kleopatra ile biraz çene çalmalı. Zavalılık, ikide bir bu can sıkıcı baloları verir. Davetlerinde kendisinden başka eğlenen yoktur. Bütün gece kadını pohpohlamak, etrafında fır dönmek gerek, çünkü kocası olacak bunakla bozasmaya gelmez. (Balo salonuna doğru giderek.) Siz de geliyor musunuz?

GLUMOV - Biraz sonra.

GORODULİN - O kadar güzel konuşuyorsunuz ki, Moskova'da sizin gibi adamlara ihtiyacımız var, dostum. (Glumov yalnız kalınca cebinden bir defter çıkarıp yazmaya baslar. Madam G. önce kapıdan basını uzatır, sonra elindeki tabaktan havyar tıkınarak gelir.)

MADAM G. - (Bir suç ortağı tavrıyla.) Oo, yalnızsın, işler nasıl gidiyor?

Kleopatra neler dedi?

GLUMOV - Simdi anlatamam anne, beni rahat bırak.

MADAM G. - Ne yapıyorsun?

GLUMOV - Günlüğüm için notlar alıyorum. Her şeyi unutmadan kaydetmeli.

MADAM G. - Kleopatra'nın bütün dediklerini yazdın mı? Bu havyar nefis. Eve götürmek için çantama dört kavanoz koydum.

GLUMOV - Beni rahat bırak, kuzum.

MAMAYEV - (Girer.) İşte, aradığım adam.

MADAM G. - Konusacaksanız sizi rahatsız etmeyeyim. (Seğirterek.) Bana hiç aldırmayın. Bu bunak annen de hep ayağının altında dolasır.

GLUMOV - Buyrun, amcacığım.

MAMAYEV - Yaklas, yaklas. (Esrarengiz bir tavrıyla.) Krutitski ile konuşuyordum. Bir konuda bana akıl danıştı. Efendiden bir adamdır. Bir yazı mı, bir deneme mi, öyle bir şey yazmış. Biraz rötus istiyormuş. Senin adını verdim. Zavallı adam, pek zeki değildir. Kimbilir gene neler yumurtladı? Ama sen görünce onu koltukla biraz.

GLUMOV - (Soke olmus gibi.) Aman amcacığım! Böyle bir şey yapmamı nasıl istersiniz?

MAMAYEV - Her zaman, herkese yaltakçılık et demiyorum, ama bu adama azıcık yağ çekersen ziyanlı çıkmazsın. Yazının bir iki yerini övüver de zavallı ihtiyarın gönlü oksansın. Su ara, sana yararlı olabilir. Köprüyü geçinceye kadar ayıya dayı

demeli. Az önce gitti. Yarın seni ona götürürüm... İnce bir mesele daha var.

Söyle bakayım, yengenle aran nasıl?

GLUMOV - Ne buyurdunuz, amcacığım?

MAMAYEV - Ona karşı nasıl davranıyorsun?

GLUMOV - Umarım, dürüstçe, amcacığım.

MAMAYEV - Dürüstlüğe mürüstlüğe bosver. Ne demek istediğimi anlamıyorsan

kulaklarını iyi aç. Sana akıl öğretecek birini bulduğuna da sükret. Dürüstçe davranışlar kadını ilgilendirmez. Onlar sadece güzelliklerine hayran olunmasını isterler.

GLUMOV - Tabii, tabii, amcacığım. Ne kadar da aptalım. Hiç aklımdan geçmemisti.

MAMAYEV - Aklımdan geçsin oğlum. Gerçi ikinci kusaktan hısmımız oluyorsun ama, yabancımız sayılmazsın. Yabancı gibi uzak durma yengenden. Yabanlık etme. Elini bir kere öpmüsen dalgınlıkla bir daha öpebilirsin. Gözünü aç da bir seyler yap. Gözlerini döndür örneğin. Göz oynatmasını bilir misin?

GLUMOV - Bilmem amca.

MAMAYEV - Seninle isimiz var. Ne kadar da cahilmissin. Bak, söyle! (Gözlerini döndürür.)

GLUMOV - Amcacığım, gözünü seveyim, ne yapıyorsunuz?

MAMAYEV - Aynanın karsısına geçip talim edersin. Ara sıra iç çekmeyi de unutma. İç çekerken göz süzmek de çok etkili olur.

GLUMOV - Nasıl iç çekeyim, amcacığım?

MAMAYEV - Derin derin. Artık sabrın tükenmiş gibi. Söyle. (Derin derin iç çeker.)

Ama bütün bunlar talim ister. Her gün bu hareketleri tekrarlayacaksın.

GLUMOV - Basüstüne, amca. Bu değerli öğütleriniz için size ne kadar tesekkür etsem azdır.

MAMAYEV - Bir sey değil, oğlum. Sana açıldıktan sonra ferahladım. Anlıyor musun?

GLUMOV - Hayır. Korkarım, anlamıyorum.

MAMAYEV - Sen çok yasa, e mi! Karım -sey- sıcak, canlı bir kadındır. Kolayca kanı

kaynar. Bir genç serseriye, su dandini beylerden birine kapılacak diye korkarım.

Bir hapishane kaçkınına bile vurulabilir. Oysa sen rahatça kabulleneceğim derli toplu bir gençsin. Böylece ne sis yansın, ne kebab! (Güler.) Anladın mı şimdi?

GLUMOV - Nutkum tutuldu.

MAMAYEV - Neden?

GLUMOV - Sizdeki bu olağanüstü beyin gücü, soluğumu kesiyor.

MAMAYEV - Ne zaman öğüt istersen doğru bana gel, beynimin ısığı yolunu aydınlatacaktır.

GLUMOV - Amca... Bir fikrim var. Gerçi parlak bir fikir değil ama...

MAMAYEV - Söyle bakalım.

GLUMOV - Bilirsiniz, Moskova sosyetesinde fiskostan geçilmez. İnsan adımını ölçerek atmalı. Beni, örneğin Madam Turusina'yla tanıştırsanız da, yeğenine açıkça kur yapsam. Siz uygun görürseniz kızı isteyebilirim de. Böylece bütün gözler o yöne çevrilir. Kleopatra yengeyle aramızda olup bitenler kimsenin dikkatini çekmez. Dediğiniz gibi ne sis yanar, ne kebab.

MAMAYEV - Aferin oğlum, çok iyi düşünmüştün.

GLUMOV - Bunu yengeciğime sezdirmesek daha iyi olur. Kiskanacağından değil tabii,

ama bilirsiniz kadınlar biraz idare ister.

MAMAYEV - Bilmez miyim? Ona hiçbir sey söylemeyiz, bir kelime bile kaçırmayız ağzımızdan.

GLUMOV - Sey, beni Madam Turusinalara ne zaman götürecektiniz, amcacığım?

MAMAYEV - Ne zaman istersen. Yarım aksam gidelim mi? Verdiğim öğütleri unutma sakın. Oraya varır varmaz kıza yanas.

KLEOPATRA - (Balo salonundan gelir. Gorodulin onu izler.) Yo, yo, bu gece olmaz. Yardımlarınız için çok tesekkür ederim. Ama bu gece olmaz. (Mamayev'e.) İvan gidiyor.

MAMAYEV - Bu kadar erken mi? (Elini sıkıyor.) Geldiğiniz için tesekkürler.

GORODULİN - Nefis bir gece geçirdim. (Glumov'a.) Hosça kalın! Konuduğumuz o küçük isi halledince bana bildirin.

GLUMOV - Yarın sabah size yollarım.

MAMAYEV - Sey, Gorodulin, o kulüp isi için size bazı öğütler vermek istiyordum.

GORODULİN - (Çabuk çabuk.) Simdi vaktim yok, özür dilerim. (Saatine bakar.) Çok geç kaldım. İyi geceler Kleopatra. (Elini öper. Glumov'a.) Au revoir.

MAMAYEV - (Onu izleyerek.) Öyleyse sizi geçireyim. Size yolda birkaç öğüt verebilirim.

KLEOPATRA - (Bir koltuğa gömülerek.) Neyse, bu isi hallettim. (Öpmesi için elini uzatır.) Size bir is buldum. Hem de çok iyi bir is. Önemli bir devlet memurluğu.

GLUMOV - (Elini öperek.) Ah, Kleopatra. Bunu neden yaptınız? Sizden böyle bir sey

istedim mi?

KLEOPATRA - İstemenize gerek yoktu. Ben keşfettim.

GLUMOV - (Birden eline sarılıp tekrar tekrar öper.) Tesekkürler! Tesekkürler! (Hızla balo salonuna doğru yönelir.)

KLEOPATRA - (Sertçe.) Nereye gidiyorsunuz?

GLUMOV - Annemi bulmaya. Öyle mutluyum ki. Bu mutluluğu onunla paylaşmak istiyorum.

KLEOPATRA - Mutlu olduğunuza emin misiniz?

GLUMOV - Bundan daha fazla mutlu olamazdım.

KLEOPATRA - Neden? Tam mutluluğa kavuşmanız için bir sey mi eksik?

GLUMOV - (Bir duraksama.) Bundan fazlasını ummaya cüret edemem.

KLEOPATRA - Gelin, gizlemeyin benden. Dünyada en fazla istediğiniz ne?

GLUMOV - İyi bir is buldum. Daha ne isteyebilirim?

KLEOPATRA - Buna inanmamı beklemeyin, Yegor.

GLUMOV - Kleopatra!

KLEOPATRA - Yüreğinizin küt küt çarpmadığına, acı acı ağlamadığınıza, geceleri uykusuz kalmadığınıza, birini sevmediğinize inanır mıyım hiç?

GLUMOV - Aksini söylemedim, Kleopatra.

KLEOPATRA - Birini seviyorsunuz öyleyse. (Glumov basını eğer.) Biliyordum.

Biliyordum. Ya o, sevginizi karşılıksız mı bırakıyor? Kim bu zalim kadın?

Söyleyin bana.

GLUMOV - Tanrım! Kleopatra, bana iskence ediyorsunuz.

KLEOPATRA - Her şeyi biliyorum. Gözlerinizden okunuyor. Zavallı yavru, çok mu acı

çekiyorsunuz?

GLUMOV - Yapmayın. Dayanamayacağım artık. Her an kendimi ele verebilirim. Beni böyle sıkıştırıp ağzımdan laf almak yakısır mı size?

KLEOPATRA - Kimmis o kadın? Sevdiğiniz kim?

GLUMOV - Tanrı askına, acıyın bana.

KLEOPATRA - Size layık mı?

GLUMOV - Tanrım! Hiç insafınız yok mu sizin?

KLEOPATRA - Bu atesli tutkunuza karşılık verebilir mi? Acı çeken soylu yüreğinizin dilinden anlar mı?

GLUMOV - İsterseniz ellerinizde can vereyim Kleopatra, ama adını veremem.

KLEOPATRA - (Hafifçe.) Fısıldayın, bu adı fısıldayın kulağıma.

GLUMOV - Sevdiğim kadının adını mı?

KLEOPATRA - Evet!

GLUMOV - (Dizleri üstünde.) Siz!

KLEOPATRA - Ah!

GLUMOV - İster dövün, ister sövün, ister öldürün beni, ama yanınızdan kovmayın.

Emredin susayım, emredin uzak durayım sizden. Ama yalvarırım kızmayın bana.

Kabahatin büyüğü sizde. Bana neden bu kadar iyi, bu kadar tatlı, bu kadar sıcak davrandınız? Sert ve zalim olsaydınız, tutkumu terbiye sınırları içinde tutardım.

Ama siz aklımı basımdan aldınız, kutsal kadın. Bir iyilik meleği mantıklı bir adamı çılgına çevirdi. (Ayağa fırlatarak.) Evet, çılgının biriyim artık.

Hareketlerimden sorumlu değilim. Yanınızda bir saniye daha kalırsam neler yaparım

kimbilir... Tanrım neler söylüyorum! Beni bağışlayın. Bağışlayın beni. (Tekrar diz üstü düşerek eteğinin ucunu öpmeğe çalışır.)

KLEOPATRA - Seni bağışladım, Yegor. (Tekrar ayağa fırlatarak kadını kollarının arasına alır. Öpüsürler. Glumov, Kleopatra'ya vahsice bakıp hızla balo salonuna dalar. Bando çılgınca hızlı bir müzik çalar. Kleopatra sevinçten mest olmuş, bir koltuğa bırakır kendini.)

İKİNCİ PERDE

SAHNE I

Moskova'dan bir kaç kilometre uzaktaki bir kır evinin oturma odası. Madam Turusina'nın refakatçileri olan iki yaşlı kadın uyuklamaktadırlar. Yuvarlak ve tombul Matriyosa eteklerini dizlerine kadar çekmiş, sobanın karşısında ısınmakta.

Lubinka, pasaklı bir cadaloz, iskambil kâğıtları ve bir sise votkanın üstüne eğilmistir. Holde yüksek sesle konuşmalar olunca ikisi de sıçrayarak gözlerini açar ve birseylerle mesgul olmaya basarlar. Matriyosa eteklerini indirip yerde duran dikisini kapar. Lubinka çarçabuk votka sisesini saklayıp kâğıt açar.

MADAM T. - (Uzaktan.) Olmaz, olmaz! Bugün evden dışarıya adımlımı bile atmam bir

daha. (Matriyosa ile Lubinka bakışırlar.)

MASENKA - (Uzaktan.) N' olursunuz halacığım, yalvarırım halacığım. (Madam Turusina, yüzü solgun ama hâlâ güzelliğini koruyan kırk bes yaşlarında bir kadın,

yeğeni Masenka ile girer.)

MADAM T. - Dünyada olmaz. Aklımı kaçırmadım ben. Hem, beygirlerin takımını çıkarttım bile. (Kendini bir koltuğa atarak elini alınaya koyar.) Bittim, mahvoldum, Matriyosa, ayağıma bir iskemle getir. (Matriyosa kendini yerinden zor kaldırıp ayak iskemlesini getirir.)

MATRİYOSA - Gezmeye gitmiyor musunuz, elması?

LUBİNKKA - (Kâğıt masasından kalkıp yaklaşılarak.) Bugün hastalanacak demedim mi sana? Falında çıktı.

MATRİYOSA - Doğru, bana söylemişti.

MASENKA - Halam hasta değil. Size ne oluyor halacığım? Aylardan beri ilk kez arabayla gezmeye çıktık. Daha yirmi adımlık yol almadan geri dönüyoruz. (Üzüntüyle kendini bir koltuğa atar.)

MADAM T. - Göz göre göre tehlikeye atılmanın ne gereği var?

MASENKA - Ne tehlikesi? Ben tehlike filan görmedim.

MATRİYOSA - (Telasla.) Tam önünüzden mi geçti?

LUBİNKKA - Sağdan sola mı, yoksa soldan sağa mı?

MADAM T. - (Dramatik bir edayla.) Soldan sağa. (Ağızları açık kalan Lubinka ile Matriyosa baslarını sallayarak ççççççç derler.)

MATRİYOSA - Ah, kıymetlim, kimbilir ne kadar korkmussunuzdur.

MADAM T. - Az kalsın arabacıya dur diyecektim. Ama kendimi topladım. Cesur olmalıyım, hemen pes demek bana yakışmaz, dedim. (Refakatçi kadınlardan hayranlık sesleri.)

LUBİNKKA - Sofyacığımın gözü pektir. Ne olursa olsun yılmadan üstüne gider.

MATRİYOSA - Kendini hiç düşünmez. Daha dikkatli olmalı.

MADAM T. - Ben asıl Masenka'yı düşünüyordum. Yüreğim ağzıma geldi. Ama sesimi çıkarmadım. Az sonra, kahverengi sapkalı bir adam çıkagelmez mi karsıdan? (Matriyosa ile Lubinka korkuyla soluklarını tutarlar.)

MASENKA - (Kuru kuru.) Yolun sağından mı, yoksa solundan mı?

MADAM T. - Sana kaç kere söyledim. Böyle seylerle alay edilmez.

MASENKA - Yok yolumuza kedi çıkmış, yok sapkalı adam görmüşüz. Ne fark eder?

MADAM T. - Çok iyi bilirsin, bunlar uğursuzluk belirtileridir. Evimde böyle zındıkça laflar istemem. Çeneni kapamazsan git de odana kapan. Zaten evimize gelen kafirlerde küfrün bini bir para. Bir de senin ileri geri konuşmanı çekemem.

(Madam T. konuşurken arkadaşları geriye çekilip işleriyle meşgul olurlar.)

Kendimizi korumak görevimizdir, Masenka. Bizi uyarmak için verilen işaretleri görmeden geçemeyiz. Bugünlerde ne kazalar oluyor. Atlar gemi azıya alıyor, arabalar devriliyor, arabacılar sarhos olup hendeklere yuvarlanıyor. Tanrı

lütfedip bir hatta iki isaret vermiş bize, bugün evinizden çıkmayın diye. İtaatsizlik etmek olur mu?

MASENKA - Tanrı bize bugün evden çıkmayın demedi.

MADAM T. - (Bezgince gözlerini kapayarak.) Rica ederim, yavrum. Böyle serbest düşünceler senin yanında bir çocuğa hiç yakışmıyor. Sokağa çıkmamız bir ölüm kalım meselesi olsaydı, neyse. Ama misafiriğe gidip bos dedikodularla vakit öldürmek için tehlikeye atılmaya değer mi? Ben canımı sokakta bulmadım. (Kendini toplar.) Matriyosa, Lubinka siz yandaki odaya geçiverin. (Matriyosa dikisini, Lubinka iskambil kâğıtlarını alır. Hızla dışarı çıkarlar. Madam T. yeğenine dönerek ona daha gündelik dille hitap eder.) Oraya gitmeye neden can attığınızı biliyorum. Yegor Kurçayev'i görecektin değil mi, o evime bile sokmadığım dinsiz imansız adamı. Sen gönül eğlendireceksin diye zavallı halacığını sürükle bakalım,

kolumu ya da bacağımı kıracağımı hiç düşünme.

MASENKA - Yegor'dan niçin bu kadar nefret ediyorsunuz, anlamıyorum.

MADAM T. - Karsıma geçip en kutsal şeylerle alay ediyor.

MASENKA - Ne zaman halacığım, ne zaman?

MADAM T. - Her zaman. Buraya uğrayan kutsal yolcularla eğlenir. Zavallı Lubinka ile Matriyosa'yı can yoldası diye yanımda alıkoymama bile güler.

MASENKA - Ama kutsal şeylerle alay ettiğini söylediniz.

MADAM T. - Pek tabii. Geçen gün, "Bakın Matriyosamın yüzü ermisler gibi kutsal bir ısıkla parlamaya başladı." dedim. "Ermislikten değil yağdan parlıyor" diye karşılık vermesin mi? Böyle zındıkça laflar.

MASENKA - İmzasız mektupları ciddiye almadığınızı umarım, halacığım.

MADAM T. - Sadece bir mektup gelse, üstünde durmayabilirdim. Ama kaç tane geldi, hem de değişik insanlardan. (Usak Grigori ona bir mektup getirir.)

GRİGORİ - (Tersçe.) O serseriler aşağıya doldu gene.

MADAM T. - Serseriler mi? Anlayamadım. Benim kutsal hacılarımdan söz etmiyorsun umarım. Hak yolunun yolcuları.

GRİGORİ - Böylelerine ben serseri derim, madam.

MADAM T. - Yeter Grigori. Emrimi biliyorsun. Evime ayak basan kutsal yolcular mutfağa götürülüp karınları bir güzel doyurulacak. (Grigori çıkar. Madam T. mektubu açar.)

MADAM T. - Gördün mü, bir tane daha. Saygıdeğer bir hanımefendinin yazısı besbelli. (Yüksek sesle okur.) Pek sayın madam. Her ne kadar sizinle tanışmak onuruna erisemedimse de... (İçinden okur.) Bak, neler diyor. "Yeğeninizi Yegor Kurçayev gibi adi bir adama vereceğinizi düşündükçe tüylerim diken diken oluyor. Zavallı Masenka'nın geleceği tir tir titretiyor beni. Bu adamın bir liberal olduğunu biliyor muydunuz?" Daha neler, neler!

MASENKA - Bakabilir miyim? (Mektubu alıp okuyarak.) İnanılır şey değil. Ne diyeceğimi sasırdım.

MADAM T. - Bak Masenkacığım. Kafanın dikine gidersen seni zorla durdurmam. (Amonyak ruhu koklayarak.) Kimse sana zorbaca davrandığımı söyleyemez. Ama beni

üzüm üzüm üzdüğünü biliyorsun. Kendi düşen ağlamaz. Senden bazı seyleri esirgersem hiç sızlanma.

MASENKA - Bana drahoma vermeyecek misiniz?

MADAM T. - Daha önemlisi hayır duamı esirgeyeceğim.

MASENKA - Hiç üzülmeğin halacığım. Drahomasız evlenmek aklımın kösesinden bile geçmez. Yegor Kurçayev çok hosuma gidiyor. Ama çeyiz vermem dediniz mi, bu is burda biter. Gizli gizli iç çekip verem olacak değilim ya. Sevgili halacığım, duygularımı anlamaya çalışın. Sayenizde karnım tok, sırtım pek. Ama azıcık eğlenmek, hayatın tadını çıkarmak istiyorum.

MADAM T. - Biliyorum, sekerim.

MASENKA - Bana kimi bulursanız evlenirim. Yalnız fazla can sıkıcı olmasın. Sosyeteye girmek istiyorum. Oldukça güzel sayılırım. Ben de beğenilmek isterim tabii. Ama sürdürdüğümüz bu ağır aksak, iç sıkıcı yaşam çekilir mi? Söyleyin çekilir mi?

MADAM T. - Senin yasında bir çocuğa fazla kızamıyor insan.

MASENKA - Daha yaslanınca ben de tıpkı sizin gibi yasarım. Ailenin geleneği bu.

MADAM T. - İnsallah kızım, buna bütün kalbimle dua ederim. Doğru yol bu, hak yolu bu.

MASENKA - Haklısınız. Ama önce kurtlarımı dökeyim. N' olur beni eversenize.

MADAM T. - Bu zamanda kolay mı kızım? Erkekler çok bozuldu.

MASENKA - Ama koskoca Moskova'da bir tanecik olsun iyi adam çıkar herhalde. Dostlarınıza bir danışsanız. Krutitski, Bay Mamayev ya da Bay Gorodulin, bana bir

koca bulmanıza seve seve yardım ederler.

MADAM T. - (Yorgun bir gülüsle.) Onlar da insan. İnsan beser, elbet sasar.

MASENKA - Öyleyse ne yapalım?

MADAM T. - Bir isaret bekleyeceğiz. Özel bir isaret almadan karar vermeyeceğim.

MASENKA - Bu isaret nerden gelecek?

MADAM T. - Zamanı gelince görürsün. Belki yarın, belki yarından da yakın.

MASENKA - Halacığım, yalvarırım onu kapı dışarı etmeyin.

MADAM T. - Kimi?

MASENKA - Yegor Kurçayev'i...

MADAM T. - Dengin olmadığını anlamam şartıyla.

MASENKA - Siz nasıl uygun görürseniz, halacığım. Ben sözünüzden dışarı çıkmayan, uslu, cici bir kızım.

MADAM T. - (Alnından öperek.) Sevgili yavrum.

MASENKA - Zengin olmayı, neseli bir hayat sürmeyi aklıma koydum. Halacığım, siz de gençliğinizde sen sakrak bir kadınmissınız.

MADAM T. - Ben mi? Hatırlamıyorum.

MASENKA - Dolu dizgin yaşamış, yaşamın tadını çıkarmıssınız.

MADAM T. - Seni çok bilmis seni. Bu bildiklerini unutsan çok daha iyi edersin.

MASENKA - Bence siz dünyanın en iyi kadınısınız. Ben de sizi örnek alacağım. Vur patlasın, çal oynasın eğlenildikten sonra tövbe istiğfar edeceğim. Önce günah isleyip sonra günah çıkartacağım. Tıpkı sizin gibi.

MADAM T. - Masenka, neler söylüyorsun kuzum? Dediklerinin birini bile anlamadım.

GRİGORİ - (Girerek.) Bay Krutitski geldi, Madam.

MADAM T. - Buraya buyursun. (Amonyak ruhunu koklar.) Saçma sapan sözlerinle basımı sisirdin, Masenka. Git de bahçede ya da kitaplıkta biraz oyalan. Bay Krutitski'yi yalnız görmek istiyorum.

MASENKA - (Bahçeye doğru giderek.) Peki, halacığım. Ona sormayı unutmayın, olur mu?

MADAM T. - Neyi soracaktım?

MASENKA - Dengim olan bir genç bilip bilmediğini.

MADAM T. - Olur cicikom. Haydi, durma, kos.

GRİGORİ - (Girerek.) Bay Krutitski. (Masenka kosarak çıkar. Krutitski girer. Grigori çıkar.)

MADAM T. - (Hatır için gülümseyerek.) Bu ne güzel sürpriz.

KRUTİTSKİ - (Elini öperek.) Gene benziniz solmuş azizem. Asabınız mı bozuldu?

MADAM T. - Sinirlerim korkunç gergin.

KRUTİTSKİ - Ellerinizi de buz gibi. Keske vazgeçseniz su...

MADAM T. - (Kendini savunarak.) Neden vazgeçsem?

KRUTİTSKİ - Fazla dindarlık sınırları bozar.

MADAM T. - Daha önce de söyledim. Sizinle bu konuda tartışmak istemiyorum.

KRUTİTSKİ - Gezip tozup hayattan kam aldığınız günlerde bambaska bir kadınızdır. Hatırlar mısınız, bir gece...

MADAM T. - Lütfen, lütfen hatırlatmayın bana.

KRUTİTSKİ - Ama neden? Eski hayatınızın çok güzel tarafları da vardı. Artık hatırlamak istemediğiniz birkaç küçük hadisenin kefaretinin de herhalde bol bol ödemişsinizdir. Ben o günleri hatırlamaktan büyük haz duyuyorum. Pisman olmak söyle dursun, maziye bütün teferruatı ile yad etmek ziyadesiyle zevkime gidiyor. (Zevkle güler.) Hatırlar mısınız o geceyi, hani biz...

MADAM T. - Susun! Susun! (Grigori girer.) Ne var, Grigori?

GRİGORİ - O rezil ihtiyar gene kapıya dayandı.

MADAM T. - Kutsal bir hacıdan böyle söz etmeye utanmıyor musun? Mutfağa götür, bir güzel karnını doyursunlar. (Grigori homurdanarak çıkar.) Ah bu usakların görgüsüzlüğü!

KRUTİTSKİ - Sadede dönelim azizem. Değişik bir hayat sürerken çok daha sıhhatli idiniz.

MADAM T. - Belki bedenen, ama ruhen değil.

KRUTİTSKİ - Yanaklarınızdan kan damları. Hâlâ gençsiniz. Gülüp eğlenmek için daha bol bol vaktiniz var.

MADAM T. - Eksik olsun öyle eğlenceler.

KRUTİTSKİ - Sizin yerinizde olsam, tövbekar olmayı yüzünüze bakılmayacak hale gelinceye kadar tehir ederdim.

MADAM T. - Artık bu bahsi kapatalım lütfen.

KRUTİTSKİ - Özür dilerim.

GRİGORİ - (Girerek.) O pis serserilerden biri daha geldi.

MADAM T. - Sana ne dedim? Bu adamlardan söz ederken ağzını bozmayacaksın. Onu da

ötekilerle birlikte mutfağa götür. Bir güzel karnını doyursun.

GRİGORİ - Bu herifler gitmeden mutfağa giremem, madam; kokularından burnum düşecek.

MADAM T. - Sana ne söyleniyorsa onu yap. (Grigori homurdanarak çıkar.)

KRUTİTSKİ - Böyle önünüze geleni evinize sokmakla ihtiyatsızlık ediyorsunuz.

MADAM T. - Ben ne yaptığımı bilirim.

KRUTİTSKİ - Sadece teyakkuzu elden bırakmayınız azizem. Malum ya, kendini dine veren bir kadın kolaylıkla sarlatanların, sahtekarların elinde oyuncak olabilir.

MADAM T. - Biri beni kandırmaya çalışsa hemen anlamaz mıyım sanıyorsunuz? Tanrı o

saniye bana bir isaret göndermez mi? Daha bugün feci bir kazadan kurtuldum.

Tanrı

beni uyarmasaydı, arabam devrilecekti. Altında cesedimi bulacaktınız.

KRUTİTSKİ - Sokağa çıkmadığınıza göre arabanızın devrileceğini nereden çıkarıyorsunuz?

MADAM T. - (Umutsuzca iç çekerek.) Böyle seyler sizinle konuşulmaz zaten. Çok önemli bir konuda fikrinizi alabilir miyim?

KRUTİTSKİ - Hay hay. Her an size yardımda bulunmaya amadeyim. (Ona yaklasır.)

MADAM T. - (Uzaklaşarak.) Biliyorsunuz Masenka gelinlik çağa...

KRUTİTSKİ - Biliyorum, biliyorum.

MADAM T. - Ona uygun bir genç adam tanıyor musunuz?

KRUTİTSKİ - Sizin tasvib edeceğiniz birini düşünemiyorum maalesef.

MADAM T. - (İçini çeker.) İsin güç tarafı da bu ya. (Duraklama.)

KRUTİTSKİ - Bir dakika... Tam aradığınız gibi bir adam biliyorum.

MADAM T. - Sahi mi?

KRUTİTSKİ - Pek sevimli bir genç. Biraz mahcup, biraz sıkılgan fakat mazbut, iyi bir aileye mensup, zararlı fikirlerden uzak bir delikanlı. Onu küçük bir iste imtihan ettim. Gerçekten matluba muvafık çıktı.

MADAM T. - Kim bu delikanlı?

KRUTİTSKİ - İsmi neydi? Hay Allah. Artık hafızadan eser kalmadı bende. Ama durun,

adresini vermisti. (Cebinden bazı kâğıtlar çıkarıp karıştırır.) İşte buldum.

Yegor Dimitriç Glumov. Yazısı da pek güzel. Harfleri yazısı bile metodlu bir adam

olduğuna isaret. Tasannudan kaçınmış, bu da serbest fikir erbabından olmadığını gösterir. Buyrunuz sizde kalsın. Belki isinize yarar.

MADAM T. - (Alarak.) Tesekkür ederim.

KRUTİTSKİ - Umarım hayırlı bir neticeye varır bu is. Gençlere yardım etmek

sevaptır. (Saatine bakar.) Daha fazla rahatsız etmeyeyim. (Uzattığı eli alır.) Allahısmarladık, Sofya. Gene gelebilir miyim? Yoksa iyice kızdırdım mı sizi?

MADAM T. - Sizi görmek beni her zaman sevindirir. Bunu bilirsiniz, pekâlâ.

KRUTİTSKİ - Açık sözlülüğümü samimiyetime bağışlayın. Sizi sevmeseydim böyle konuşmazdım.

MADAM T. - Gene beklerim.

KRUTİTSKİ - Eski günlerin hatırı için mi? (Manalı manalı güler. Madam T. gözlerini kapatarak alını kırıştırır.) Sizi tekrar küstürmeden gitmeli, en iyisi. Au revoir. (Çıkar.)

MADAM T. - Yasına basına bakmadan... (Kâğıt parçasını çıkarıp bakar. Masenka bahçeden gelir.)

MASENKA - Gitti mi?

MADAM T. - Bizi kapı arkasından dinlemiyordun, umarım.

MASENKA - (Odaya girerek.) Hiç öyle sey yapar mıyım, halacığım. Benim için gözüne

kestirdiği biri var mı?

GRİGORİ - (Tekrar kapıda görünür.) Bay Gorodulin. (Gorodulin girerken Grigori çıkar.)

MADAM T. - Eh, askolsun, siz hiç utanmıyor musunuz? Kaç haftadır nerelerdediniz?

GORODULİN - Basımı kasiyacak vaktim yoktu, emin olun. İş randevuları, resmi ziyafetler, sonra demiryolunun açılış töreni.

MADAM T. - Söylediklerinizin bir kelimesine bile inanmam. Bu evi sıkıcı buluyorsunuz, anlaşılan. Ama ara sıra da olsa beni görmeye geldiğiniz için teşekkür ederim. Buyrun, oturun. Sizden bir haber bekliyordum.

GORODULİN - Haber mi? Ne haberi?

MADAM T. - Unuttunuz mu yoksa? E aferin, aferin! Kabahat bende zaten. Bu kadar önemli işleri olan bir adamın, fakirleri ve ezilmisleri düşünmeye vakit bulamayacağını bilmeliydim. Böyle ufak tefek işlerle uğrasmaya tenezzül eder misiniz hiç?

GORODULİN - Fakirlerle ezilmisler sözünü ilk kez isitiyorum. Yanılmıyorsam benden

bir falcı üzerine bilgi istemistiniz.

MADAM T. - Asla! Bir falcı değil, bir "clairvoyante", görünmez seyleri gören bir kişi. Aradaki fark büyük. Falcılarla ne isim var benim?

GORODULİN - İtiraf ederim böyle ince farklardan haberim yok. Oulita Smigaeva'yı sormustunuz.

MADAM T. - Evet, Moskova'nın en yüksek ailelerince kabul edilen o olağanüstü kadını.

GORODULİN - Korkarım artık Sibirya'da fal bakacak.

MADAM T. - Ne? Sizin meshur adaletiniz bu mu? Suçsuz bir kadını Sibirya'ya sürmek? İmanı bütün bir kişi olduğu, baskalarına yardım ettiği için mi?

GORODULİN - Falcılıktan başka, hırsızlara yataklık etmek, bir genelev işletmek

ve

gezgin bir tüccarı zehirlemekten hüküm yedi.

MADAM T. - Dünyada inanmam.

GORODULİN - Ama doğru. Tüccarın karısı ona fal baktırmaya gitmiş. Ve kocasının askını yeniden atesleyeceği garanti edilen bir reçeteye dönmüş. Tarife uygun olarak ilacı hazırlayıp kocasının sarabına katmış. Yalnızca bir şeyi unutmuş, Sağlık Bakanlığı'ndan izin almayı.

MADAM T. - Tüccara ne olmuş?

GORODULİN - İlaç etkisini göstermiş. Adam ölmüş ama asktan değil.

MADAM T. - Siz gülün, gülün. Zavallı kadını çekemeyen çok kisi vardı, ama kimse savunmadı besbelli.

GORODULİN - Moskova'nın en iyi avukatı savundu. Ama birlikte yasadığı sarhos denizci kadını ele verdikten sonra o da bütün suçlarını itiraf etti.

MADAM T. - Hiç umulur muydu ondan? Demek insanları tanımak güç. Dünya çok bozuldu. Bu dünyada yaşanmaz.

GORODULİN - Yasanır Madam, yasanır. Ama gözünüzü dört açıp dünyayı olduğu gibi göreceksiniz.

MADAM T. - Aldansam da ne çıkar? Bütün mutluluğum fakirlere, ezilenlere yardım etmek.

GRİGORİ - (Girerek.) Gene pis bir serseri geldi.

GORODULİN - Gene mi?

MADAM T. - Ne dediğini anlayamadım.

GRİGORİ - Afedersiniz Madam, o hak yolcularından biri.

MADAM T. - Hah söyle. Nasıl bir adam?

GRİGORİ - Beni ürküttü bayağı. Mundar herife bakınca adamın gönlü bulanıyor.

MADAM T. - Saçmalama.

GRİGORİ - Öyle vahsi bir görünüsü var ki. Uğursuz uğursuz bakıyor adamın yüzüne. Tepeden tırnağa kılla kaplı.

MADAM T. - Belki İtalyandır.

GRİGORİ - Bence İtalyan'dan çok maymuna benziyor.

MADAM T. - Rica ederim, Grigori. Onu mutfağa götür, bir güzel karnını doyursun. Sor bakalım, istediği bir şey var mı?

GRİGORİ - Mutfaktakiler iyice azıtmaya başladılar. Bir gürültü, bir kıyamet. Birinin elinde bir sise...

MADAM T. Çok konuşuyorsun Grigori. Derhal dediğimi yap.

GRİGORİ - Emredersiniz, madam. (Çıkar.)

MADAM T. - (Gorodulin'in sırtıttığını görerek.) Simdi alayın sırası değil, İvan. Dinleyin, size bir şey sormak istiyorum. Masenka ile ilgili. Ona uygun, iyi bir delikanlı biliyor musunuz?

GORODULİN - Tam adamını buldunuz. Benim çöpçatana benzer bir yanımla var mı? Ben bütün zincirlere karsıyım, evlilik zincirine bile.

MADAM T. - Ama siz taşıyorsunuz o zinciri.

GORODULİN - Onun için düşmanıma bile taşıtmak istemem.

MADAM T. - Saka bir yana. Aklınıza gelen biri yok mu?

GORODULİN - Durun bir dakika. Geçen gün üstünde ideal koca yaftasını taşıyan birine rasladım.

MADAM T. - Kimdi bu? Hatırlayın ne olur?

GORODULİN - Glumov.

MADAM T. - İyi bir genç mi?

GORODULİN - Sapına kadar güvenilir bir adam.

MADAM T. - Durun bakayım, adı neydi? (Krutitski'nin verdiği kâğıdı çıkarır.)

GORODULİN - Glumov.

MADAM T. - Yegor Dimitriç Glumov mu?

GORODULİN - Ta kendisi.

MADAM T. - Ne garip! Anton Krutitski de, az önce bana ondan söz etti.

GORODULİN - Öyleyse tam aradığınız adam. Demek kaderin elinden kurtulamayacak. Daha kibarcası, kısmeti acıkmış diyelim... Müsaadenizle, ben gideyim artık.

MADAM T. - Güle güle. Sizi o önemli randevularınızdan alıkoymak istemem.

GORODULİN - Bakalım bizim çöpçatanlık ise yarayacak mı? Hayırlı bir haber olursa bildirin bana.

MADAM T. - Bildiririm tabii. Bana böyle birini salık verdiğiniz için tesekürler.

Güle güle. (Gorodulin çıkar. Madam T. odada bes aşağı bes yukarı gezinmeye baslar. Ara sıra elindeki kâğıda bakar.)

MADAM T. - Yegor Glumov, Yegor Glumov! (Kapıya giderek çağırır.) Matriyosa,

Lubinka! (Bir iki saniye sonra gelirler. Lubinka'nın elinde iskambil kâğıtları,

Matriyosa'nın kucağında bir fino köpeği vardır.) Ne diyeceğimi sasırdım. Hem Bay Krutitski, hem Bay Gorodulin Masenka için aynı adamı salık verdiler. Gerçi ikisine de fazla güvenmem, ama ikisi de bu genci çok beğendiğine göre üstünde durmaya değer. Masenka yüzünden geceleri uykum kaçıyor. Yanlıs bir iş yapmaktan ödüm kopuyor. Acaba Madam Manyefa'ya mı danıssam? Mübarek bir kadına benziyor.

MATRIYOSA - (Ayak iskemlesini getirerek.) Evet. Evet. Düşünde Büyük Petro bir bulut üstünde görünmüş ona. Disi ağrıyan bir kadına okuyup üflemiş, dis ağrısı o saat dinmiş.

MADAM T. - Matriyosa, dikkat et köpeği düşüreceksin.

LUBİNKKA - (Masa basına oturmuştur.) İskambil açayım mı?

MADAM T. - Biraz sonra. (Birkaç dakikadan beri yükselmekte olan çığlıklarla karışık çılgın müzik, Madam T.nin dikkatini çekecek dereceye gelir.) Dinleyin.

LUBİNKKA - O hak yolcuları, canım.

MASENKA - (Kosarak bahçeden gelir.) Halacığım, o kutsal hacılar bahçede bir parti

veriyorlar. Varya, Masa ve yeni ahçı da onlarla dans ediyor.

MADAM T. - Ah bu dünya bana göre değil. İnsanlar çok bozulmuş.

MASENKA - Gidip seyredebilir miyim?

MADAM T. - Hayır, hayır Masenka. Gitme. Seninle konuşacaklarım var.

MASENKA - Bay Gorodulin ne dedi?

MADAM T. - Tuhaf değil mi, o da, Bay Krutitski de aynı genci övdüler bana.

MASENKA - Ne güzel, halacığım. Kesinlikle iyidir öyleyse.

MADAM T. - Onlara yüzde yüz güvenemem.

LUDİNKKA - Baslayayım mı, canım?

MADAM T. - Evet, falıma bak. Acaba söyledikleri doğru mu? Kolayca aldanabilirler.

MASENKA - Neden aldansınlar, halacığım.

MADAM T. - Sıradan insanlar da ondan.

MASENKA - (Üzölmüs.) Kime inanacaksınız öyleyse? Bu gidisle ben evde kalırım. Beni korkutuyorsunuz.

MADAM T. - Yok kızım, tabii korkacaksın. Geleceğimizi gizleyen perdenin ucunu ürpermeden kaldırabilir miyiz? Bu perdenin ardında mutluluğun mutsuzluğun, ölümün

dirimin saklı. Matriyosa dikkat et, köpeği düşürecekisin.

MASENKA - Bu esrar perdesini kim kaldıracak?

MADAM T. - Moskova'da kutsal bir kişi var mı bu işi görecek?

GRİGORİ - (Girer.) Biri sizi görmek istiyor, madam.

MADAM T. - (Hevesle.) Kim?

GRİGORİ - Adı Madam Manyefa imis.

MADAM T. - (Ayağa kalkar.) Hemen içeri al. Müjde! Müjde, Masenka! Beklediğimiz geldi. (Aynı zamanda ayağa kalkan arkadaşlarına.) İyi insan lafının üstüne gelirmis. Tam ondan söz ederken çıkıp gelmesi sasılacak sey, sanki aklımızdan geçenleri okuyormus gibi. (Manyefa kapıda görünür. Her zamanki gibi hafifçe sarhostur.) Madam Manyefa'yı bir sandalyeye oturtunuz. Simdi bırak o köpeği. (Aceleyle kollarına girerler. Dışardan gelen barbarca müzik ayin atmosferine yardımcı olur.)

MANYEFA - Tanrı bilir ama kul da sezer. Gözölüye gizli yoktur. Görenedir görene, köre nedir, köre ne?

MATRİYOSA - İstittin mi Lubinka?

MADAM T. - Çenenizi tutun. Masenka, köpeği dışarı çıkar.

MANYEFA - (Koltuğa oturtulurken.) Gafile kelam, nafile kelam. Bin bilsen de bir bilene danıs.

LUBİNKKA - Ah, Matriyosa istittin mi?

MATRİYOSA - (Madam T.ye.) İstittiniz mi elmasım?

MANYEFA - (Birdenbire.) Öyle gözlerinizi dikmis kime bakıyorsunuz?

MADAM T. - Evimize onur verdiğiniz için çok mutluyuz. Bu onura layık olduğumuzu umarız.

MATRİYOSA - Layık olduğumuzu umarız.

LUBİNKKA - (Madam T.ye.) Layıksınız elbet. (Manyefa'ya.) Madam Turusina'nın yeryüzünde esi yoktur. Gökten inmis bir melektir.

MADAM T. - (Manyefa'ya.) Bizimle konuşmak lütfunda bulunur musunuz? Gaipten bir haberiniz var mı bize? (Manyefa bir transa girer gibidir.)

LUBİNKKA - Tanrım, ruhlar geliyor.

MATRİYOSA - Kutsal babalar, koruyun bizi.

MADAM T. - Ssssss. Dinleyin, ellerini tutun, destek olun ona. Bir sok geçirirse ölür Tanrı esirgesin. (Manyefa'nın ellerini tutarlar.)

MANYEFA - (Küçük bir kız sesiyle.) Kime niyet, kime kısmet! Göğe direk, denize kapak olur mu?

LUBİNKKA - (Fısıldayarak.) Aman, söylediklerini unutma.

MADAM T. - Sözlerini ezberlesin biriniz. Ssssss gene konuşacak. (Konusmaz. Madam

T. ürkek bir sesle sorar.) Size sorabilir miyim?

MANYEFA - Erken kalkan erken yol alır. Siz bir damat arıyorsunuz, o bir zevce. Bir kız eksilecek, bir kadın artacak.

MATRİYOSA - Harikulade.

LUBİNKKA - Bir ruh konuşuyor. (Madam Turusina'ya fısıldayarak.) Sorsanız, kızın kısmeti kimmiş?

MADAM T. - Olmaz, olmaz. Sus. (Tevazuyla Manyefa'ya.) Genç bir adam görünüyor mu size? Görünüyorsa Sofya kulunuza söylemez misiniz?

MANYEFA - Bir bulut görüyorum. Bulut dağılıyor. Bulutun ortasında Yegor var.

MATRİYOSA - Yegor!

LUBİNKKA - İstittiniz mi canım?

MASENKA - (Madam T.'nin kulağına.) Halacığım, bu Bay Kurçayev'in adı.

MADAM T. - Ssssss. Hangi Yegor olduğunu sormak cüretinde bulunabilir miyiz?

MANYEFA - Görünce anlarsınız.

MADAM T. - Onu ne zaman göreceğiz?

MANYEFA - Özlenen konuk davet beklemez.

LUBİNKKA - (Madam T'ye.) Gördünüz mü güzelim.

MADAM T. - Onu nasıl tanıyabiliriz, lütfen söyler misiniz?

MATRİYOSA - (Madam T'ye.) Saçı ne renkmis?

MADAM T. - Sesini kes. (Ürkek, saygılı sesiyle.) Acaba esmer mi ,yoksa sarısın mı?

MANYEFA - Kimine esmer, kimine sarısın. Size kumral.

MASENKA - (Alçak sesle.) Bay Kurçayev de kumraldır halacığım.

MADAM T. - Saçmalama. Sanki bir süvari subayı kutsal kisilere görünebilirmiş gibi.

LUBİNKKA - Yasasın, iskambil falında bile Yegor çıktı.

MADAM T. - Daha neler? İskambilde isim görünür mü?

LUBİNKKA - Afedersiniz, açık renkli bir adam gördüm demek istiyorum.

MADAM T. - Susun, gene konuşacak.

MANYEFA - Hayırlı kısmet kapınızı çaldı çalacak. Kapıda görünüyor.

MADAM T. - MATRİYOSA - MASENKA - (Bir ağızdan.) Kapıda mı?

MANYEFA - Hazırlanın. Sofralar kurulsun. Konuklar geliyor.

MADAM T. - Ne zaman?

MATRİYOSA - LUBİNKKA - (Bir ağızdan.) Ne zaman?

MANYEFA - Simdi... Burdalar. (Bası düşer.)

GRİGORİ - (Girer.) Bay Mamayev sizi görmeye geldi, madam.

MADAM T. - Yalnız mı?

GRİGORİ - Yanında genç bir bay var.

MADAM T. - Kumral bir genç bay mı?

GRİGORİ - Evet, madam.

LUBİNKА - Yasasın, yasasın.

MATRİYOSA - Kulaklarıma inanamıyorum. Tıpkı d slerdeki gibi.

MADAM T. - (Masenka'nın boynuna sarılarak.) Canım Masenkacığım. Duaların kabul olundu.

MASENKA - Elim ayađım kesildi, hala. (O an için unutulmus olan Manyefa bir homurtuyla dikkati üstüne çeker. Madam T. ona doğru kosar.)

MADAM T. - Nasılsınız, Madam Manyefa? Bir seyiniz yok ya?

MANYEFA - Nerdeyim?

MADAM T. - Dostlar arasında. Bir görüntü gördünüz.

MANYEFA - Bir sey isem, kendime gelirim.

MADAM T. - (Manyefa götürülürken.) Votka, sarap, ne isterse...

LUBİNKА - Bekleyin biraz, bir defacık olsun yüzünü göreyim.

MATRİYOSA - Bu bir mucize! Bir mucize!

MAMAYEV - Sofya İgnatyeva, izin verirseniz size yeğenim Yegor Dimitriç Glumov'u takdim edeyim.

LUBİNKА - Tarifine tıpatıp uyuyor.

MATRİYOSA - Saının rengine kadar.

MAMAYEV - İyi bir çocuktur. Onu seveceksiniz.

MADAM T. - (Elini öpmesi için Glumov'a uzatarak.) Onu  z oğlum gibi seveim.

SAHNE II

Birinci perde, birinci sahnedeki gibi. Styopka gene ceketsizdir, gene dislerini karıstırır.

GLUMOV - (Annesinin yatak odasına doğru seslenerek.) Anne, Madam Turusinalara gitmiyor musun?

MADAM G. - (Dıardan.) Simdi geliyorum. Acelen ne?

GLUMOV - Geç kaldın. (Odaya gelir. Bonesini giymekte olan annesi onu izler.) Her sabah gözünü açar açmaz oraya damlamalısın.

MADAM G. - Elimden geleni yapıyorum. Oraya tasına tasına ayaklarıma kara su indi.

(Styopka'ya bir dirsek atar.) Allah rızası için alısverise git. Gene evde ağza koyacak bir  p bile yok. (Glumov oturmus günlüğüne bir seyler yazmaktadır.)

Gene

ne yazıyorsun?

GLUMOV - Bay Krutitski ile yaptığım aptalca bir g r smeyi. Bütün bunlar nasıl aklımda kalıyor? Ben de sasıyorum.

MADAM G. - Kleopatra nisanlandığını duyunca kızılca kıyamet kopar.  đrendi mi acaba?

GLUMOV - Bilmiyorum. Bilsem, durumu ona göre idare ederdim.

STYOPKA - (Tembel tembel ceketini giyerken.) Tam kalkınacağımız sırada kadın

ayağıma ip takmasa bari.

MADAM G. - Ayağına çabuk ol da, seni ayağımın altına almayayım. Smirnof'a gidip nevale düzeceksin. (Kendi kendine.) Ayaklar bas oldu.

STYOPKA - (Ona aldırmadan, Glumov'a.) Özellikle istediğiniz bir sey var mı, efendim?

GLUMOV - Bir sise votka al. Bakarsın Manyefa çıkar gelir.

STYOPKA - O dört yüz rubleden birazını bana ödünç verebilir misiniz?

GLUMOV - Canın bir sey istiyorsa hesaba yazdır.

STYOPKA - Çok tesekkür ederim, efendim. (Aynanın karsısına gidip kendine çekidüzen verir. Saçlarını tükürükle ıslatarak tarar. Glumov ile annesi konuşurken sıvısıır.)

MADAM G. - Ben gene yollara düşeyim. (Kapıya yönelir.)

GLUMOV - Anne, buraya gel bir dakika. Madam Turusina'nın "canyoldas"larıyla arkadaş oldun mu?

MADAM G. - Oldukça.

GLUMOV - Ya usaklarla, kutsal yolcularla, bütün ev halkıyla aran nasıl?

MADAM G. - Gayet iyi. Bana her seyi söylüyorlar.

GLUMOV - Giderken Matriyosa ile Lubinka için birer enfiye kutusu al. Onları hos tutmalı.

MADAM G. - Olur, alırım. Haydi, Allahısmarladık.

GLUMOV - Güle güle. Hem söyle onlara, nisan töreni için ellerini çabuk tutsunlar.

MADAM G. - Nisan iki haftadan önce olmazmış diyorlar. (Çıkar.)

GLUMOV - (Günlüğünü okur. Bir iki yerinde acı acı gülümser.) Baska ne yazacaktım?

Sahi, giderleri. (Yazar.) Matriyosa ile Lubinka için birer enfiye kutusu. (Kapı çalınır. Gidip açar. Krutitski görünür.) Oh, buyrun Bay Krutitski, hos geldiniz. Bu ne seref benim için.

KRUTİTSKİ - (Girerek.) Gazeteden makalemi bekliyorlar. Bu sabah ellerine geçmesi lazımmıs.

GLUMOV - (Bir çekmecedan bazı kâğıtlar çıkararak.) Buyrun, hazır. Beğeneceğinizi umarım. (Odayı gösterir.) Evimiz çok mütevazı. Kusura bakmayın, iste makaleniz.

KRUTİTSKİ - (İlk sayfayı gözden geçirerek.) Fevkalade! Bravo! Yazınız çok okunaklı. Yalnız risale demeniz hosuma gitmedi. Plan demeliydik.

GLUMOV - Plan desek, bazı yenilikler önerdiğiniz düşünülebilirdi. Oysa her yeniliğe karsısınız. Makalenin özü bu. (Dalkavukça gülümseyerek.) Yerden göğe haklısınız, tabii.

KRUTİTSKİ - Demek "risale" sizce daha iyi.

GLUMOV - Çok daha iyi.

KRUTİTSKİ - Pekâlâ. (Okur.) Rus halklarının iyiliği için bütün ilerici düşüncelerin hemen ortadan kaldırılmasını öneren ilmi bir risale. Bütün ilerici düşünceler demek biraz sert kaçmıyor mu?

GLUMOV - Ama yazınızın ana teması bu değil mi, Bay Krutitski? Bütün reformların,

bütün ileri görüslerin zararlı olduğunu savunmuyor musunuz?

KRUTİTSKİ - Burada burada ufak tefek değişikliklere karşı değilim.

GLUMOV - Ona reform denmez, tadilat denir.

KRUTİTSKİ - Doğru, doğru. Ne kadar keskin görüşlüsünüz. Sizden ciddi hosnutum.

Bu

gidisle çok yükseleceksiniz.

GLUMOV - Sağ olun efendim.

KRUTİTSKİ - (Gözlüklerini takarak.) Devam edelim. "İleri bir düşünce nedir, devletin can damarına yöneltilen zehirli bir ok. İleri bir düşünce nasıl eyleme dönüştürülür? a) Eski bir şeyin ortadan kaldırılmasıyla. b) Yeni bir şeyin ortaya

sürülmesiyle. Bu eylemlerden hangisi daha zararlıdır? Her ikisi de aynı derecede zararlıdır. Eskiyi yıkarsak insanları fesatça sorular sormaya iteriz. Su müessese

neden yıkılıyor diye sorarlar. Yararlı olsaydı yıkılmazdı. Böylece kurulu düzene karşı gelmeye, hükümeti, devleti elestirmeye baslarlar. Devletin, milletin menfaatini gözeten vatandaşların ileri düşünceler karşısında dehsete kapılması çok tabiidir.

GLUMOV - Çok doğru, efendim.

KRUTİTSKİ - (Tekrar okur.) Yeni düşünceleri benimsemekle aylak beyinlerin yarattığı çağdas akımlara, gereksiz bir ödün vermiş oluyoruz. Ödün ne demektir?

GLUMOV - Taviz.

KRUTİTSKİ - Hımm. Bu bu yeni kelimelere alısamıyorum bir türlü. Ama teslim ederim, çok kıvrak bir üslubunuz var.

GLUMOV - Yazının başarısında hiçbir payım olduğunu kabul etmiyorum. Benim üslubuma renk veren sizin temel gerçekleriniz.

KRUTİTSKİ - Bunların temel gerçekler olduğunu kabul ediyorsunuz demek.

GLUMOV - Hiç tartışmadan.

KRUTİTSKİ - Zannedirim, bu makale çok alaka uyandıracak.

GLUMOV - Yalnız makalenizin bazı bölümlerini değiştirmeye kıyamadım. Bugünün dili

bazı düşüncelerinizin hasmetini belirtmeye yeterli değil.

KRUTİTSKİ - Öyle mi? Bana bir örnek verin.

GLUMOV - (Okur.) Memur maaşlarının yükseltilmesi çok ince bir mevzudur. Sadece bakan ve genel müdürlerin ücretleri artırılmalı, yapılacak zamlar asla küçük memurlara tesmil edilmemelidir. Devlet büyükleri, devleti sasaa ve debdebe ile temsil edebilmek için dolgun maaş almalıdırlar. Küçük bir memurun karnını doyurması ve hayatından memnun olması zinhar doğru değildir. Aksi takdirde kendine saygılı, onurlu bir adam olur. Bu da Allahın kendisine münasip gördüğü mevkiyle telif edilemez. Bu, bütün sınıflardaki emekçiler için de doğrudur.

KRUTİTSKİ - Çok güzel, çok güzel.

GLUMOV - Hele, sasaa ve debdebe sözüne bayıldım.

KRUTİTSKİ - Bunu bay Mamayev'e gösterdiniz mi?

GLUMOV - Hiç gösterir miyim, Tanrı esirgesin.

KRUTİTSKİ - Aman, dikkatli olun. Akıllı geçinir ama aslında mankafanın biridir.

GLUMOV - Siz daha iyi bilirsiniz.

KRUTİTSKİ - Herkese nasihat dağıtır. Ama iki satır yazsın da görelim. Karısı da parlak zekalı değildir.

GLUMOV - Aksini söylemeyeceğim, Bay Krutitski.

KRUTİTSKİ - Onlarla nasıl geçiniyorsunuz, anlaşıyor sey değil.

GLUMOV - Geçinmek zorunda olduğum için.

KRUTİTSKİ - Devlet memuru musunuz?

GLUMOV - Daha değil, ama yengem İvan Gorodulin'le konuştum benim için.

KRUTİTSKİ - Bula bula Gorodulin'i mi buldu? Onun temin edeceği iş kaç gün sürer?

İğreti ata binen tez iner. Gorodulin çok tehlikeli adamdır. Neyse, simdilik onun bulunduğu işle idare ediniz de ilk fırsatta sizi St. Petersburga naklettirelim.

Orada işler çok daha düzgündür. Size tavsiye mektupları veririm. Siciliniz temizdir, herhalde.

GLUMOV - (Gözlerini açarak.) Sicilim mi?

KRUTİTSKİ - Mazinizde utanılacak bir şey var mı? Çekinmeden itiraf ediniz.

GLUMOV - Üniversitedeyken çok tembeldim.

KRUTİTSKİ - Çok daha iyi. Fazla öğrensen tehlikeli adam olurdun. Baska?

GLUMOV - Bugünün su ileri düşünceli öğrencileri gibi değildim. Aklım fikrim eğlencede, kadın kız pesinde kosmadaydı. Bir iki kere fazla içip kavga çıkardığım, polisle dalastığım olmuştur.

KRUTİTSKİ - Hepsi bu kadar mı?

GLUMOV - Daha ne olsun Bay Krutitski, rica ederim.

KRUTİTSKİ - Seni çapkın seni. Bir genç üniversiteli elbette ara sıra kafayı çekip

cam çerçeve indirecek, bir iki kere polisle bası belaya girecek. Sen aşağı sınıflardan gelmiyorsun ki. Artık senin hakkında iyice müsterih olabilirim. Ta basından beri üzerimde iyi bir intiba bırakmıştın. Bazı çevrelerde seni göklere çıkardım.

GLUMOV - Evet, Madam Turusina bana söylemişti. Size teşekkür için kelime bulamıyorum.

KRUTİTSKİ - Kızı resmen isterdin mi? İsin ucunda bol para var.

GLUMOV - Para işlerine hiç aklım ermez, efendim. Ama Masenka beni büyüledi.

KRUTİTSKİ - Kadın değil mi, ha biri ha öbürü. Halası da ikiyüzlünün biridir.

GLUMOV - Gerçek aska kimsecikler inanmıyor. Ama ben inanıyorum. Bu askı kendi yüreğimde duydum.

KRUTİTSKİ - Sakın kendini aska kaptırma delikanlı. Azim bir hatadır. Kırk yıl kadar önce basımdan geçti, bilirim. Az daha ölüyordum. Neden yüzüme öyle garip garip bakıyorsun?

GLUMOV - Acınızı paylaşıyorum, efendim. Kim bilir neler çektiniz.

KRUTİTSKİ - Kızıla tutulduğumu sanmıştım. Eh, senin gibi bir delikanlı, her şeyin

en iyisine layıktır. Yakında sana mühim bir vazife de buluruz. Senin gibi adamlara ihtiyacımız var. Genç de olsan bizdensin. Bu tehlikeli, yeni düşünce dalgalarını durdurmada senin kıymetli yardımlarından istifade edeceğiz. Bu is için sana borcum ne, delikanlı?

GLUMOV - Rica ederim Bay Krutitski, gücenirim.

KRUTİTSKİ - Hayır, lütfen söyle, yoksa ben gücenirim.

GLUMOV - Sizden para almayı aklımdan bile geçirmem. Ama bir ricada bulunabilirim.

KRUTİTSKİ - Nedir?

GLUMOV - Masenka'dan doğacak çocuklarıminin vaftiz babası olmanız.

KRUTİTSKİ - Memnuniyetle, memnuniyetle.

GLUMOV - Ah, ne kadar alicenapsınız. Madam Turusina'ya da söyleyebilir miyim?

KRUTİTSKİ - Söyle, söyle. (Saatine bakar.) Burda oturmuş gevezelik ediyorum. Halbuki bu makale yarım saat evvel gazetede olmalıydı.

GLUMOV - Usağım dışarda. Hemen bir arabaya atlayıp kendi elimle götürüyüm.

KRUTİTSKİ - (Yazıyı ona vererek.) Biliyorsun imzasız nesredilecek. Sana kimin yazdığını sorarlarsa sakın söyleme.

GLUMOV - Ser veririm, sır vermem.

KRUTİTSKİ - Hemen davran öyleyse. Ben sana ayak uyduramam. Yavaş yavaş arkandan gelirim.

GLUMOV - Pekâlâ. Bana yaptığınız iyilikler için ne kadar tesekkür etsem azdır.

KRUTİTSKİ - Asıl ben sana minnettarım. Güle güle. (Yalnız kalan Krutitski, dikkatle odayı gözden geçirir. Sonra sapkasını alır. Aynanın karşısında boyun bağıını düzelterek gitmeye hazırlanır. Kapı hafifçe vurulur. Kleopatra Mamayev, çapkınca basını uzatır. Krutitski'yi görünce bozulur.)

KLEOPATRA - Aa, siz burda ne yapıyorsunuz? (Odaya girer.)

KRUTİTSKİ - (Uzattığı eli öperek.) Genç yeğeninizi görmeye gelmistim.

KLEOPATRA - Yegor nerede?

KRUTİTSKİ - Az sonra dönecek. Özür dilerim, çıkmak üzereydim.

KLEOPATRA - (Oturarak, cilveli.) Aa, hiç de nazik değilsiniz. Sizdeki sövalyelik ruhu öldü mü? Genç kadınlarla ilgilenmiyor musunuz artık?

KRUTİTSKİ - Artık benden geçti, güzelim. Gerçi biz de gençliğimizde az... naneler..... (Susar.) Sıra gençlerde.

KLEOPATRA - Zamane gençleri ihtiyarlardan da beter.

KRUTİTSKİ - Amma da yaptınız. Sizin gibi cazibeli bir kadın...

KLEOPATRA - Gençlerde de is yok.

KRUTİTSKİ - (Oturur.) Nerde o eski asklar, nerde o eski ihtiraslar? Sairane hislerden de eser kalmadı. Sebebini söyleyeyim mi size? Artık tiyatrolarda trajedi oynamıyorlar. Ozerof'un trajedilerini canlandırırsalar gençler de o ince, o

müstesna hislerle nesvünema bulurdu. Gençleri ruhen kalkındırmak için iyi bir plan hazırladım. Yüksek sınıflar için Ozerof'un trajedilerini, alt tabaka için de

ucuz bira teklif ediyorum. Biz o trajedileri ezberledik. Hatırlar mısınız?

"Gözlerimi alamazdım latif Olga'dan.

Zevrekçeyle geçen bizdik Volga'dan."

KLEOPATRA - Nerden hatırlayacağım. Üç otuzumda değilim ya.

KRUTİTSKİ - Mil pardon! Size akranı gözyle bakarım hep. Sey, diyecektim, su genç kuzeniniz cidden hosuma gidiyor.

KLEOPATRA - Benim de.

KRUTİTSKİ - Ama onu fazla sımartmayınız.

KLEOPATRA - Onu nasıl sımartıyorum?

KRUTİTSKİ - Böyle güzel bir evlilik hazırlamakla. Gelin de ne cici kız.

KLEOPATRA - Cici kız mı? Ne dediniz? (Ağız açık kalır.)

KRUTİTSKİ - (Siir okumaya devam eder.)

"Ah, validem, sil gözünün yasını.

Vah hemsirem, sineme koy basını."

KLEOPATRA - Hangi kız, kimden söz ediyorsunuz?

KRUTİTSKİ - Hangi kız olacak, Masenka tabii. Sofya Turusina'nın yeğeni. Haydi, bilmezden gelmeyin. Yirmi bin rublelik drahoması var.

KLEOPATRA - (Ayağa kalkarak.) Tanrım, inanamıyorum. Doğru olamaz.

KRUTİTSKİ - (Eski mısraları hatırlamakta ısrar eder.)

"Beyninden vuruldun kara haberi duyunca,

Hıçkırıklar düğümlendi boğazında,

ama besus bir çehre ile...."

KLEOPATRA - Allahaskına susun! Bu zırva sapan seyleyle deli edeceksiniz beni.

KRUTİTSKİ - Evet, çocuğun hassas bir kalbi de var. "Sakın para için evleniyorum sanmayın, Bay Krutitski" dedi. "Bu kıızı gerçekten seviyorum. O bir melektir, bir melek!" Benden, doğacak çocuklarının vaftiz babası olmamı istedi.

KLEOPATRA - (İnleyerek.) Oh!

KRUTİTSKİ - Nenez var?

KLEOPATRA - Hastayım. Basım tuttu. Basım çatlıyor.

KRUTİTSKİ - Üzülmeyin, geçer. Ya Donski'nin su güzel mısralarını hatırlar mısınız? "Bir Rus namus sözü verince, ölmek var, dönmek yok. Ey rakip, beni masukama ihanetle mi itham edersin?"

KLEOPATRA - (Bağırarak.) Gidin. Yalvarırım, gidin burdan. Dayanamıyorum. Aklımı kaçıracam.

KRUTİTSKİ - Sevgili madam...

KLEOPATRA - Rica ederim, yalnız bırakın beni. Gidin. Gidin. (Krutitski korkuyla kaçarken dönüp omzunun üstünden bakar. Çabukça kaybolur. Kleopatra en yakın sandalyenin üstüne yığılır.) Tanrım, inanamıyorum. Ah... Ah... (Bir iki saniye sonra kendini toplar.) Belki bir yanlışlık var. İsin doğrusunu bilsem... (Odaya bakınır.) Acaba ask mektupları filan bulabilir miyim? (Hıçkırıklar arasında aramaya baslar.) Doğruysa canına okurum onun. Çanına ot tıklarım. İnsallah doğru değildir. Belki de su pis bunağın uydurmaları. (Çekmeceyi açarak.) Aa, bu da ne? Günlüğü. (Ayak sesleri duyarak günlüğünü çabukça çekmeceye saklar. Göz yaşlarını)

silerek kendini toplamaya çalısır.)

GLUMOV - Kleopatra, bu ne harikulade sürpriz! Gözlerime inanayım mı? Göklerden inmiş bir tanrıça gibi su fakir eve ayak basan siz misiniz?

KLEOPATRA - Annenizi görmeye geldim.

GLUMOV - Onu kaçırdınız. Az önce çıktı.

KLEOPATRA - Ne yazık!

GLUMOV - (Oturması için bir sandalyeyi öne getirerek.) Oturun, lütfen. Kalıp benimle konuşacaksınız, değil mi? Kleopatra, üzgün görünüyorsunuz. Sizi üzen bir şey mi var?

KLEOPATRA - Beni üzen biri var.

GLUMOV - Kimmis o alçak? Kimmis o rezil?

KLEOPATRA - Evet, alçağın, rezilin biri.

GLUMOV - Öyleyse ben olamam.

KLEOPATRA - Buna bir inanabilsem.

GLUMOV - İnanın.

KLEOPATRA - Ah, inanmak istiyorum, inanmak istiyorum.

GLUMOV - Gözlerimin içine bakın. Ne görüyorsunuz? Size bir an acı çektirmektense ölürüm. Size raslayıncaya kadar utangaç, toy bir delikanlıydım. İçimde kabaran bazı istekler vardı. Ama bunların ne olduğunu sizden öğrendim. Yalnızdım.

Yalnızlıktan çıldıracak gibi olurdum, zaman zaman. Düslerimin kadını arardım.

Ama zavallı, silik bir genç olduğum için kadınlar yüzüme bakmazlardı. Sonra siz çıktınız karsıma. Sizi ilk görüşümü hiç unutmam. O kahverengi kurdeleli güzel

pembe elbise vardı sırtınızda. Yüreğim duracak sandım. Genç, güzel ve benden çok yukarılardaydınız. Ama baska sosyetik bayanlar gibi burnunuz havada değildi. Gülüsünüz içimi ısıttı. Sizi sevdiğim zaman öfkelenmediniz. O kendimi unuttuğum gün bile beni kovmadınız evinizden. Beni nasıl mutlu ettiniz! (Hararetle

ellerini öper.) Beni nasıl mutlu ettiniz!

KLEOPATRA - Ne zaman evleniyorsunuz?

GLUMOV - (Birden yerinden sıçrayarak.) Evlenmek mi, sey... ne demek istiyorsunuz?

KLEOPATRA - İstittiğime göre evleniyormussunuz.

GLUMOV - (Bir duraklamadan sonra.) Size durumu açıklamalıyım, Kleopatra. Zaten bugün söyleyecektim. Korkunç bir çıkmazdayım. Kocanız evlenmemi istiyor. Bu onun düşüncesi. Ama ben düşündükçe tüylerim ürperiyor.

KLEOPATRA - Sizin arzunuz dışında mutluluğunuzu istediğine bakılırsa, kocam sizi fazla seviyor olmalı.

GLUMOV - Sadece para meselesi. Beni fakir görmek istemiyor. Ama duygularımı hiç hesaba katmadan.

KLEOPATRA - Sizin için seçtiği kızıdan hoslanıyor musunuz?

GLUMOV - İğreniyorum. Sizden baska bütün kadınlar iğrençtir benim için.

KLEOPATRA - Demek onu sevmiyorsunuz?

GLUMOV - Nasıl sevebilirim? Ama asıl duygularımı açığa vuramıyorum, tabii.

Hanginizi aldatayım, onu mu, yoksa sizi mi?

KLEOPATRA - Belki her ikimizi de.

GLUMOV - Süphelerinizle bana iskence ediyorsunuz. Dayanamayacağım. Bozacağım bu isi.

KLEOPATRA - Bozacak mısınız? Nasıl?

GLUMOV - Amcam isterse kızsın. Bu kızla evlenemem.

KLEOPATRA - Bunu içtenlikle mi söylüyorsunuz?

GLUMOV - Bugün amcamla konuşacağım.

KLEOPATRA - İyi edersiniz. Asksız bir evlilik neye benzer?

GLUMOV - Benim için nasıl kötü şeyler düşünebildiniz? Utanmıyor musunuz?

KLEOPATRA - Yanılmışım. Beni utandırdınız.

GLUMOV - (İhtirasla.) Ben sizinim, sizin. Bunu biliyorsunuz, Kleopatra. Yalnız ne

amcama, ne de baska birine bir kelime bile söylemeyin. Süpheyi üstünüze çekersiniz. Her şeyi bana bırakın.

KLEOPATRA - Tabii. Tabii.

GLUMOV - Hep benim pısrıklığımdan, Allah kahretsin! Amcanla doğru doğru konussana be adam! Evlenmek istemediğini açık açık söylesene. O yürek ne gezer bende? "Düşünelim... ne acelesi var" gibi laflar geveledim ağzımda. Simdi görüyor

musunuz basıma gelenleri? (Kapı çalınır.) Kim geldi acaba? Beni görmeye gelen biri olacak Kleopatracığım. Bunca helecan sizi ne kadar sarstı kimbilir? Gidip annemin odasında biraz uzanmak ister misiniz? Misafirleri çabuk basımdan savarım.

(Kleopatra'yı içerdeki odaya götürür.)

KLEOPATRA - Tesekkür ederim, Yegor. Simdi kimseyi görecek halde değilim. (Glumov kapıyı açar. Golutvin görünür.)

GLUMOV - (Kabaca.) Evet?

GOLUTVİN - Birincisi, misafir böyle karsılanmaz. İkincisi yorgunum, çünkü buraya yayan geldim. (Glumov'u iterek içeriye girer.)

GLUMOV - Ne istiyorsunuz?

GOLUTVİN - En azından yirmi bes ruble. Ama daha fazlası gönlünüzden koparsa, gücenecek değilim.

GLUMOV - Bana bakın, burasının dilencileri koruma derneği olduğunu kim söyledi size?

GOLUTVİN - Sadaka istemiyorum. Sizin adınıza genis bir araştırma yaptım. Emeğimin

karsılığını istiyorum.

GLUMOV - Ne araştırması?

GOLUTVİN - Biyografinizi yazıyorum.

GLUMOV - Neler söylüyorsunuz?

GOLUTVİN - Sizi izledim, gözetledim, kisiliğiniz, geçmisiniz üzerine bilgi topladım. Son girişimlerinizi en ince ayrıntılarına kadar yazdım. Bu yazıyı

satın

almak istemezseniz, haftalık "Geveze" dergisine gönderirim. Hem de bir resminizle

birlikte. Sizden fazla bir şey istemedim. Görüyorsunuz, edebi eserime yüksek bir değer biçmiyorum.

GLUMOV - Pekâlâ, durduğunuz kabahat. Yayınlatın yazınızı. Aklınız sıra, bana gözdağı vereceksiniz. Sizin yazdıklarınızı kim okur?

GOLUTVİN - Biliyorum, size fazla zararı dokunmaz ama canınızı sıkabilir. Sizden bin ruble istemedim. Ödeyiverin gitsin.

GLUMOV - Bu yaptığın isin pek kötü bir adı vardır.

GOLUTVİN - İmzasız mektuplar yollamaktan daha mı kötü?

GLUMOV - Ne mektubu? Bunu nasıl ispat edersin?

GOLUTVİN - Heyecanlanmayın. Topu topu yirmi bes ruble istedim.

GLUMOV - Bir kopek bile vermem.

GOLUTVİN - Zengin bir kız alıyorsunuz. Biyografinizi okursa midesi bulanmaz mı? Benimle kavga edeceğinize verin istediğimi, siz sağ, ben selamet.

GLUMOV - Verdiğimi farzedelim, isteklerinin sonu gelmez ki.

GOLUTVİN - Size söz veriyorum. Bir daha basınızı ağrıtmam.

GLUMOV - (Kapıya gidip açarak.) Defol burdan.

GOLUTVİN - Gelecek sayıda görürsün.

GLUMOV - İstedğin sayıda çıkart, vızgelir bana.

GOLUTVİN - (Bir duraklamadan sonra.) Yirmi ruble olsun. Bu da para mı canım?

GLUMOV - Benden zırnık koparamazsın.

GOLUTVİN - Pekâlâ, keyfiniz bilir. Bir sigaranız yok mu?

GLUMOV - Hayır. Çıkıp gitmiyecek misin burdan?

GOLUTVİN - Canım isteyince. Önce biraz dinleneyim. (Oturur.)

GLUMOV - Seni kim gönderdi buraya? Kurçayev mi?

GOLUTVİN - Hayır, onunla kavga ettik. Artık yüzünü bile görmüyorum.

GLUMOV - Sana git burdan dedik. (Golutvin ayağa kalkar. Yatak odasına doğru gdiip bakar.)

GOLUTVİN - Ne var orada?

KLEOPATRA - (İçerden.) Kim o, ne var?

GLUMOV - (Kapıyı açarak.) Hemen gitmezsen...

GOLUTVİN - Hımmmm. Madam Mamayeva. Çok ilginç!

GLUMOV - (Tehdit ederek.) Gidecek misin?

GOLUTVİN - Kendin öyle ahlaksız herifin birisin ki, baskalarından da temiz duygular beklemiyorsun. (Hole çıkmıştır.)

GLUMOV - Dur bi dakika. Sana bir şey diyecektim. (Arkasından kosarak oturma odasının kapısını kapatır.)

KLEOPATRA - (Öbür kapıdan basını uzatır.) Çok tuhaf. Bu adam kim acaba? (Birden hatırlar.) Günlük! (Masaya kosarak çekmeceyi çeker. Günlüğü çıkarır.) Bakalım, benim için ya da Masenka için bir şeyler yazmış mı? (Sayfaları çevirir.) İşte,

"Masenka bir içim su. Gözüm gönlüm açıldı kızı görünce. Hele o beygir suratlı Kleo haladan sonra." Tanrım, fena oluyorum. Bayılacağım. Alçak. Alçak. Onu asla affetmem, asla! Ona pahalıya patlayacak. Bunu nasıl yapar bana, nasıl? (Gözyaslarıyla.) Bana nasıl beygir suratlı der? Beygire benzer yanım yok ki. Neyel Fedoseyiç beni hiç de beygire benzetmez. Yapacağımı bilirim o alçağa. Sürüm

sürüm sürünecek. Elime ayağıma kapanıp aman dileyecek. (Günlüğe bakar.) Bu elime geçti ya bir kere... Artık çekeceği var benden. (Günlüğü çantasına saklar. Çünkü dış kapının kapandığını isitmistir.) Tanrım, ona bir sey belli etmemeli. Sakin görünmeye çalışmalı.

GLUMOV - (Girerek.) Münasebetsiz herif.

KLEOPATRA - Kimdi gelen?

GLUMOV - Bir daha gelirse merdivenlerden aşağı atarım. Beni kötöleyen bir yazı yazmış. Gelip para istemek yüzüzlüğünde bulundu. Vermezsem yayınlayacağını söyledi.

KLEOPATRA - Korkunç! Dünyada ne korkunç adamlar var. Kim bu adam?

GLUMOV - Öğrenip ne yapacaksınız?

KLEOPATRA - Böyle adamlara karşı uyanık davranmak lazım.

GLUMOV - Adı Aleksander Golutvin.

KLEOPATRA - Nerde oturuyor?

GLUMOV - Bilmiyorum ama kolayca öğrenilebilir. Neden sordunuz?

KLEOPATRA - Biri onurumu kırsa, bu yoldan intikam alabilirdim. Biz kadınlar düello edemeyiz ki.

GLUMOV - Saka ediyorsunuz tabii.

KLEOPATRA - Tabii. Ona para verdiniz mi?

GLUMOV - Sadece bir kaç ruble. Ama içim rahatladı.

KLEOPATRA - Ya bir düşmanınız daha fazla para verecek olursa...

GLUMOV - Benim düşmanım yok ki.

KLEOPATRA - Öyleyse üzülmenize de gerek yok. Zavallı çocuk, keyfinizi mi kaçırdı?

GLUMOV - Ona aldırمام bile.

KLEOPATRA - Neden üzülüyorsunuz öyleyse?

GLUMOV - Sizin bana güvenmediğinizi düşündükçe hâlâ kahroluyorum.

KLEOPATRA - Masenka'yla evlenmekten büsbütün caydınız mı?

GLUMOV - Bunu biliyorsunuz.

KLEOPATRA - Neler feda ettiğinizin farkında mısınız?

GLUMOV - Para pul! Bu uğurda sizi kaybedeceksem, feda olsun.

KLEOPATRA - İsin ucunda para var. Yirmi bin. Unutmayın.

GLUMOV - Dünyanın bütün hazinelerine değişir miyim sizi?

KLEOPATRA - Çok soylu bir kisisiniz, Yegor. Buna hiç şüphe yok. Gelin öpeyim sizi. (Glumov usulca gelip önüne diz çöker. Kleopatra onu boğmak istiyormus gibi elleriyle boğazını kavrar ve cezalandırmak istiyormus gibi siddetle öper. Birdenbire durup Yegor'u soluk soluğa bırakır.) Simdi gitmeliyim. Amcan beni

merak eder. Allahaismarladık, sevgili Yegor.

GLUMOV - Kleopatra, sizi bir daha ne zaman göreceğim?

KLEOPATRA - Bu aksam bize beklerim.

GLUMOV - (Onu izleyerek.) Masenka'yı aklınızdan çıkarın. Aksama kadar o is halledilmiş olacak.

KLEOPATRA - (Kapıya dönerek.) Au revoir.

GLUMOV - Aksama görürüz. (Kleopatra öptürmek için elini uzatır. Glumov öperken birdenbire elini indirir. Glumov yere kadar eğilmek zorunda kalır. Kleopatra hızla elini çekip gider. Ayak sesleri kesilince.) Fyu! Çok sükül yakamı kurtardım

elinden. Hemen gidip Masenka'yı görmeli. (Masaya doğru giderken.) Dur bakalım. Golutvin'in ağzı kapatıldı. Kleopatra simdilik yatıştırıldı. (Nesesi yerine gelmeye baslar.) İsler hiç de kötü gitmiyor. Talihim yaver giderse zafer benim. (Odaya bakınır.) Ben ne arıyordum? İyice dalgınlardım son zamanlarda. Bu üzüntülerle zihnim karıştı. Sapka, eldiven her sey tamam mı? Cüzdanım cebimde... Günlüğüm su cebimde. Aa... (Günlüğün cebinde olmadığını farkeder.) Nereye koydum günlüğü? Çekmeceye tabii. (Çekmeceyi çekince donar kalır.) Çok garip, buraya koyduğuma yemin ederim. Tanrım, bu ne korkunç sey! (Deli gibi aramaya baslar.) Biliyorum, çekmeceye koydum. Simdi iyice hatırlıyorum. Kleopatra çaldıysa, mahvoldum. (Aklına baska bir sey gelir.) Yoksa Golutvin mi aldı? (Tekrar aramaya baslar.) Böyle açıkta bıraktığım için ne aptalım. Ne büyük sersemlik benimkisi! Neden çekmeceyi kilitlemedim? Gitmiş! Uçmuş! (Bir sandalyeye çökerek basını elleri arasına alır. Bir an sonra.) Bu günlüğü neden tuttum sanki? Kayda değer isler mi yaptım, kahramanca davranışlarda mı bulundum? Çocukça, aptalca gazez olmak, kin beslemek bütün yaptığım. Bir rezilin kendi eliyle yazılmış rezillikleri. (Duraklama.) Simdi kendimi yermenin faydası yok. Nasıl olsa dört bir taraftan sitemler, azarlar, küfürler yağacak bana. (Basını tutarak.) Tanrım, düşüneyim. Bir çıkar yol olmalı. Günlüğümü çalan Golutvinse onu parayla satın alabilirim. Ama ya Kleopatra ise... "Gururu yaralanan kadının gazabı cehennem azabından korkunçtur!" Ulu Tanrım, bir de beygir suratlı dedim kadına. (Ne korkunç bir durumda olduğunu kavramaya başlamıştır.) Yenik düsmemeliyim. Yenilgiyi kabul edemem. Hele isi bu kıvama getirdikten sonra. Benden öç almak için korkunç planlar mı hazırlıyor acaba? (Birden karar verir.) Yapılacak bir tek

sey var. Evet, Kleopatra Mamayev, ne sen, ne de Golutvin sırtımı yere getiremezsiniz. Simdi dosdoğru disi aslanın ağzına atılmaya gidiyorum... Su beygir meselesini açıklarken Tanrı yardımcım olsun. (Omuzlarını diklestirip hızla

dışarı çıkar.)

ÜÇÜNCÜ PERDE

İkinci Perde Sahne I'de olduğu gibi. İkinci vakti. Bahçeye açılan camlı kapılar ardına kadar açıktır. Kurçayev ile Masenka konuşurlar. Erkek oturmuştur, kız odada huzursuzca dolasır.

KURÇAYEV - Olup bitenleri anlayamıyorum, doğrusu.

MASENKA - Ben de, birdenbire neye uğradığımı sasırdım. Sakın bu bir tertip, ince ince islenmiş bir plan olmasın.

KURÇAYEV - Halanın bu bos inançlarını büsbütün yabana atmamak lazım belki de.

MASENKA - Anlamaya çalışmaktan vazgeçtim. Olup bitenler beni serseme çevirdi.

KURÇAYEV - Glumov'u yıllardan beri tanırım. Öyle fevkalade bir tarafını görmedim.

Geçenlerde kendisine öfkelenmistim. Beni amcama çekistirdiğini sandığım için.

Çabucak parlarım, huyum kurusun. Ama böyle bir sey yapmaya tenezzül etmeyecek kadar dürüst bir adamdır.

MASENKA - Daha dün varlığından bile haberimiz yoktu. Bugün hayatımızı o idare ediyor. Halamın can yoldaşları onu durmadan düslerinde görüyorlar. Açılan fallarda hep o çıkıyor. O korkunç hacılar bile ondan keramet sahibi bir adam diye

söz ediyorlar. En sasırtıcı olay da, bu eve geleceğini Madam Manyefa'nın dakikası

dakikasına haber vermesi. Halamın gözü ondan baska kimseyi görmüyor artık. Halamın isteklerine nasıl karşı gelebilirim.

KURÇAYEV - (Üzüntülü.) Bütün bunlara sebep benim akıllı uslu bir hayat sürmeyisim. Simdi Glumov seni de, parayı da alacak. Hak yerini bulacak. Fazilet mükâfatlandırılacak, rezalet cezasını çekecek. O rezil de benim. Sessizce kaybolmaktan baska ne gelir elimden? Seni alan bayağı bir adam olsaydı kavga çıkarırdım, ama Glumov gibi terbiyeli, temiz bir gence ne yapabilirim?

MASENKA - Ssss. Geliyorlar. Simdi onunla karsılaşmak istemiyorum. (Dısarıya kaçar. Glumov ile Madam T. bahçeden gelirlerken Kurçayev ayağa fırlar.)

GLUMOV - Mazbut bir aile hayatını ne kadar özlediğimi fark edince isi ciddiye aldım. Bana göre para için evlenmekten daha feci bir sey yoktur. Kutsal bir müesseseyi bir is alısverisine çevirmek yakısıık alır mı hiç? Bunun alternatifini ask için evlenmektir. Ama askı bile fazla dünyevi buluyorum. Hayır, gerçek evlilik göklerde yazılmış, kaderin eliyle hazırlanmış olmalı.

MADAM T. - Tıpkı benim düsündüğüm gibi.

GLUMOV - Ömrüm boyunca bütün manevi değerleri inkar eden, bütün mistik güçleri hiçe sayan su korkunç radikal, liberal düsüncelere karşı savastım.

MADAM T. - Tıpkı sizin gibi düsünüyorum.

GLUMOV - Her zaman mucizelere inandım.

MADAM T. - Ben de, ben de...

GLUMOV - Ta ezelden beri beni bekleyen kadına ancak bir mucizeyle kavusabileceğimi seziyordum. Dua ettim böyle bir mucize olsun diye.

MADAM T. - Ve oldu, o gün bize geliniz bir mucizeydi. Biliyor musunuz, Yegor, Moskova'da benim gibi düsünen tek genç sizsiniz. Etrafımız o asırı düsünceli liberallerle dolu. (Kendisine selam veren Kurçayev'e baktıktan sonra tekrar Glumov döner.) Evet, o mucizeden söz ediyorduk.

GLUMOV - Tanıdığım olağanüstü bir bakıcıya gitmistim.

MADAM T. - Madam Manyefa'ya mı?

GLUMOV - Hayır, onun adını bile duymadım. Bir baskası. Kapıdan girer girmez daha ağzımı bile açmadan ne dese beğenirsiniz? Sen bir zevce arıyorsun, onlar bir damat. Akıllara zarar.

MADAM T. - Ya siz ne dediniz?

GLUMOV - Bir tuhaf oldum. Sanki etrafımı bir bulut sarmış gibi.

MADAM T. - Bir bulut mu dediniz? Madam Manyefa sizi bir buluta sarılmış gördü.

GLUMOV - Bakıcı bana, "Yabancı bir eve gideceksin, aradığını bulacaksın. Seni bekliyorlar," dedi. Hemen o gece amcam beni size getirdi. Beni bekliyordunuz.

MADAM T. - Bir mucize! Herkes bunu bilse. Yine dini duygular, manevi değerleri canlandırabilirdik.

KURÇAYEV - Bir zamanlar Kiev'de kızıl saçlı bir adamın başına buna benzer bir şey gelmişti.

MADAM T. - Bahçede biraz hava almaya gitsenize. (Kurçayev selam verir, bir an durakladıktan sonra onlar konuşmalarını sürdürürken dışarıya çıkar.)

GLUMOV - Besbelli, bu bir alın yazısı, bir takdiri ilahi! Onun için size Masenka'nın duygularını sormadım bile. Evlenmeye razı olması yeter gibi geldi bana.

MADAM T. - Yeter tabii.

GLUMOV - Beni sevmeyebilir ama ilerde sevecektir.

MADAM T. - Tabii sevecek.

GLUMOV - Masenka'nın beni seveceği yıldızlarda yazılı. Yoksa kader bizi birleştirmezdi.

MADAM T. - Ağzından aldınız.

GRİGORİ - (Girer.) Bay Gorodulin, madam.

MADAM T. - Siz lütfen onu biraz oyalayın, Yegor. Dünya işlerinden konuşacak bir ruh halinde değilim. Yazlık köske gidip billur topa bakayım. (Bahçeye çıkar. Grigori Gorodulin'i getirir.)

GORODULİN - Merhaba Glumov.

GLUMOV - Nasılsınız?

GORODULİN - Kaç para alıyorsunuz?

GLUMOV - Yirmi bin, aldanmıyorsam.

GORODULİN - Nasıl kıvırdınız bu isi?

GLUMOV - Siz beni salık vermissiniz. Madam T. öyle söyledi.

GORODULİN - Ne? Doğru ya, şimdi hatırladım. Ama senin gibi bir Agnostik bu kadınlarla nasıl anlasabilir?

GLUMOV - Suyuna gidiyorum.

GORODULİN - Bu kof beyinli kadının bos sözlerine ne diyorsun?

GLUMOV - Kimse onu bu hastalıktan kurtaramaz. Neden canımı üzeyim?

GORODULİN - Yakında zengin olacaksın. İstersen seni kulübüme yazdırayım.

GLUMOV - Tesekkürler. (Sesini alçaltarak.) Biliyor musunuz, Krutitski'nin yazısı bir iki haftaya kadar yayınlanacak.

GORODULİN - Basıma gelenler. Umarım basında onu didik didik ederler.

GLUMOV - Bundan daha kolay ne var?

GORODULİN - Siz bunu mükemmel yapabiliydiniz. Sizde bu kafa, bu yetenek varken. Ama size zararı dokunabilirdi. Ne yapalım, biliyor musunuz? Yazıyı siz yazın, ben

sizin için kendimi feda ederek altına imzamı atayım. Bu çekilmez ihtiyarların ipliğini pazara çıkarmalı.

GLUMOV - Yazdıkları saçma sapan yazılara bir göz atmak yeter.

GORODULİN - Komik herifler bunlar. Bunları teshir etmeli. Bunu ben de yapardım ama ne yazık vaktim yok. Bir çok iyi isadamımız var ama ne konuşmasını, ne de yazmasını bilirler. Gençlere yazdırsak çizmeden yukarı çıkarlar. Koroyu siz baslatın, biz arkadan geliriz. Nisanlınız nerde kuzum?

GLUMOV - Sanırım, bahçede.

GORODULİN - Gidip onunla çene çalayım.

GLUMOV - Birazdan ben de gelirim. Kleopatra buraya, beni görmeye gelecek. Yüce gönüllülük edip benim evliliğime razı oldu. (Gorodulin çıkar. Holden sesler gelir. Glumov kapıya giderek.) Kleopatra, buradayım. (Bir an sonra Kleopatra girer.)

KLEOPATRA - Nasıl, buldunuz mu günlüğünüzü?

GLUMOV - Golutvin annesinin kutsal hatırası üzerine yemin ediyor, o almamış. Dokunsan ağlayacaktı, adam. "Böyle alçakça bir şey yapmaktansa, açıklıktan ölmeyi tercih ederim" dedi.

KLEOPATRA - Öyleyse kim almış olabilir? Baska bir yerde bırakmadığınıza emin misiniz?

GLUMOV - Yüzde yüz eminim.

KLEOPATRA - Belki usağınız yanlışlıkla atmıştır.

GLUMOV - Keske, keske. Ne iyi olurdu.

KLEOPATRA - Neden? Baskalarının okumasından niçin bu kadar korkuyorsunuz?

GLUMOV - Canım, önemli bir şey yoktu günlüğümde. En içten duygularım, birkaç ask siiri ve kadın yüzleri üstüne bazı içli diziler. Bir yabancıнын bunları okuyabileceğini düşündükçe sıkılıyorum.

KLEOPATRA - Ask siirleri ile içli dizilere kimse aldırılmaz, üzülmeysin. Nisanlınız nerde?

GLUMOV - Kimbilir nerde? Umurumda bile değil. Tutumum sadece para ve mevki askına

evlendiğimi göstermiyor mu? Gençlik gelip geçiyor. Bir an önce paralı, sözü geçen

ve sözünü geçiren bir adam olmalıyım. Gıcır gıcır bir arabam ve durdukları yerde esinen bir çift pırıl pırıl atım olsun da görün. Herkes parmak ısıracak.

Moskova'da birdenbire ortaya çıkan bu gösterisli adam da kim diyecekler. Mutlaka bir Amerikalı olmalı. Herkes sizi kıskanacak.

KLEOPATRA - Neden beni?

GLUMOV - Çünkü sizinim ben.

KLEOPATRA - Masenka'yı almadan parayı ele geçirebilseydiniz daha iyi olurdu. Ama ne de olsa, genç, güzel kadınla evleneceksiniz.

GLUMOV - Benim için önemi yok. Elimi geline uzattım, cebim para bekliyor ama kalbim sizin.

KLEOPATRA - Tehlikeli bir adamsınız. sizi dinledikçe inanasım geliyor. Haydi nisanlınızın yanına gidin. Hiç değilse ele güne karşı, yalnız bırakmayın onu.

GLUMOV - Siz kendi elinizle beni ona yolluyorsunuz.

KLEOPATRA - Haydi gidin, gidin. (Glumov bahçeye çıkar, üzgün görünen Kurçayev görünür.) Nereye gidiyorsunuz, Yegor?

KURÇAYEV - Eve.

KLEOPATRA - Eve mi? Mahzun görünüyorsunuz. Durun bir dakika. Sebebini tahmin ediyorum. (Kurçayev selam verip kapıya yönelir.) Durun. (Tekrar selam verip kapıya yönelir.) Size bekleyin dedim. Dikkafalılık etmeyin. Sizinle konuşmak istiyorum. (Kurçayev durur ama gitmek istediği bellidir.) Bilmediğiniz çok şey var.

KURÇAYEV - Ne olur bırakın gideyim, Keopatra yenge.

KLEOPATRA - Ben de az sonra gideceğim. Beni eve kadar götürürsünüz. (Kurçayev basını eğer.) Ne o, dilinizi mi yuttunuz? Masenka'yı sevdiğinizi biliyorum. O da sizi seviyor mu? (Kurçayev basını eğer.) Sever tabii. Umudunuzu kaybetmeyin. Hayat sürprizlerle doludur.

KURÇAYEV - Masenka'nın böyle bir halası olmasaydı. Öyle garip düşünceleri var ki!

KLEOPATRA - Ne demek istiyorsunuz?

KURÇAYEV - Sıradan bir erkek onun istediği gibi olmaz. Hele ordudansa.

KLEOPATRA - Nasıl bir erkek istiyormus?

KURÇAYEV - Tepeden tırnağa faziletli, saf ve bakir bir erkek. Yegor olmasa yeğenine nasıl koca bulurdu? Koca Moskova'da bu şartlara uyan bir o var.

KLEOPATRA - Gene de umudu kesmeyin. Bekleyin. (Masenka girer.) Sizi kutlarım, sekerim. Sizi her görüşümde biraz daha güzelleşmiş buluyorum. Ne kadar mutlu olduğunı duyunca çok sevindim.

MASENKA - Bay Glumov öyle soylu bir adam ki beni ürkütüyor. Ona layık olmadığımdan korkuyorum.

KLEOPATRA - Layıksınız cicim. Halanız sizi öyle iyi yetistirdi ki.

MASENKA - Halama çok şey borçluyum, ama bana öğrettiği tek erdem her dediğine boyun eğmek. (Madam T. ile Krutitski bahçeden hararetle konuşarak gelirler.)

MADAM T. - Neden trajedi oynamalı da, komedi değil? (Ötekilere.) Genç kusağa manevi değerler asılanın yolları üzerinde tartışıyorduk. (Kurçayev ile Krutitski baslarıyla selamlasrlar. Krutitski Kleopatra'nın elini öper.)

Bugünlerde herkes inançsız, herkes şüpheli.

KLEOPATRA - Yeğeninizin nisanlısı nerede? Onu göremiyorum.

MADAM T. - Bahçede Gorodulin'le konuşuyor. Su Yegor'un iyi bir genç olduğunu tahmin ediyorum. Dostlarım ayrı ayrı övdüler. Ama umduğumdan çok daha üstün çıktı.

MAMAYEV - (Girer.) Kimmiş su umduğunuzdan çok daha üstün çıkan?

MADAM T. - Yegor Glumov.

MAMAYEV - Yegor için bana teşekkür edeceğinizi biliyordum. Ona baska kız göstermeden doğru buraya getirdim.

MADAM T. - Onu baska bir yere götürmek günah olurdu.

KRUTİTSKİ - Evet, Glumov hayatta çok ilerleyecek.

KLEOPATRA - Bizim yardımımızla tabii. (Grigori girer.)

MADAM T. - Tanrı bana neden bunca mutluluğu bağışladı bilmem. Belki de... (Grigori'ye.) Ne istiyorsun? Belki de islediğim hayırlardan ötürü. (Grigori ona bir zarf verir.) Bu ne? (Açar.) Bir gazete. Baska birine gelmiş olmalı.

KLEOPATRA - (Zarfı alarak.) Baksanıza size gelmiş. Üstünde adresiniz var.

MADAM T. - Bir yanlışlık olacak. Kim getirdi bunu?

GRİGORİ - Bir postacı.

MADAM T. - Nerede?

GRİGORİ - Çoktan gitti. (Çıkar.)

MAMAYEV - Bana verin okuyup açıkliyorum size. (Zarfı alıp içinden basılı bir sayfa çıkarır.) Bu ne? Bir gazete yazısı.

MADAM T. - Acaba kim bana yollamış? Gazeteyi çıkaran mı?

MAMAYEV - Belki de bir dostunuz yollamıştır.

MADAM T. - Bu yazı neden söz ediyor?

MAMAYEV - Bakalım. Yazının adı: Başarı kazanmanın yolları.

MADAM T. - Bizi ilgilendirecek bir konu değil. Okumayın.

MAMAYEV - Bir göz atalım suna. Ortasında bir portre var. Altında ne yazıyor? (Okur.) "İdeal Bir Koca Portresi." Aa, Yegor'un, Yegor Glumov'un resmi.

KLEOPATRA - Bakabilir miyim? Çok ilginç doğrusu. (Gazeteyi kocasından alır.)

MADAM T. - Onun arkasından çevrilen alçakça bir manevra olmalı. Böyle bir adam Moskova için fazla iyi. Liberaller, serbest fikirliler ayağına çelme takmak istiyor anlaşılan.

(Öfkeyle Kurçayev'e bakar. Mamayev de ona dik dik bakar.)

KURÇAYEV - Bu tas bana mı? Ben portre çizemem. (Mamayev'e.) Resmini çizdiğim tek adam sizsiniz.

MAMAYEV - Onu biliyoruz.

KLEOPATRA - Bu yazıyı kim yazmışsa, Yegor'u çok iyi tanıdığı belli. Yasamının en gizli kapaklı yanlarını biliyor. Bütün bunlar uydurma değilse tabii.

MAMAYEV - (Zarftan günlüğü çıkararak.) Bakın, burda bir şey daha var. (Açar.)

KRUTİTSKİ - (Omzunun üstünden bakarak.) Bu, Glumov'un el yazısı. Çok iyi tanırım bu yazıyı.

MAMAYEV - Evet, onun yazısı. Ama gazetedeki yazıda baskasının imzası var.

Hangisini okuyalım önce? Makaleyi mi, yoksa bunu mu?

KRUTİTSKİ - Önce orijinaline bir bakalım.

MAMAYEV - Araya bir isaret koymuş. Bir faturaya benziyor. Suradan okumaya başlayalım. Madam Manyefa'ya yirmi bes ruble. Madam Manyefa'ya yirmi bes ruble daha. Fazla içkiden tursuya dönmüş, gene de gelecektek haber vermeye kalkar. Ona

ne diyeceğini öğretmek için saatler harcadım, ama kusbeyinli karıda bir dirhem akıl yok... Dediklerimi kafasına vura vura öğretebilmek için bir sise rom daha almak, eline yirmi bes ruble daha saymak icabetti. Bu kadar kârlı bir mesleğin bu

kadar ahmak kisilerce yürütülmesi ne yazık. Kimbilir zavallı Madam Turusina'dan ne kadar para sızdırıyor? Herhalde dünyanın parasını. Çünkü zavallıcık biraz kafadan çatlaktır.

MADAM T. - (Kanepeye düşüp amonyak ruhunu araştırarak.) Ah, ah, dayanamıyacağım. Dayanamıyacağım.

MASENKA - (Ona doğru kosarak.) Simdiden bilmek daha iyi, hala. Bay Mamayev, lütfen devam edin.

KLEOPATRA - Evet, devam et. Sofya'nın gerçeği bilmesi daha iyi olur.

MAMAYEV - O iki iğrenç canyoldasına beni gerek fallarda, gerekse her gece düslerinde görmeleri şartıyla, yedisiz buçuk rubleyle, beheri on rubleye mal olan

birer gümüş enfiye kutusu verildi.

MADAM T. - (Birden bağırarak.) Bu kadınlara derhal yol verilecek. Artık bir dakika bile kalamazlar bu evde. Tanrım, bu dünya artık yasanmayacak kadar bozuldu. Kötüler günahkar, iyilerse aptal yerine konuyor.

KLEOPATRA - Üzülmezin, aptal yerine konan yalnız siz değilsiniz.

MAMAYEV - (Devam ederek.) Madam Turusina'ya gönderilen altı imzasız mektup için otuz kopek.

MASENKA - Nerden geldikleri şimdi anlaşıyor.

MADAM T. - Beni affet, canım. Hayatını düzenlemeye kalkışmamalıydım. Buna ne kafam yeter, ne de gücüm. Bundan sonra dilediğini yap. Evleneceğin adamı kendin seç. Artık hiçbir isine karışmam.

MASENKA - (Hafifçe.) Evleneceğim adamı seçtim, halacığım.

MADAM T. - (Bitkin.) Hiç değilse seni aldatmaz, yavrucuğum. Olduğu gibi görünen bir adam. (Kurçayev basıyla selam verir.) Matryosa ile Lubinka hemen pırlarını pırlarını toplayıp gitsinler bu evden.

KRUTİTSKİ - Yerlerine baskaları gelecek nasıl olsa.

MADAM T. - Bilmem, emin değilim.

MAMAYEV - Devam etmemi istiyor musunuz?

MADAM T. - Evet. Artık hiçbir şeyin önemi kalmadı.

MAMAYEV - İhtiyarın ev gezme merakından faydalanarak efendisini bana getiren Bay Mamayev'in usağı üç ruble aldı. Yerinde sarfedilmiş bir para. Çünkü zavallı kocamıs suaygırından çok daha fazlasını koparacağımı umuyorum. (Kendine zor hakim

olarak.) Daha fazlasını okumak gereksiz.

KRUTİTSKİ - Bana verin. Ben okuyayım.

MAMAYEV - Zahmet etmeyin. Ben okurum. Burada benimle yapılan bir konuşma var. Kimseyi ilgilendirmez. Ha, surası daha ilginç. İhtiyar bunak Krutitski'ye ilk ziyaret.

KRUTİTSKİ - Neymiş, neymiş?

MAMAYEV - Simdi de, su koca adama ve onun basdöndürücü projelerine övgüler düzeyim. Sana ne kadar hayran olsak azdır sayın büyüğümüz. Bize yalnız ve yalnız sunu söyle. Nasıl oldu da, altmış yaşına vardığın halde altı yasındaki bir çocuğun beynini muhafaza edebildin?

KRUTİTSKİ - Yeter! Susunuz. Bu bir hakaret! Bu defteri derhal bana verin. Derhal.

(Gorodulin bahçeden gelir. Kimse onu farketmez.)

MAMAYEV - (Günlüğü Krutitski ile çekismektedir.) Lütfen, müsaade edin. (Defteri o

alır.) Tesekkür ederim. Burada Gorodulin üzerine bir kaç kelime görüyorum. Geçen gün Gorodulin mesken sıkıntısı üzerine aptalca bir tartışmaya katılmıştı. Birden kafası kızan biri onu liberal olmakla suçladı. Gorodulin öyle sevindi ki, üç gün üç gece Moskova'ya dolasıp herkese liberal olduğunu ilan etti. Artık öyle sayılıyor. Ondan da beklenir hani.

KRUTİTSKİ - Neden kendinizle alakalı kısmı okumuyorsunuz, kocamıs suaygırı?

GORODULİN - (Mamayev'e yaklaşıp elinden günlüğü alarak.) Benden beklenir demek!

MAMAYEV - Sey... Sey... Burada olduğunuzu fark etmemistim, İvan. Gördünüz mü, nasıl hep ayrı ayrı incelemiş?

GORODULİN - Kim bu genç sair Juvenal?

MAMAYEV - Yegor Glumov.

MADAM T. - (Hafifçe.) Bu hatıra defterini sahibine veriniz. Mümkün olduğu kadar çabuk. Mümkün olduğu kadar sessizce aramızdan ayrılmasını da söyleyiniz. (Glumov bahçeden gelir. Gorodulin ona defteri verir.)

GLUMOV - Telaslanmayın, Madam T. Ne mesele çıkarmaya, ne bir açıklama yapmaya, ne

de kendimi haklı göstermeye çalışacağım. Yalnızca su kadarını söylemek isterim.

Beni aranızdan uzaklaştırmakla büyük bir hata isliyorsunuz.

KRUTİTSKİ - Sana ihtiyacımız yok, delikanlı. Biz dürüst, namuslu insanlarız.

GLUMOV - Öyle mi? Ya benim namussuz olduğuma kim karar verdi? Hanginiz? Siz mi Bay Krutitski? Ben makalenizi yeniden yazarken mi o keskin zekanız

namussuzluğuma

kanaat getirdi? Yoksa dürüst bir insanın böyle iğrenç bir ise alet olamayacağına

mı karar verdiniz? Belki de, evime geldiğiniz gün, o tumpuraklı ama saçmasapan

sözlerinize hayran kaldığım, neredeyse ayaklarınızı yalayacak kadar alçaldığım

için namussuz damgasını bastınız bana. Hayır, hayır. O zaman beni kucaklamaya

hazırdınız. Su günlük elinize geçmeseydi, ölünceye kadar namuslu bir adam

sayardınız beni.

KRUTİTSKİ - Günlüğü okumasaydım belki ama...

GLUMOV - Ya siz amca? Bu yüksek çevreye layık bir kisi olmadığımı ne zaman karar

verdiniz? Bay Krutitski'yi nasıl pohpohlayacağımı bana öğretirken mi? Yoksa

baska

hayranları uzaklaştırmak için karınızla nasıl sevisceğimi gösterirken mi?

Kızardım, bozardım, kekeledim, böyle islerden habersiz olduğumu söyledim. Rol yaptığımı bal gibi biliyordunuz. Ama toy bir gencin gözünü açan, görmüş geçirmiş bir adam gibi kurumlanmak fırsatı geçmişti elinize. Bu fırsat kaçırılır mıydı? Sizden yirmi kere zekiyim. Siz de farkındasınız bunun. Ama isi aptallığa vurup sizden öğüt istedikçe ağızınız kulaklarınıza varır. Dünyanın en dürüst, en namuslu

adamı olduğuma yemin edebilirsiniz.

MAMAYEV - Artık bu isleri kurcalamanın gereği yok. Örtbas ediverelim, olsun bitsin. Aynı soydanız nasıl olsa?

GLUMOV - Sizi budala yerine koyduğumu itiraf edeyim, Madam T. Ama bundan utanmıyorum. Masenka'ya acıyorum sadece. Siz Tanrının günü budala yerine konulmaya tesnesiniz. Aslında zevk alıyorsunuz bundan. Ağız les gibi içki kokan bir sokak karısının sözüyle yeğeninize koca buluyorsunuz. Madam Manyefa kimi tanır, size kimi salık verebilir? Avucuna en fazla para sıkıstıranı tabii. Bir buluttan inerken gördüğü iyi ki bendim de, bir hapishane kaçkını değil. Yoksa onu

da bağırınıza basardınız.

MADAM T. - Bildiğim bir tek sey var. Dünya artık fazla bozuldu.

GLUMOV - (Gorodulin'e döner.) Ya siz İvan? Siz ne dersiniz?

GORODULİN - Pes derim. Size hayranım. Tebrikler! (Elini uzatır.) Baskalarını bilmem, ama benim için yazdıklarınız kelimesi kelimesine doğru.

GLUMOV - Bayanlar, baylar! Hepinizin ayrı ayrı bana ihtiyacı var. Aranızda benim gibi bir adam olmadan yaşayamazsınız. Benden çok daha kötüsü gelecek. "Bu Glumov'dan da beter, gel gelelim hosuma gidiyor kerata" diyeceksiniz. Siz donuk, soğuk bir ihtiyarsınız Bay Krutitski, ama genç bir adam size yaranmak için her sözünüze eyvallah dedi mi, hazdan içiniz ürperiyor, canlanıyorsunuz adeta. Böyle birine yardım için yapamayacağınız sey yoktur. Ama adam namusluysa, su çocukça planlarınız için gerçek düşüncesini söylemek yürekliliğinde bulunursa açlıktan öldüğünü görseniz onun için parmağınızı oynatmazsınız.

KRUTİTSKİ - Fazla ileri gidiyorsunuz. Sabrımı tasırmayın.

GLUMOV - (Kibarca.) Gücenmeyin, lütfen. Siz de bensiz yapamazsınız amca. Usaklarınıza kucak dolusu para verseniz bile sizin su bitip tükenmeyen nutuklarınıza kulaklarını tıkıyorlar. Oysa benim gibi bedava dinleyiciyi nereden bulacaksınız?

MAMAYEV - Yeter, burada kalmanızın yakısıkm almayacağını anlamıyorsanız size açıklayayım.

GLUMOV - Zahmet etmeyin. (Gorodulin'e.) Siz de beni çok ararsınız.

GORODULİN - Bunu kabul ediyorum.

GLUMOV - Ziyafetlerden sonra söyleyeceğiniz nutukları kim hazırlıyacak?

GORODULİN - Hiçbir fikrim yok.

GLUMOV - Siddetli eleştirilerinizi kim yazacak?

GORODULİN - Bilmem.

GLUMOV - Sizin de bana ihtiyacınız var, yengeciğim.

KLEOPATRA - Benim bir sey dediğim yok. Yalnızca affedemediğim bir sözün var. Onu da unutmaya çalışırım.

KRUTİTSKİ - Biliyor musunuz? Ta basından beri bu adamdan kuskulanmıstım.

MAMAYEV - Ben de. Bakışları bir tuhaftı.

GLUMOV - Atmayın simdi. Ruhunuz bile duymadı. Günlüğümün okunması sizi çileden çıkarıyor. Hepsi o kadar. Nasıl elinize geçti, bilmiyorum. Ama bazen en akıllı adamın bile ayağı sürçer. Sadece sunu bilmenizi isterim bayanlar, baylar. Sizin su pek yüksek sosyetenizde yalnızca günlüğümü yazarken namusluydum. Hangi dürüst adam olsa size böyle davranırdı. Açıkçası, karsınızda öğürecek gibi oluyorum.

Hem

ne var bunda alınacak? Günlüğümde yeni bir sey yok ki! Birbirinizin ardından bunları hep söylersiniz. Her birinize ayrı ayrı baskaları için yazdıklarımı okusam, kahkahadan kırılır, üstelik sırtımı sıvazlardınız. Kızması, köpürmesi gereken asıl benim. Aranızdaki dürüst, namuslu kisilerden biriydi günlüğümü çalan. Ama yanlısınız var. Son söz söylenmedi daha. (Hepsine ayrı ayrı bakar.) Bence davranışlarınız tiksindirici, hareketleriniz yüz kızartıcı, durumunuz berbat. Benim gibi dürüst, benim kadar namuslu bir adamın arkadaşlığına layık değilsiniz sizler! (Birdenbire dönüp bahçe tarafından çıkar. Sessizlik.)

MAMAYEV - Sey... Belki böyle çıkıp gitmesine müsaade etmemeliydik.

KRUTİTSKİ - Belki de azim bir hata isliyoruz.

KLEOPATRA - Hayır, onu böyle salıvermemeli.

MADAM T. - Onunla tekrar konuşmak istiyorum. Her seyi değişik bir gözle görmeye başladım.

GORODULİN - Onu geri çağıralım. (Kapiya kosar.) Yegor, Yegor, buraya gel!

MAMAYEV - (Onu izler.) Tamam böyle, çağırın onu. Sesinizi isitti de sanki. (Avaz avaz bağırır.) Yegor, gitme! Yegor, gel buraya!

MADAM T. (Kurçayev'e.) Pesinden kosun, bahçe kapısından çıkmadan yakalayın. (Kurçayev kosar.)

KLEOPATRA - Yegor, dön buraya! (Madam T. ile Masenka da onlara katılır.) Yegor, gitme! MADAM T. - Onunla konuşmak istiyorum. Çok ilginç bir adam.

MASENKA - Onunla evlenmek istemiyorum hala, ama bütün dediklerine hak veriyorum.

MAMAYEV - İşte Kurçayev onu yakalıyor. (Geride kalan Krutitski'nin de onlara katılmasıyla herkes:) Geri gel, Yegor, gitme Yegor, gitme!

GRİGORİ - (Görünür.) Madam Manyefa sizi görmeye geldi, madam. (Saygıyla çekilip geçmesine müsaade eder.)